Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 269 — Ljubljana, četrtek 18. novembra 1937 — Cena 2 Din

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105 241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.—, Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

USA in bruseljska konferenca

Dne 3. novembra se je začela v belgijski prestolnici konferenca držav, katerih delegati naj bi se posvetovali, kaj je ukreniti, da se krvavi konflikt na Daljnem vzhodu likvidira in da se sploh spravijo v red zapletene zadeve med Kitajsko in Japonsko. Od otvoritve je poteklo že precej dni, ne da bi bilo mogoče zaznamovati kakršenkoli pozitivni zaključek ali uspeh zasedanja. Deklaracija, ki so jo pravkar izglasovali delegati zoper glas italijanskega zastopnika in ob abstinenci skandinavskih držav, je prvi nastop te konference, ki se more imenovati dejanje, dasi je še vedno samo izjava.

Evropa in z njo vred domala ves svet gleda dandanes zelo skeptično na vsako konferenco, ki se kjerkoli otvori o kakršnemkoli aktualnem mednarodnopolitičnem vprašanju. Toda s toliko skepso kot bruseljsko konferenco je svet premotrival vendarle malokatero mednarodno politično prireditev. Nihče tako rekoč od nje ni pričakoval neposredne koristi za rešitev spora med Kitajsko in Japonsko, kaj šele resnične likvidacije nesrečnega konflikta.

Bruseljska konferenca se je začela v prav posebno neugodnih pogojih: Japonska se vabilu na konferenco ni odzvala in tjakaj ni poslala svojega zastopnika. S tem se je možnost za kompromisno rešitev zadeve, ki je sicer v sodobnem političnem razpoloženju poglavitna nada, zmanjšala na najmanjšo mero, je toliko ko povsem propadla. Spričo tega dejstva je bila odsotnost Nemčije manj pomembna, saj se je moglo za trdno sklepati, da bo že japonsko stališče dovolj neugodno za potek ter uspeh konference. Komaj je moglo biti še kaj dvoma o tem, da se z japonske strani ne bodo dale doseči nikake koncesije ali [illegible].

Kljub tem tako skrajno neugodnim pogojem pa je vendarle svet gledal na bruseljsko konferenco z nekim prav posebnim zanimanjem. Na njej sodeluje namreč tudi zastopnik Amerike Norman Davis. S tem je podčrtano, da pomeni bruseljski sestanek mednarodno zadevo, pri kateri so bolj kakor pri katerikoli drugi angažirane vse velike sile vsega sveta, dasi formalno niso vse zastopane. Vzhodno azijski konflikt je mednarodni problem, ki je zavozlal v svoje mreže ves svet.

Prisotnosti ameriške delegacije v Bruslju se je po pravici pripisoval poseben pomen. Zlasti spričo nedavnega velikega govora predsednika Roosevelta na čikaški razstavi, posvečenega svetovnim političnim problemom. Saj je v tem svojem ekspozeju Roosevelt s poudarkom postavil v program mednarodno sodelovanje demokratičnih sil in podčrtal potrebo, da se demokratične države upro metodam dinamičnih sil. Rooseveltov govor je vzbudil takrat ogromno pozornost po vsem svetu, osobito po Evropi in na Daljnem vzhodu. Evropa je nekoliko presenečeno prisluhnila besedam iz Čikaga, tolmačila pa si jih je kot napoved tesnejšega sodelovanja Amerike v evropskih in sploh svetovnih političnih problemih. Toda smatralo se je pri tem, da je bil Rooseveltov govor premalo konkreten, pa da si je težko predstavljati, kako daleč in sploh v kakem obsegu si je misliti bodoče sodelovanje. Od odgovora na to temeljno vprašanje pa je zavisela porabna vrednost Rooseveltove enunciacije. Prav bruseljska konferenca je nudila dobrodošlo priliko, da se ameriška volja in pripravljenost, sodelovati v mednarodnih težavah, ki jih povzročajo »dinamične metode«, praktično pokaže in preizkusi.

Bruseljska konferenca je v dosedanjem pokazala svoj značaj. Vsakdo ji mora priznati, da je napela vse sile, uporabila vsa zelo lojalna sredstva, da pridobi Japonsko za poravnavo za sporazumno rešitev spora s Kitajsko. Kdor je pazljivo prebiral poročila iz Bruslja ter o Brusliu v zapadnih glasilih, je mogel opaziti precejšnje razočaranje nad zadržanjem ameriškega delegata Norman Davis ni bil videti prav nič energičen v svojih govorih, marveč je nasprotno skraino obzirno naslavljal na japonski naslov vabila za pogajanja, dasi je iz Tokia prihajal rezek zanikalni odgovor. Postajalo je jasno, da Rooseveltova politika ne bo postala »dinamična«.

Ko so bila vsa sredstva za mirno poravnavo izčrpana, se je bruseljska konferenca povzpela do resolucije, ki leži sedaj pred nami. Izšla je iz angleškega koncepta. Odlikuje se po jasnosti in določnosti, kakor je svet na konferencah ni vajen. V vseh točkah načelno zavrača japonsko stališče ter ga obsoja. Zlasti so važni zavrnitev japonskega stališča glede vmešavanja v kitajske zadeve, priznanje kitajskemu postopanju in pa graja japonskemu odklanjanju udeležbe na bruseljskih razgovorih. V celem je bruseljska resolucija, oziroma deklaracija priznanje pravilnosti kitajskega stališča ter obsodba japonskega postopka. Povsem razumljivo je, da je zbudila v Tokiu ogromno ogorčenje.

Toda bruseljska deklaracija pomeni samo moralno dejanje, moralno obsodbo. Tudi po japonski invaziji v Mandžuriji je bila sklenjena podobna moralna obsodba japonskega napada. Zato je sedaj težišče važnosti na dejstvu, da je bruseljska deklaracija izrekla še en apel na Japonsko, hkrati pa pustila odprta vrata v nadaljnjo presojo in odločitev za slučaj, da ostanejo v Tokiu trdovratni. V komentarjih iz Bruslja se poroča, da je prevzela Amerika nalogo, da sestavi poročilo ter predlog za nadaljnji postopek, potreben v primeru, da ostane sedanji apel brez odziva ter uspeha. Prav v zvezi z Rooseveltovim govorom dobiva ta vloga poseben pomen in zasluži največjo pozornost, dasi je na osnovi dosedanjih izkušenj primerna ter umestna največja rezerviranost, če ne celo skepsa.

Spor, ob katerem se je zbrala bruseljska konferenca, je take prirode, da so se ob njem dodobra pokazali in še določneje razvili obrisi sodobne svetovne politične situacije ter grupacije v oba velika tabora. Prav spričo tega dobiva ta konferenca velik pomen, kljub temu da svet spremlja njeno delo upravičeno z največjo skepso. Iz istih razlogov ima tudi sedanja deklaracija večji pomen ter ga ob aktivnejši udeležbi Amerike obeta imeti tudi v bodoče.

EPILOG MARSEJSKE TRAGEDIJE

Podpis konvencij za pobijanje mednarodnega terorja in o ustanovitvi sodišča v Haagu za mednarodne teroriste

Ženeva, 17. nov. d. Snoči ob 19. je konferenca za mednarodno pobijanje terorja, ki je bila sklicana na pobudo in pod okriljem Društva narodov, končala svoje delo. Konferenci je predsedoval Gaston de Wiart, bivši predsednik belgijske vlade in je bilo zastopanih na njej 35 držav.

Kakor znano, je svet Društva narodov pozval razne vlade na podlagi resolucije od 27. maja l. 1937., naj se udeleže konference, ki naj bi izdelala dve konvenciji: za pobijanje terorja ter o osnovanju mednarodnega kazenskega sodišča. Konferenca se je sestala v Ženevi pri Društvu narodov ter je pričela zasedati 1. novembra. Predmet njenih razprav sta bila načrta omenjenih konvencij, ki ju je izdelal odbor strokovnjakov, sestavljen v smislu resolucije, ki jo je svet Društva narodov sprejel 10. decembra l. 1934. po marsejskem atentatu. Ta največja mednarodna ustanova je v svoji resoluciji obsodila gnusni atentat in sklenila podvzeti vse korake za uveljavljenje potrebnih mednarodnih dogovorov o pobijanju sličnih dejanj.

Pogodba o pobijanju terorja

Konferenca je pričela najprej proučevati konvencijo o pobijanju terorja. V načelni debati o obeh načrtih sta govorila poleg prvega delegata Jugoslavije profesorja beograjske univerze dr. Toma Živanovića tudi univ. prof. dr. Slavko Stojković in šef odseka v zunanjem ministrstvu Stojan Gavrilović. Debate so se udeležili tudi prvi delegati mnogih drugih delegacij kakor n. pr. Velike Britanije, Francije, Poljske, Češkoslovaške, Belgije, itd. Uspeh razprave je bil zelo ugoden tako v podrobnostih, kakor tudi glede osnovnih idej načrta, ki so bile še bolj poudarjene in ojačene, med njimi predvsem misel o dolžnosti držav, da se izogibajo vsemu, kar bi bilo namenjeno vzdrževanju teroristične akcije proti kaki drugi državi. Ta misel, ki je izražena v čl. 1 načrta, je bila ojačena z izpopolnitvijo, **da je dolžnost držav, preprečiti dejanja, ki predstavljajo teroristične akcije, kakor tudi, da kaznujejo teroristična dejanja ter si nudijo pri tem medsebojno pomoč.**

Druga osnovna misel, ki je izražena v čl. 11 načrta, ugotavlja dolžnost držav, da podvzamejo na svojem ozemlju potrebne ukrepe za onemogočenje vseh akcij proti cilju, ki jih izraža konvencija. Tudi ta misel je bila ojačena v predelanem čl. 11.

Razen tega so bili pojmi raznih kaznivih terorističnih dejanj, priprav zanje in sodelovanja še bolj precizirani kakor v prvotnem načrtu. Treba je tudi naglasiti, da so bile predelane in obstoječim razmeram bolje prilagodene določbe o dolžnosti ekstradicije. **Poudarjeno je bilo, da je dolžnost držav, ki ne izroče svojih državljanov, da jih za kazniva teroristična dejanja same kaznujejo, kakor tudi, da kaznujejo tudi tujce za vsa kazniva dejanja, ki bi jih izvršili v inozemstvu in nato pobegnili na njihovo ozemlje.**

Mednarodno kazensko sodišče

Druga konvencija vsebuje določbe o osnovanju mednarodnega kazenskega sodišča. V načrtu so bile izvršene znatne izpremembe z namenom, da se izpopolnijo praznote in določbe bolje prilagode zakonodaji raznih držav. **Omenjeno sodišče bo pristojno samo za kazniva teroristična dejanja. Države niso dolžne, da mu izročajo obdolžene osebe, temveč imajo samo pravico, da mu obdolženca izroče, ako mu same nočejo soditi, n. pr. da izroče svojega državljana, kakor tudi pravico, da izroče sodišču obdolženca, namesto da ga ekstradirajo v drugo državo. V tem sodišču bo pet sodnikov, poleg katerih se voli tudi pet namestnikov. Njihov mandat bo trajal 10 let. Sodišče bo zasedalo v Haagu. Proti krivcem bo uporabljalo kazenske zakone države, na katere ozemlju je bilo dejanje izvršeno, oziroma kazenske zakone države, ki mu je krivce izročila in sicer po onih določbah obeh zakonodaj, ki so za krivca blažje. Pravica do obtožbe bo pripadala na prvem mestu državi, proti kateri je bilo kaznivo dejanje izvršeno, na poslednjem mestu pa državi, ki je obtoženca izročila sodišču. Obtoženci si morejo izbrati zagovornike iz katerekoli države, celo iz onih, ki ne bi pristopile h konvenciji. Razprave sodišča bodo javne, vendar pa more sodišče odrediti, da bodo tajne, toda ne s soglasnim sklepom, kakor je določal načrt, temveč z večino glasov.**

Konferenca je za določitev definitivnega besedila teh konvencij v smislu sklenjenih izprememb izvolila redakcijski odbor, v katerem je bil član tudi naš prvi delegat univ. prof. dr. Toma Živanović ob sodelovanju drugega delegata dr. Slavka Stojkovića in eksperta Stojana Gavrilovića.

Ko je ta odbor končal svoje delo, je konferenca proučila besedilo konvencije, ki ga je izdelal. Odboru je predsedoval profesor pravne fakultete v Parizu Badouan kot namestnik predsednika konference, ki je moral odpotovati v Bruselj. Konferenca je z malimi izpremembami sprejela načrt ožjega odbora in končala svoje delo 13. t. m.

Podpis obeh pogodb

Na včerajšnji slavnostni seji, ki se je pričela ob 16., so delegati podpisali oba konvenciji. Podpis je bil izvršen na ta način, da so posamezne delegacije podpisale najprej posebej zaključni akt, nato pa prvo in končno drugo konvencijo.

Zaključni akt je podpisalo 31 držav, konvencijo o pobijanju terorizma 19, konvencijo o ustanovitvi mednarodnega kazenskega sodišča pa 10 držav. Ostale države bodo podpisale obe konvenciji kasneje.

Značilno je, da so vse tri mednarodne akte podpisale vse države Male antante in Balkanske zveze, pa tudi Bolgarija. Isto je storila tudi Francija ter veliko število ostalih držav.

Izjava našega delegata dr. Gavrilovića

Po kratki intervenciji prof. Živanovića je šef odseka za Društvo narodo v zunanjem ministrstvu dr. Stojan Gavrilović izjavil v imenu jugoslovenske delegacije naslednje:

Jugoslovenska delegacija pozdravlja z največjim zadovoljstvom uspeh mednarodne konference za pobijanje terorja. Naši delegaciji je nemogoče, da ne bi v tem trenutku opozorila, da je bilo vprašanje onemogočanja in pobijanja terorja prenešeno na mednarodno področje na pobudo jugoslovenske vlade, do katere je prišlo po tragičnih dogodkih v Marseilleu. Prežeta s čustvi pietete napram Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju in ostalim žrtvam marsejske tragedije je jugoslovenska vlada sodelovala pri delu, ki je dovedlo do sklicanja te mednarodne konference. To delo je bilo započeto po zaslugi visoke zamisli in plemenitih namenov francoske vlade. V resnici se nam zdi, da ne moremo izkazati dostojnejše časti spominu velikih žrtev onega groznega zločina kakor na ta način, da združimo njihova imena z delom za pobijanje in kaznovanje terorja v splošnem interesu civilizacije sveta.

Ko je izrekel še zahvalo predsednikoma konference Gastonu de Wiartu in prof. Badouanu, glavnemu poročevalcu rumunskemu delegatu Peliju in tajništvu Društva narodov, je dr. Gavrilović govoril o uspehih, ki jih je konferenca dosegla. Poudaril je, da sta konvenciji modro dosežen kompromis med dolgoletnimi tradicijami posameznih narodov in obstoječimi potrebami mednarodnega življenja. Konvenciji sta manifestacija mednarodne solidarnosti proti najgnusnejši obliki mednarodne kriminalnosti.

Zarota proti vladi ljudske fronte v Franciji

Ekstremni desničarji so pripravljali državni udar
Mrzlična preiskava, mnogoštevilne aretacije

Pariz, 17. nov. o Francoski desničarski elementi so se pod enotnim vodstvom pripravljali za velik državni prevrat. Policija je te dni zaroto odkrila in so bile v Parizu, kakor tudi v vsem seinskem okrožju ter ostalih pokrajinah izvršene velikopotezne preiskave ter je bilo aretiranih mnogo ljudi. Oblasti, ki vodijo preiskavo proti zarotnikom, so sicer zelo rezervirane, kljub temu pa je bilo mogoče zvedeti, da se je zarotilo proti sedanjemu režimu ljudske fronte v Franciji na deset tisoče ekstremnih desničarjev, ki so pripadali raznim političnim skupinam in ki so bili prav po vojaško organizirani. V zarotniški akciji so se združili člani organizacij »Solidarite Française«, »Action française« in še nekatere druge manjše ekstremno desničarske skupine. La Rocqueova socialna stranka pa oficielno pri zaroti ni bila udeležena.

Vesti o velikopoteznih pripravah za oboroženi državni udar so izzvale v Parizu in po vsej Franciji izredno veliko vznemirjenje. Večja skupina francoskih socialističnih in radikalnih poslancev pripravlja posebno interpelacijo, o kateri bodo razpravljali že na eni izmed prvih sej poslanske zbornice, ko bo nedvomno vsa tajinstvena zadeva popolnoma pojasnjena.

Zadevo o veliki zaroti je načelo prav za prav glasilo radikalno-socialistične stranke »Oeuvre«, ki poroča, **da je francoska državna policija v sporazumu s sodnimi oblastmi v seinskem departementu pričela veliko preiskavo proti tajni desničarski teroristični organizaciji, ki je pod vodstvom neke močne osebnosti.** Izvršenih je bilo večje število aretacij. V Parizu samem ni bilo aretiranih mnogo ljudi, tem več pa so jih prijeli v ostalih krajih seinskega departementa in drugod po Franciji. **Veliko število uglednih osebnosti je bilo postavljenih tudi pod policijsko nadzorstvo. Teroristična organizacija je bila vojaško organizirana ter se je polagoma razvijala že celih 16 mesecev. Vodili so jo vojaško izobraženi strokovnjaki. Kakor naglaša »Oeuvre«, je rezerviranost policije in sodnih oblasti le dokaz, da je vsa zarota izredno resnega značaja.** Pričela se je organizirati takoj po razpustu antisemitskih francistov, ki so se nato združili s člani zgoraj omenjenih desničarskih organizacij in skupin. **Med zarotnike spadajo tudi nekatere rojalistične skupine pod vodstvom neke ugledne osebnosti, ki velja za velikega strokovnjaka v vojaških stvareh.** Tej osebi je v prvi vrsti uspelo organizirati vse omenjene skupine v tajno revolucionarno milico.

Namen zarote je bil ustanovitev fašističnega režima v Franciji na povsem rasnopolitični osnovi. Francija naj bi se takoj po takem prevratu pridružila protiboljševiškemu paktu.

Policijski organi so odkrili celo podzemska betonirana skladišča orožja in streljiva zarotnikov. Dognali so, da so bile iz nekih vojaških skladišč ukradene velike množine orožja in streljiva.

Poročevalec agencije »United Press« pravi, da so se med zarotniki najbolj odlikovali takozvani cagoulardi, ki so nosili krinke na obrazih. **V Dieppu je bil aretiran v zvezi z zaroto gradbeni podjetnik Renee Ancaux. V njegovem stanovanju so našli načrte o raznih vojaških gradnjah.** Ancaux je bil prejšnje čase predsednik krajevne organizacije Ognjenih križev v Dieppu. Policijske oblasti so našle utrjena vojaška skladišča tudi pod kletjo garaže Herberta de la Motte, ki je splošno znan kot rojalist.

Vojvoda d'Aosta abesinski podkralj

Rim, 17. nov. w. Maršal Graziani je iz zdravstvenih razlogov odstopil kot guverner italijanske vzhodne Afrike in abesinski podkralj.

Za njegovega naslednika je imenovan vojvoda d' Aosta, ki je na potu v vzhodno Afriko. Doslej je bil vojvoda d' Aosta poveljnik letalstva na tržaškem področju.

Političen atentat v Varšavi

Varšava, 17. nov. AA. Neznanci so izvršili včeraj atentat na voditelja poljske mladine Rutkowskega, pristaša polkovnika Adama Koca. Ko je odhajal iz svoje hiše, so oddali nanj tri strele v trenotku, ko je stopil v avto. Ena krogla je prestrelila klobuk. Rutkowski je oddal nekoliko strelov na napadalce, ki so nato pobegnili v svojem avtomobilu.

Halifax v Berlinu

Včeraj je imel sestanek z Göringom, danes pa obišče Hitlerja v Berchtesgadenu

Berlin, 17. novembra. o. Davi ob 8.45 se je predsednik angleškega državnega sveta lord Halifax z rednim brzovlakom preko Calaisa pripeljal v Berlin. Na postaji sta ga sprejela angleški poslanik v Berlinu Henderson in šef protokola nemškega zunanjega ministrstva Bülow, nakar sta se Halifax in Henderson odpeljala na angleško poslaništvo. Poslanik Henderson je Halifaxa podrobno informiral o položaju v Nemčiji in o programu, napovedanih razgovorov s Hitlerjem in drugimi nemškimi državniki. Popoldne se je Halifax sestal z generalom Göringom, nato pa je posetil mednarodno lovsko razstavo.

Kakor vse kaže, se Hitler do večera ne bo vrnil iz Berchtesgadena v Berlin. Zaradi tega bo lord Halifax jutri zjutraj odpotoval brzkone z letalom preko Monakova v Berchtesgaden.

Pariz, 17. nov. a. Francoski listi posvečajo razgovorom Halifaxa v Berlinu veliko pozornost. »Epoque« piše, da Anglija iz prejšnjih skušenj že ve, da vsako popuščanje napram Nemčiji pomeni samo to, da postajajo nemške zahteve še večje. Računati moramo z dvojnim. Prvič ni niti govora o tem, da bi bilo mogoče oslabiti os Rim—Berlin, drugo dejstvo pa je, da so odnošaji med Francijo in Anglijo prisrčni. Zato smo lahko mirni zaradi potovanja lorda Halifaxa v Berlin.

»Excelsior« piše, da bodo razgovori v Berlinu najbrž koristni, ker se je pokazalo, da so odnošaji med Francijo in Anglijo res odlični. Ta prisrčnost odnošajev je tudi rešila mir v španskem vprašanju. Odbila bo tudi srečno vse revizionistične napore. »Figaro« objavlja članek, v katerem ponavlja Hitlerjeve besede, da je konec nenadnih udarcev. V tej luči moramo spremljati berlinske razgovore.

Prodiranje Japoncev

Mesto Sučov ogroženo — Čangkajškova vlada se seli iz Nankinga

Šanghaj, 17. novembra. o. Položaj na bojišču med Tajhunskim jezerom in Jangcejem je za Kitajce zelo resen, kar tudi njihovi vojaški strokovnjaki sami priznavajo. Japonci so le še nekaj km oddaljeni od Sučova in je računati, da bo mesto padlo v njihovo posest še pred koncem tedna. Japonska vojska na šanghajski fronti šteje sedaj že 250.000 mož.

Tudi na severnem bojišču prodirajo Japonci z vso naglico v pokrajino Šantung; njihove sprednje straže so le še 120 km oddaljene od Sinanfua.

Med tem se nadaljuje evakuacija Nankinga. Zunanje, finančno ministrstvo ter ministrstvo za narodno zdravje so se že preselila v Handav. Ostala ministrstva se selijo v Sečuan. Le vojno ministrstvo bo ostalo še nadalje v Nankingu. Tudi tuja diplomatska zastopstva pripravljajo organizirano evakuacijo tujcev.

Zamenjava kitajskih čet

Nanking, 17. nov. AA. Kitajske čete, ki so se borile na šanghajskem bojišču, so odpoklicane, na njihovo mesto so pa odšle nove, ki so zavzele črto, dolgo 140 km, ki se razteza iz Pukava do Čakua. Najnovejša ojačenja, ki so prispela v Nanking iz pokrajine Sečuan, štejejo 150.000 mož. Kitajci so zgradili nasip pri Čungjangu in položili mine v reki Jangce kar pričakujejo, da bodo Japonci skušali prebiti nasip pri Kjanginu. Japonci trdijo, da so japonske sprednje čete, ki prodirajo ob železniški progi Šanghaj—Nanking, prispele do 17 km pred Sučov.

Razširjenje japonske mobilizacije

Tokio, 17. nov. o. Vojno ministrstvo je izdalo odredbo, po kateri se podaljša mobilizacijski rok za vse mobilizirano rezervno moštvo za nedoločen čas. Rezervisti so bili mobilizirani za 3 do 4 mesece. Očitno so odločilni vojaški krogi v Tokiju prepričani, da bo vojna na Kitajskem trajala mnogo dalje, kakor so prvotno računali.

Veliko pozornost so izzvale najnovejše japonske zahteve glede uprave šanghajskih mednarodnih koncesij, ki so jih objavili današnji listi. Japonska vlada zahteva:

1. Japonsko nadzorstvo nad vsemi upravnimi ustanovami v šanghajskih mednarodnih koncesijah, ki so ga doslej izvajali zastopniki nankinške vlade.
2. Imenovanje vojaških svetovalcev v vseh upravnih svetih.
3. Ustanovitev posebnega japonskega policijskega urada za borbo proti komunizmu in Kuomintangu. Uvedba najstrožje pisemske, brzojavne, telefonske, tiskovne in knjižne cenzure.
5. Odpust vseh upravnih uradnikov, ki se izkažejo za nezanesljive in ki ne bi hoteli sodelovati z japonskimi oblastmi.

Nuncij Pelegrinetti postane kardinal

Rim, 17. novembra. c. Dne 13. decembra se sestane v Vatikanu tajni, dne 16. decembra pa javni konzistorij. Pri tej priliki bo papež imenoval pet novih kardinalov in sicer tri Italijane in dva inozemca. S tem bo dosegel sveti kolegij 69 članov, kolikor jih je le redkokdaj imel. Od teh bo 39 Italijanov in 30 inozemcev. Najvišje število članov kolegija je 70, a le redkokdaj je bil kolegij polnoštevilen. Z decembrskim imenovanjem se bo število italijanskih kardinalov povečalo od dosedanjih 36 na 39, inozemskih kardinalov pa od 28 na 30. Za nove kardinale bodo imenovani: beneški patriarh msgr. Piazza, *papeški nuncij v Beogradu msgr Pellegrinetti, ki že od leta 1922 zavzema to mesto in je njegova največja zasluga, da je prišlo do sklenitve konkordata,* nadalje postanejo kardinali westminstrski nadškof Hinsley, tajnik za izredne cerkvene zadeve msgr. Piccardo in lionski nadškof Gerlier.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Kabinet Tatarescu št. 2

V dosedanjo Tatarescovo vlado je stopil še zastopnik Jorgove stranke — Volilni dogovor s stranko Vajde Voevoda

Bukarešta, 17. nov. w. Designiranemu ministrskemu predsedniku Tatarescu je uspelo sestaviti vlado na širši podlagi, kot je bila njegova dosedanja vlada.

V novi vladi so izvršene naslednje spremembe:

Incules, ki je bil podpredsednik v prejšnji vladi, je v novi vladi prevzel resor prometnega ministra na mesto Franasovića, ki je v novi vladi notranji minister. Namesto prejšnjega kmetijskega ministrstva sta zdaj dve ločeni ministrstvi, in sicer ministrstvo za industrializacijo kmetijstva in ministrstvo za kmetijstvo. Prvi resor je dobil Manolescu Strungi, ki je bil član prejšnje Tatarescove vlade, drugo ministrstvo je pa prevzel Jonesco Siseti. Za ministra industrije je imenovan inž. Buzoliu, bivši industrijski minister. Valer Polraim je imenovan za ministra brez portfelja, dr. Stopa, član Jorgove stranke, pa za generalnega podtajnika v delovnem ministrstvu.

Predsednik vlade Tatarescu je dal poročevalcem listov tole izjavo:

V današnji avdienci sem poročal kralju o rezultatih svojega prizadevanja za sestavo nove vlade. Z nacionalistično demokratsko stranko, ki ji predseduje Jorga, sem dosegel sporazum. Tudi sem sklenil volilni dogovor s stranko rumunske fronte, ki ji načeluje Vajda Voevod. Po tem sporazumu ostane vsaka izmed strank na svojem stališču, ker je sporazum izključno volilnega značaja. Drevi ob 10. bo nova vlada prisegla kralju.

Ruski umik v Londonu

Sovjetska unija v celoti pristala na angleški načrt o umiku prostovoljcev iz Španije in priznala Francu pravico vojujoče se stranke

London, 17. nov. k. Snoči je imel ožji odbor za nevmešavanje krajšo sejo, na kateri je razpravljal o dosedanjih rezultatih posredovalne akcije pri obeh španskih režimih, ki jo je v smislu poslednjih sklepov plenarnega odbora započel predsednik lord Plymouth. Ugotovili so, da španski vladi še nista definitivno zavzeli svojega stališča do angleškega načrta, po katerem naj bi se vsi tuji prostovoljci umaknili iz Španije, obenem pa priznale Francovi vladi vse vojaške pravice in končno s pomočjo mednarodne kontrole državljanska vojna v Španiji omejila le na Špance. Seja bi bila zato brezpredmetna, če ne bi ruski poslanik Majski podal posebno izjavo ruske vlade, ki je nenadoma opustila svoje pridržke glede angleškega načrta in nanj v celoti pristala. Spričo tega se je mednarodni politični položaj glede na Španijo vsekakor zboljšal in je sedaj ureditev tega problema odvisna le še od stališč, ki jih bosta zavzeli obe španski vladi, ter od dobre volje ostalih prizadetih držav glede izvedbe angleških načrtov.

Lord Plymouth se je za izjavo poslanika Majskega zahvalil v imenu vseh nevtralnih držav in poudaril, da je v znatni meri pripomogla k razčiščenju zamotanega španskega vprašanja. V vsakem primeru je pričakovati, da bo mogoče sedaj vse lažje izvesti angleške načrte, katerih končni namen je, da Španci sami odločijo o svoji usodi, na drugi strani pa, da se obnovi mednarodni mir, ki ga je španska državljanska vojna doslej mocno ogražala.

O snočnji 71. seji ožjega odbora je bil objavljen tudi poseben komunike, ki med drugim tudi pravi, da se v posameznih tehničnih odborih izvedba poedinih poglavij angleškega načrta podrobno proučuje in da bo to delo v kratkem končano. Zato je pričakovati, da bo mogel ožji odbor že na svoji prihodnji seji, ki bo prihodnji teden, končno sklepati o ukrepih, ki naj se v smislu angleškega načrta in obeh dodatnih resolucij podvzamejo za končno izločitev španskega problema iz evropske mednarodne politike. Pričakovati je, da bosta dotlej tudi obe španski vladi predsedstvo odbora podrobno informirali o stališčih, ki sta jih zavzeli tako glede umika tujih prostovoljcev iz Španije in priznanja vojaških pravic Francovi vladi, kakor tudi glede obnove kontrole ob španskih mejah ter na Sredozemskem morju.

Ožji odbor se bo sestal bržkone prihodnji ponedeljek ali torek.

Rusija hoče sodelovati pri pomorski kontroli

London, 17. nov. o. Kakor poročajo listi, je ruski poslanik Majski na snočnji tajni seji ožjega nevtralnostnega odbora v zvezi z znano izjavo o ruskem pristanku na angleške načrte zahteval, **da se sedanja mednarodna kontrola na Sredozemskem morju, kakor se izvaja po nyonskem sporazumu, toliko spremeni, da bo pri njej sodelovalo tudi rusko vojno brodovje.** Glede na to poudarjajo angleški politični krogi, da se bo moral nevtralnostni odbor boriti še z velikimi težavami, ker nikakor ni pričakovati, da bi Italija kot sredozemska sila, ki sodeluje pri mednarodni kontroli, pristala na rusko sodelovanje. Velike težave je treba pričakovati tudi pri umiku tujih prostovoljcev iz Španije. Kakor znano, določa angleški načrt, da se bodo španskim frankovcem priznale vse vojaške pravice šele tedaj, ko se bo pokazal kakšen vidnejši napredek v umiku tujih prostovoljcev. Francija in Anglija smatrata, da se bo očitni napredek te akcije pokazal, ko bo 70 do 75 odstotkov prostovoljcev zapustilo španska tla, ni pa verjetno, da bo na tako interpretacijo omenjene določbe pristala tudi Italija.

Francov odgovor

Pariz, 17. nov. br. Kakor se doznava, so Francovi diplomatski agenti, ki so snoči prispeli v London, prinesli tudi pismeni odgovor generala Franca na predloge londonskega odbora glede umika prostovoljcev iz Španije. **V noti, ki bo izročena angleški vladi in predsedniku londonskega odbora, izjavlja general Franco, da je pripravljen storiti vse, kar je v njegovi moči, da se angleški načrt do kraja izvede in da se odpravijo vsi tuji prostovoljci iz Španije. Odgovora valencijske vlade doslej še ni.**

Belgijski kralj za obnovo španske monarhije?

London, 17. nov a. Snoči je angleški kraljevski par priredil v Buckinghamski palači banket na čast belgijskemu kralju Leopoldu III. Na banketu je bila tudi kraljica Marija in 12 članov kraljevske družine. Kralj Leopold je dopoldne sprejel v salonu Buckinghamskega gradu člane diplomatskega zbora, na to pa se je odpeljal z avtomobilom na obisk k kraljici Mary.

Po informacijah dobro obveščenih pariških krogov namerava kralj Leopold III. v Londonu podvzeti posebno pobudo za ureditev španskega problema. Kralj Leopold se zavzema za obnovo monarhije v Španiji. Za španskega vladarja naj bi bil po njegovi zamisli proglašen drugi sin bivšega kralja Alfonza XIII., don Jaime. Obenem naj bi se v vsej Španiji odredil splošni plebiscit. Iz Španije bi se seveda morale poprej umakniti vse tuje čete. Po mnenju kralja Leopolda bi restavracija monarhije nedvomno dovedla do skorajšnje zaključitve državljanske vojne.

Stalin zapira svoje diplomate

Stockholm, 17. novembra. o. Po vesteh iz Moskve tam službeno potrjujejo, da je policija aretirala dosedanjega sovjetskega poslanika v Berlinu Jurenjeva, ki so ga osumili stikov z narodno socialističnimi politiki, o katerih pa moskovske vlade ni obvestil. Aretiran je bil tudi ruski poslanik v Ankari Karski zaradi sabotaže in izdajstva. Nadalje so prijeli Stalinovega fotografa Nišena, ki je baje vdelal v svojo fotokamero peklenski stroj in nameraval aparat s strojem »pozabiti« pri Stalinu. Končno potrjujejo, da so bili aretirani dosedanji šef za tisk Tale, ruski poslanik v Varšavi Podolski in še drugi. Neznana je usoda ruskega poslanika v Helsingforsu Asmusa, ki bi se moral že pred mesecem dni vrniti na svoje diplomatsko službeno mesto.

Obisk šefa bolgarskih železnic

Beograd, 17. novembra. AA. Danes dopoldne je obiskal generalnega direktorja državnih železnic inž. Dimitrija Naumoviča generalni direktor bolgarskih državnih železnic Boris Kolčev. Pri tej priliki sta razpravljala o raznih prometnih vprašanjih, za katere se zanimata bolgarska in naša železniška uprava.

Seja mednarodne železniške unije

Beograd, 17. novembra. AA. Z nocojšnjim simplonom odpotuje v Italijo generalni direktor jugoslovenskih državnih železnic inž. Dimitrij Naumovič. Zastopal bo našo železniško upravo na sestanku upravnega odbora mednarodne železniške zveze, ki se sestane 22., 23. in 24. t. m. v Neaplju.

Naša vojaška misija se vrača iz Italije

Rim, 17. novembra. AA. Jugoslovensko vojaško odposlanstvo, ki je bilo nekaj časa v Italiji, kjer je obiskalo razne vojaške ustanove in industrijska središča, je danes odpotovalo iz Rima.

Milan Radosavljević oproščen

Beograd, 17. novembra. p. Danes je bila pri okrožnem sodišču v Beogradu objavljena sodba v procesu proti bivšemu upravniku Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov Milanu Radosavljeviću. Za sodbo je vladalo ogromno zanimanje. Sodišče je na podlagi večdnevne razprave zavrnilo obtožbo državnega tožilca in obtoženega Milana Radosavljevića oprostilo. Sodišče se je postavilo na osnovi § 276 kpp na stališče, da je Združenje rezervnih oficirjev in bojevnikov privatna, ne pa javna organizacija. Zato upravne oblasti tudi niso bile upravičene imenovati komisarja, niti ni bil ta legitimiran, da bi podal kazensko prijavo proti prejšnji upravi ali posameznim njenim članom. To pravico bi imela samo uprava Udruženja, ki pa tega v zakonitem roku 3 mesecev ni storila. Ta razsodba je izzvala tako v javnosti, kakor v pravnih krogih veliko senzacijo.

Škofje pri ministru za telesno vzgojo

Beograd, 17. novembra. AA. Minister za telesno vzgojo dr. Vjekoslav Miletić je sprejel ob 12. v svojem kabinetu zagrebškega nadškofa-koadjutorja dr. Alojzija Stepinca, splitskega škofa dr. Bonifacija in križevskega škofa dr. Njaradija in se pomudil z njimi v daljšem razgovoru.

Iz državne službe

Beograd, 17. novembra. p. Upokojen je načelnik železniške direkcije v Ljubljani Fran Jelašič. — Z odlokom ministra pravde je postavljena za knjigovodkinjo 9. skupine uradniška pripravnica Marija Djuel pri apelacijskem sodišču v Ljubljani. — Premeščeni so pisarniški uradniki sreskih sodišč Dragutin Savel iz Višnje gore v Mokronog, Slavko Jerančič iz Žužemberka v Višnjo goro in Anton Križnik iz Mokronoga v Žužemberk.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Beležke

Srbstvo in jugoslovenstvo

O tej temi je govoril v nedeljo podpredsednik Srbskega kulturnega kluba v Beogradu dr. Nikola Stojanović o priliki svečane posvetitve novih klubskih prostorov. Med drugim je izvajal:

»O jugoslovenstvu obstoje razne teorije. Resnici je morda najbližja ona, ki smatra jugoslovenstvo za sintezo srbstva, hrvatstva in slovenstva. Za trajno zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev ter za ustvaritev enotne jugoslovenske zavesti je potreben močen skupni okvir, ki more biti samo skupna jugoslovenska država. Izgraditev Jugoslavije smatramo mi zato za glavni smisel jugoslovenstva.

Srbi tvorijo polovico prebivalstva Jugoslavije in prebivajo v najvažnejših jugoslovenskih pokrajinah od Timoka in Vardarja do Jadranskega morja. Oni imajo državotvorno tendenco in vojaške ambicije ter so tudi v praktičnem delu najbolj vztrajni. Za dolžnost vsakega Jugoslovena smatramo, da pomaga, da se dobre srbske lastnosti razvijejo do skrajne meje možnosti, kajti zavedno in močno srbstvo predstavlja najzanesljivejšo obrambo Jugoslavije. Prepričani pa smo pri tem, da tudi Hrvati in Slovenci ne bodo zaostajali... Jugoslovenstvo ima mnogoštevilne nasprotnike. Za borbo proti njim je potrebna združitev vseh nacionalnih sil. Glavno je, da bo uspeh povoljen za jugoslovensko državo«.

Potrebna korektura „Domoljubove kronike“

Pod tem naslovom nam piše bivši ugledni pripadnik slovenske orlovske zveze:

»Pretekli petek ste v »Jutru« pod zaglavjem »Iz Domoljubove kronike« ponatisnili navedbo, da je bil prvi slovenski orlovski tabor v začetku avgusta 1919 v Mariboru. To je huda pomota. Izprva sem sodil, da ste se vi zmotili, zato sem pregledal jubilejno številko »Domoljuba« in se preveril, da je navedba v njem napačna. Prilagam vam izkaznico v dokaz, da je bil prvi slovanski — ne slovenski, kakor sedaj piše »Domoljub« — orlovski tabor v Mariboru od 29. julija do 3. avgusta leta 1920. Če se je »Domoljubov« kronist motil celo v navedbah glede tako važnih dogodkov, kakršen je bil zanje slovanski orlovski tabor, potem si lahko mislimo, s kolikšno površnostjo je obravnaval ostale dogodke! Na drugi strani je pa v tem, da nihče izmed takratnih udeležencev mariborskega tabora ni popravil omenjene navedbe v »Domoljubu«, pač zadosten dokaz, kako trajno so se velike orlovske prireditve vtisnile Slovencem in Slovanom v spomin«.

Pozdravljanje šolskih otrok

Te dni so prejeli razni lokalni činitelji JRZ okrožnico, ki jih med drugim opozarja, da je predpisala banska uprava, naj se v vseh osnovnih šolah uvede enotno pozdravljanje. Okrožnica pravi, da so poslej predpisani pozdravi »Dobro jutro! Dober dan! Dober večer! Lahko noč! Zbogom!« Duhovščino naj otroci pozdravljajo »Hvaljen Jezus!«

Očetovska svarila „Hrvatskega dnevnika“

Že ponovno smo zabeležili, kako hudo se v hrvatskem taboru dr. Mačka grizejo med seboj zlasti klerikalci in frankovci s »Hrvatsko stražo« ter samostalci z Vilderjevo »Novo riječjo« na čelu. Klerikalci in frankovci odrekajo samostalcem pravico in upravičenost samostojne stranke ter jih neprestano pozivajo, naj se razidejo; hrvatski samostalci naj se priključijo HSS, srbski pa kaki srbski stranki.

Javna polemika je zavzela že tako ostro obliko, da je čutil potrebo poseči vmes tudi »Hrvatski dnevnik« kot glavno glasilo dr. Mačka. Napisal je uvodnik, v katerem pravi najprej, da gre pri tem za prepir med liberalno in klerikalno inteligenco, kar pa kmete prav malo zanima. Obe skupini naj očetovsko svari, naj se bolj brzdata, odločno pa jemlje v zaščito samostalce. Med drugim pravi o njih:

»Nihče ne more zahtevati od Hrvatov, ki so pripadali SDS že pred osnovanjem SDK, da bi izstopili iz svoje stranke in vstopili v HSS. Hrvatski člani SDS podpirajo politiko KDK, ki se vodi po navodilih predsednika dr. Mačka. Torej podpirajo kot člani zavezniške stranke borbo HSS kot predstavnice hrvatskega naroda. In dokler bodo tako delali, moremo biti samo zadovoljni z njimi. Ako dr. Maček ne zahteva od njih naj vstopijo v HSS, potem imajo to drugi tem manj pravice zahtevati.«

Glasilo nadškofa dr. Šarića o šolski politiki

»Katolički tjednik«, glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića, razpravlja v uvodniku o šolski politiki in postavlja načelo, da mora postati šolsko vprašanje centralno vprašanje vseh katoličanov v Jugoslaviji. Med drugim pravi:

»Katoličani morajo izdelati točen program svojih zahtev v pogledu šolstva. Katoliška cerkev mora postaviti načelo čim svobodnejšega razvoja in avtonomije katoliškega šolstva. Z vso silo mora tudi voditi borbo proti postopni laizaciji državnega šolstva. Boj za katoliško šolo mora voditi Cerkev sama kot celota, ker ima samo ona dovolj avtoritete in moralne moči za tako borbo. Vsaka druga akcija lahko več škoduje kakor koristi. Zato je treba v bodoče preprečiti, da bi se posamezni samostanski redi pogajali na svojo pest in odgovornost glede usode svojih šol. Tu more nastopati kot polnovreden partner z državo samo cerkev, in nihče drugi. V tem pogledu so bili tudi sprejeti na zadnji konferenci jugoslovenskega episkopata primerni sklepi.«

Klerikalna in frankovska akcija v Zagrebu

Nedavno je objavil »Hrvatski dnevnik« zanimivo vest, ki smo jo posneli tudi v »Jutru«, da se namreč odlični pripadniki bivše hrvatske klerikalne stranke ter zastopniki zagrebških frankovcev pogajajo o obnovitvi klerikalne stranke, ki bi jo vsaj začasno podpirali tudi frankovci. »Hrvatski dnevnik« je navedel razna imena, med njimi znanega grško-katoliškega kanonika dr. Šimraka. Ta je zanikal, da bi se udeleževal omenjenih pogajanj, drugi imenovani gospodje pa so na vest »Hrvatskega dnevnika« molčali. Na njihov naslov je napisal «Hrvatski dnevnik« v včerajšnji številki: »Molk često tudi dovolj pove. Nas ta molk prav nič ne skrbi, čeprav lahko znači potrditev, da so se gospodje dogovarjali o ustanovitvi neke nove, odnosno obnovitvi neke stare stranke. Par gospodov ne bo moglo zavesti hrvatskega naroda z njegove poti. Prav tako ne morejo skaliti edinstva in sloge hrvatskega naroda razgovori nekaternikov.«

Konference srbske združene opozicije

Stranke združene opozicije prirejajo po raznih srbskih krajih številne sestanke z zaupniki, ki jim razlagajo vsebino ter pomen in namen zagrebškega sporazuma z dr. Mačkom. V zadnjih dneh so bili taki sestanki zlasti v kragujevškem srezu in v Bački. Na sestankih v Bački je poročal znani demokratski prvak g. Milan Grol. Zemljoradniki so zadnje dni priredili več sestankov v Sremu.

Hud napad na Alfreda Rosenberga

Te dni so objavili razni inozemski listi vsebino pisma, ki sta ga pisala dr. Oto Lúv, ravnatelj državnega arhiva v Revalu, in novinar Fran Szell raznim vodilnim možem tretjega rajha. V pismu objavljata izvlečke iz dokumentov, ki sta jih zbrala o poreklu ideologa narodnega socializma in glavnega pobornika rasizma Alfredu Rosenbergu. Iz objavljenih dokumentov je razvidno, da je Alfred Rosenberg mož, po katerega žilah teče mešanica slovanske, romanske, mongolske in židovske krvi.

Ta razkritja so, ako so resnična, vsekakor precej pikantna. Rajhovski listi doslej na nje še niso reagirali, a jih seveda tudi ne zabeležijo.

Dr. Krofta o položaju

Odločna odklonitev „nesmiselnih kombinacij“ o nemški „prosti roki“ v srednji Evropi

Praga, 17. novembra. b. V zunanjepolitičnem odboru senata je imel zunanji minister dr. Krofta zaključni ekspoze o mednarodnem položaju. V uvodnih besedah je najprej zavrnil očitke, da so bila njegova izvajanja v prvem ekspozeju preveč pesimistična, kajti res je samo to, da je sedanji mednarodni položaj zares zelo resen in pa kritičen in zato vojna nevarnost še ni na obzorju, kakor to mislijo nekateri.

ČSR zvesta načelom nevmešavanja v špansko vojno

Nato je prešel na špansko vprašanje in še enkrat z vso odločnostjo izjavil: Češkoslovaška se bo tudi v bodoče držala načel popolnega nevmešavanja. To pa seveda ne pomeni, da bi češkoslovaška vlada upoštevala v enaki meri Francovo vlado kakor republikansko, kajti za ČSR je republikanska vlada edina priznana vlada v Španiji. Ako smo navzlic temu dovolili Francovim ubežnikom azilske pravice, smo to storili v skladu s splošno veljavnimi mednarodnimi načeli, ne pa zaradi priznanja Francovega režima. Glede imenovanja angleških konzularnih agentov v Francovi Španiji sem mnenja, da je napačna trditev, da bi to predstavljalo že priznanje Francove vlade po Angliji. Angleški ukrep je zgolj praktičnega značaja.

Prelom diplomatskih odnošajev s Portugalsko

Prelom diplomatskih odnošajev s Portugalsko je povsem neutemeljen in je bilo češkoslovaško postopanje v tem vprašanju korektno. V času, ko diplomatski odnošaji niso prekinjeni niti med državami, ki so medsebojno zapletene v vojno, je naravnost groteskno, ako jih je Portugalska zaradi tako nepomembnega dogodka prekinila. Cele zadeve pa vendar ni jemati preveč tragično, ker ni ČSR zaradi tega utrpela nobene materialne ali moralne škode.

Halifaxov obisk v Berlinu

Večkrat je bilo slišati mnenje, da je naš pakt z Rusijo glavna ovira našega vključenja v srednjeevropski prostor. Toda vprašam vas, kdaj sta se Francija in Rusija izrekli proti temu, da bi se mi približali ostalim srednjeevropskim državam. O tem mi ni nič znano, znano pa mi je, da so pokazale nekatere države veliko vznemirjenost, odkar smo postavili v svoj program srednjeevropsko zbližanje. Stvarno je povsem netočna trditev, da je os Pariz-Praga-Moskva napoti naši pritegnitvi v srednjeevropski prostor.

Ker je izmed govornikov v razpravi o mojem ekspozeju omenil možnost večjega nemškega vmešavanja v srednjeevropske zadeve po Halifaxovem obisku v Berlinu, poudarjam: Govorice, da se pripravljajo v Berlinu razprave in pogajanja v srednji Evropi in da namerava Anglija prepustiti Nemčiji »prosto roko« v podunavskem bazenu, moram kategorično zavrniti kot neresnične in celo kot nesmiselne kombinacije. Saj bi to pomenilo, da nas hoče Nemčija napasti in da bo Anglija k temu molčala. Ali si more sploh kdo misliti, da bi mogli v Berlinu o čem takem razpravljati? Nesmiselnost te kombinacije je torej na dlani.

Prav tako nesmiselna je tudi druga vest v zvezi s Halifaxovim obiskom, da se bodo namreč sedaj vodila v Berlinu pogajanja o nekakšni nemški zahtevi proti Češkoslovaški, da prizna sudetskim Nemcem popolno avtonomijo. Predvsem Nemčiji ni potrebna privolitev Anglije za postavitev take zahteve. Razen tega so Nemčiji mednarodni običaji dobro znani in se zato ne bo vmešavala v notranje zadeve. V ostalem pa so bile vse te govorice demantirane tako v Berlinu v napol uradni objavi kakor v Londonu.

Protikomunistični pakt

Glede protikomunističnega pakta lahko ugotovim, da se sklepajo najrazličnejše pogodbe, od katerih končno ničesar ne ostane. Dovolj je, ako v tem pogledu opozorim na tako zvani četvorni pakt iz leta 1933. Zato je težko reči, kakšne posledice utegne imeti protikomunistični pakt, ker ni njegov namen nikomur znan. Od razvoja celokupne politike držav, ki so ta pakt podpisale, bo končno odvisno, ali bo pomenil pakt še večje zbližanje med njimi ali pa bo ostal samo mrtva črka na papirju.

Vsa rodbina vojvode Hesenskega našla smrt pri letalski nesreči

Bruselj, 17. nov. br. Kakor smo že včeraj na kratko poročali, se je pripetila v bližini znanega kopališča Ostende v Belgiji včeraj popoldne strašna letalska nesreča, pri kateri je našla smrt vsa posadka letala in deset potnikov, med njimi vsi člani rodbine vojvode Hesenskega. (Podrobnosti glej tudi na strani 6.!) Potovali so v London, kjer bi se imel danes poročiti brat vojvode Hesenskega, princ Andrej.

Belgijske oblasti so odredile strogo preiskavo o vzrokih nesreče, ki je ugotovila naslednje:

Ponesrečilo se je nemško potniško letalo, trimotorni Junkers, ki obratuje na progi Berlin-Bruselj-London. Letalo je vodil pilot Anet. Vreme je bilo skrajno neugodno. Ležala je nizka megla, ki je onemogočala vsak pregled terena, in vsako krajevno orientacijo. Pilot je imel nalog pristati v Ostendu, kjer bi moral sprejeti še enega potnika. Letalo je dalje časa krožilo nad mestom in iskalo letališče. Pilot je zaradi goste megle dal tri svetlobne signale. Dve raketi, katerih se je v to svrho posluževal, sta kmalu ugasnili, še le tretja je nekoliko razsvetlila teren, tako da je opazil letališče in se začel spuščati.

Pri spuščanju je v višini kakih 60 metrov opazil tik pred seboj visok tovarniški dimnik. V zadnjem hipu se mu je skušal izogniti, a bilo je že prepozno. Letalo je z enim krilom zadelo v dimnik in sicer v višini 55 m. Krilo se je odlomilo, letalo pa je 60 m daleč proč treščilo na tla in se takoj vnelo. Sledila je silna eksplozija, ki je alarmirala vse mesto. Ljudje pa tudi policija in gasilci so takoj prihiteli na pomoč, toda goreče letalo je razvijalo tako silno vročino, da se mu niso mogli približati. Le pilotu Anetu se je posrečilo, da je v zadnjem trenutku odskočil in je tako edini izmed vseh članov posadke ostal živ. Letalo je v tem času vodil pilot Lambot.

Tragična usoda rodbine vojvode Hesenskega je izzvala povsod globoko sočutje. Preostalim so med drugimi izrazili svoje sožalje angleški kralj, belgijski kralj, grški kralj in kancelar Hitler. Po sklepu nemške vlade bodo trupla ponesrečenih na državne stroške prepeljali v Nemčijo, kjer bo pogreb najbrže v soboto.

Novi proračun bo v petek predložen skupščini

Beograd, 17. novembra. o. Danes se je sestal gospodarsko-finančni komite ministrov. Finančni minister Dušan Letica je odboru predložil načrt novega proračuna za leto 1938/39. Odbor ministrov je proračune posameznih resorov podrobno proučil. Jutri bo o novem proračunu sklepal ministrski svet, v petek pa bo finančni minister Letica novi proračun predložil narodni skupščini in senatu.

Imenovanja pri prosvetnem oddelku banske uprave

Beograd, 17. nov. AA. Imenovana sta pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani: za inspektorja v 4. skupini 1. stopnje Marko Bajuk, profesor na I. drž. realni gimnaziji v Ljubljani, in za banskega šolskega nadzornika v 6. skupini Milko Jeglič, profesor na učiteljišču v Ljubljani.

Aljehin—Euwe

Haag, 17. novembra. Snoči se je začela 18. partija. Aljehin je kot beli igral damski gambit, dočim se je Euwe branil svojevrstno in je presenetil nasprotnika z novimi potezami. Partija je bila prekinjena v 40. potezi in se bo danes nadaljevala. Euwe ima kmeta več in nekoliko boljšo pozicijo.

Botvinik—Levenfiš

Moskva, 17. novembra. i. Match za šampionat Sovjetske unije med Levenfišem in Botvinikom je bil podaljšan na 13 partij. Dočim je po 10 partijah vodil Botvinik 5 in pol : 4 in pol, je Levenfiš v nadaljnjih partijah dobil dve in izgubil eno. Match se je torej končal neodločeno 6 in pol : 6 in pol. Ker je Levenfiš zmagal na turnirju za prvenstvo Rusije, ki se ga Botvinik ni udeležil, je Levenfiš za letos ostal prvak Rusije in dobil obenem naslov velemojstra.

Sprememba v vodstvu JLAS

Beograd, 17. novembra. AA. Na vlogo SK Maratona, ŠK Železničarja, HSK Concordie in ŽSK Makabija iz Zagreba glede razveljavljenja rednega glavnega občnega zbora Jugoslovenskega lahkoatletskega saveza v Zagrebu z dne 8. decembra 1935, je minister za telesno vzgojo dr. Miletić podpisal danes odlok, v katerem prizna omenjeni občni zbor JLAS kot pravilen. V zvezi s tem bo sedanja uprava JLAS izročila posle te zveze stari upravi s predsednikom Ugrinićem na čelu.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Nad primorskimi predeli zapadne Evrope je močna depresija z oblačnim in deževnim vremenom. Stranska depresija, prav tako z deževnim in oblačnim vremenom, nastopa nad Leonskim in Genovskim zalivom. V srednji Evropi in na Balkanskem polotoku prevladuje jasno vreme. Ponekod je nekoliko megle. Slana nad vso evropsko celino razen v primorskih krajih. V Jugoslaviji se je na Primorju in v vardarski banovini pooblačilo. V ostalih krajih prevladuje jasno vreme. Ponekod je megleno. V okolici Sušaka dežuje, okrog Zagreba sneži, povsod v notranjosti slana. Najnižja toplota Ljubljana —7, najvišja Šibenik 17 C.

Zemunska vremenska napoved: Pričakovati je večje pooblačitve. Deževalo bo v večjem delu zapadne polovice države. Na planinah in v severnih predelih ulegne snežiti. Toplota se bo dvignila.

Zagrebška: Pričakovati je še nadalje slabega vremena, temperature pa se bodo dvignile.

Dunajska: V južnih Alpah sneg.

Naši kraji in ljudje

Avtomobilski klub in prometne nesreče

Promet je narasel, ni se pa povečala prometna disciplina

Ljubljana, 17. novembra.

Glede na vedno pogostejše avtomobilske nezgode izjavlja Avtomobilski klub, da je pripisati ta porast na eni strani povečanemu motornemu prometu na cestah, ki niso bile zgrajene za avtomobilski promet v sedanjem obsegu, na drugi strani pa skrajnemu pomanjkanju prometne discipline s strani pešcev, kolesarjev ter voznikov vprežnih vozil.

Promet z motornimi vozili se je občutno povečal in bo vpričo intencij kr. vlade, da pospeši motorizacijo, še nadalje naraščal. V dravski banovini je dosegla registracija osebnih avtomobilov nad 2500 številk, ki so skoro vse zasedene, nasproti 1500 osebnim avtomobilom, ki so bili v prometu pred dobrim letom. Za dobro tretjino je naraslo število tovornih avtomobilov in motociklov. Vpoštevati je treba še vozila iz ostalih banovin ter inozemska vozila in dejstvo, da se je povečalo na posamezna vozila odpadajoče število prevoženih kilometrov. V promet so prišli sodobni težki in široki avtobusi ter tovorni avtomobili.

Ni se pa povečala v enaki meri prometna disciplina, nasprotno, opažanja dopuščajo zaključek, da se je celo zmanjšala. Ceste, ki so določene prvenstveno za medkrajevni promet se smatrajo mnogokrat kot del zasebnega dvorišča. Pešci se kretajo po vsej širini ceste, tekajo čez cesto tik pred vozilom, križajo cesto, nihajoč v negotovosti sem in tja. Kolesarji vozijo in se izogibajo napačno, po dva in več vštric ali celo po dva na enem kolesu, ponoči brez luči in brez predpisanega rdečega reflektornega stekla, kar vse je prepovedano. Vprežna vozila vozijo nemoteno po levi strani, celo na ovinkih, po noči največkrat nimajo luči, ne izogibajo se na pravo stran itd. Živina se pušča ob cestah brez pravega nadzorstva.

Strogo izvajanje prometne discipline v inozemstvu, koder je motorni promet neprimerno gostejši in ni glede brzine vožnje nobenih omejitev, znižuje število nezgod na relativno majhno število primerov. V mestih je celo prepovedano zvočno signaliziranje.

Tem večja prometna disciplina je potrebna pri nas, kjer imamo največ le ozke ceste, ki so bile zgrajene večinoma v dobi, ko še ni bilo avtomobilskega prometa, odnosno v času, ko se vprašanje motorizacije sploh še ni pojavilo, kaj šele v današnji nujnosti in obsegu! Bistvo rešitve vprašanja o čim možnejši omejitvi prometnih nezgod pri nas leži torej v nujnem spoznanju, da zahtevajo cestne prilike še posebno pozornost in **najstrožje izvajanje prometnega reda s strani vseh, ki ceste vporabljajo.** V tej smeri bi bili potrebni primerni ukrepi, ne da bi se pri tem kakorkoli oviralo redno odvijanje rastočega motornega prometa. Prvi učinkovitejši korak v vrsti takih ukrepov je videti v nedavni uvedbi motoriziranih policijskih patrulj.

Avtomobilski klub apelira na vozače motornih vozil, da upoštevajo dane okolnosti, v katerih se vrši naš motorni promet ter s povečano pazljivostjo zmanjšajo možnost nezgod. Vožnja po ozkih in slabih cestah je ob neprestani, potencirani pozornosti utrudljiva. Zato naj bo vozač, ko sede k volanu, svež in nikdar neprespan.

Umor gospe Vertovškove v Kozjem je silno razburil prebivalstvo

Zločinskega hlapca je ljudstvo hotelo linčati

Kozje, 17. novembra.

Vse Kozje s prostrano okolico je pod vtisom groznega zločina, ki je bil storjen v Kozjem v nedeljo popoldne in je »Jutro« o njem že kratko poročalo.

Na svojem lepo urejenem posestvu v Kozjem je živela gospa Ana **Vertovškova,** vdova po nedavno umrlem sodnem nadoficijalu g. Antonu Vertovšku. Na posestvu je imela uslužbenega hlapca Franca **Zalokarja,** ki je po rodu iz Košnice pri Prevorju in star 30 let; poleg služkinje je pomagal voditi precej obširno posestvo.

V nedeljo je hlapec popival že dopoldne po kozjanskih gostilnah in se je vrnil ob pol dveh k gospe Vertovškovi. Skrbna in natančna gospodinja mu je dala kosilo, katero je Zalokar mirno pojedel. Po kosilu je pa stopil v njeno sobo. Gospa Vertovškova je sedela ob pisalni mizi. Zahteval je, naj mu da gospodinja nekaj denarja. Ga Vertovškova mu je odvrnila, da denarja nima in da je svojo mesečno plačo že dobil. Prosila ga je, ker ni bilo služkinje doma, naj ostane lepo doma in naj opravi živino in ostale posle, pa bo vse v redu.

Na te besede je pa od alkohola prevzeti Zalokar, ki je videl, da ima gospa Vertovškova v predalu pisalne mize denar, hotel nasilno vzeti nekaj denarja. Gospa mu je to hotela zabraniti, a jo je Zalokar začel ves divji obdelovati z žepnim nožem. Pohlep po denarju je napravil iz njega zver. Prizadel je gospej dve rani v vrat, rano v desno roko in rano na levo stran prsi tik srca. Strahovito zadeta je gospa padla s stola in obležala v krvi. Zalokar je nato vzel iz predala pisalne mize dva bankovca po 500 din, zaklenil sobo in vzel še ključ od hišnih vrat in shrambe ter pobegnil v smeri proti Lesičnemu.

Kmalu po tem strašnem dogodku je prišla k gospej Vertovškovi na obisk gospa Marija Valovškova iz Kozjega. Ko je stopila v vežo, se ji je čudno zdelo, da ni nikogar. Pričela je klicati: »Ali ni nikogar doma?« Na te klice je slišala iz sobe na levi strani veže ječanje in besede: »Jaz sem na tleh, pojdite po orožnike!«.

Volavškova je hitela po orožnike v Kozjem, ki so se takoj podali na Vertovškov dom obenem pa so obvestili zdravnika g. dr. Vinka Krasserja. Ko so orožniki udrli vrata, se jim je nudil grozovit prizor. Gospa Vertovškova je ležala pri pisalni mizi na tleh vsa v krvi. G. dr. Krasser je takoj ugotovil, da so poškodbe smrtne in da žal ni nikake pomoči. Smrtno ranjena gospa pa je imela še toliko moči, da je povedala, kdo jo je napadel in kako se je dogodek izvršil.

Orožništvo se je nato takoj podalo na lov za pobeglim Zalokarjem. Morilec je bil prišel do Lesičnega, kjer je v gostilni popival in razmetaval denar. Najel si je tudi že voznika, kateremu je plačal 50 din, da ga je peljal na Prevorje, kjer je v gostilni nadaljeval s popivanjem, razbijal steklenice in kozarce in razmetaval denar. Med tem je že prišla za njim orožniška patrulja iz Kozjega, katero so prevorski fantje opozorili, da pijančuje tod tak in tak moški. Toda Zalokar je zaslutil zasledovalce in se naenkrat podal v beg proti Lopaci, kamor so mu sledili orožniki in prevorski fantje, ki so takoj pričeli pomagati orožnikom pri zasledovanju zločinca. Zalokar je že prispel do gozda Plešivec pri Žusmu. Tu so ga došli nekateri zasledovalci, med njimi lovski čuvaj Miha Jazbinšek, ki se je takoj vrgel na zločinca, čeprav je divje mahal z nožem okrog sebe.

Jazbinšek je Zalokarja podrl na tla, pri tem ga je pa Zalokar močno ranil z nožem, na dlani in podlehtju. Orožniki in ostali zasledovalci so Zalokarja zvezali in ga odvedli v zapore sreskega sodišča v Kozjem. Med potjo so orožniki komaj ubranili Zalokarja, da ga ni razburjeno ljudstvo linčalo. Zlasti na trgu v Kozjem se je zbrala množica občinstva, ki se je strahovito zgražala nad gnusobo zločina.

Gospa Vertovškova je takoj v nedeljo ob 22. uri podlegla poškodbam. V ponedeljek je bila pod vodstvom sodnika g. dr. Odona Planinška obdukcija, pri kateri so ugotovili, da je bila rana na levi strani smrtonosna in vsaka zdravniška pomoč izključena. Nato so gospo Vertovškovo položili na mrtvaški oder v njeni hiši v Kozjem. Danes dopoldne je ugledno pokojnico spremila velika množica k večnemu počitku.

Pokojna gospa je zapustila dva sina in sicer kapetana I. stopnje Antona Vertovška, cand. ing. artilj. poročnika Odona, hčerko gospo Vilmo, poročeno Kladnikovo, učiteljico v Sevnici, ter hčerko gdč. Jano. Hudo prizadeti rodbini Vertovškovi izrekamo iskreno sožalje.

Morilec Zalokar je na vprašanje, kaj ga je dovedlo do zločinstva, odgovoril, da ne vé, kaj je delal in da se mu je pač v pijanosti zmešalo. Po končanem zaslišanju pri sreskem sodišču v Kozjem bo Zalokar prepeljan v zapore okrožnega sodišča v Celju.

Vode je prosil, s sekiro napadel

Gospa Avguština Smerkoljeva leži hudo poškodovana v bolnišnici — Napadalec se je sam javil policiji

Ljubljana, 17. novembra.

Danes okrog 10.30 je prišlo v Frankopanski ulici v Šiški do krvavega zločina, kakršni so — hvala bogu — redki v našem mestu, a so obenem tako žalostno značilni za moralno razrvanost naših dni. Sredi belega dne je bila na svojem stanovanju s sekiro pobita starejša, dobrosrčna, spoštovana gospa. A zločinec, ki ni mogel imeti za svoje dejanje nobenega oprijemljivega, logičnega razloga, je po izvršenem nasilju pobegnil brez sledu. Ta okoliščina je toliko bolj zanimiva, ker se je prav danes od zgodnjih jutrnjih ur vršila po mestu obsežno zasnovana policijska racija in so bile vse ulice in prehodi polni patrulj, stražnikov in agentov, pa je razbojniku vendarle uspelo, da je skozi vse kordone odnesel kožo. Samo srečno naključje je hotelo, da je napadena gospa ostala pri življenju in da je mogla domačim še sporočiti razbojnikovo ime.

Zgodba je v kratkem naslednja:

Okrog 10.30 je prišel v hišo v Frankopanski ulici 23. tridesetletni brezposelni delavec Zdravko *Kariž,* ki je po rodu iz Trsta, italijanski državljan, po poklicu delavec, a ga seznami kriminalnega oddelka označujejo za delomrzneža in vlačugarja. Potrkal je na vratih 63-letne gospe Avguštine *Smerkoljeve,* matere dvanajstih otrok, med njimi znanega dentista in priljubljenega gledališkega igralca, ki je pred leti umrl, kakor je umrlo tudi še nekaj drugih otrok. Kariž je večkrat zahajal v hišo, ker je bil z gospo v svaštvu in je imela zanj zmerom odprto dlan. Ko je brez dela pohajal okrog, je bil v njeni kuhinji neštetokrat deležen izdatne malice, obenem pa gospa ni opustila nobene prilike, da mu ne bi dala dobrih naukov na pot in ga skušala spreobrniti k poštenemu, delavnemu življenju. Takšnih lekcij Kariž ni kdo ve kaj rad posiušal in v njegovi temni duši se je bržkone že zdavnaj nagnetla pritajevana, čeprav čisto nespametna, krivična mržnja, ki je morala prej ali slej izbruhniti na dan.

Ko je dopoldne potrkal na gospejinih vratih, je pod pazduho nosil sekiro, kakor da gre za resnimi opravki, kakor da je, recimo, namenjen na kakšno dvorišče cepit drva. Poprosil je za malo vode, in ko mu je gospa dala skodelico, je stopil do vodovodne pipe na hodniku in se napil. *Potem se je vrnil v kuhinjo, dal skodelico nazaj, še rekel: »Hvala!« — isti mah pa je že z ušesom sekire dvakrat brezumno treščil svojo dobrotnico po glavi.* Gospa je kriknila in se zgrudila v nezavesti, razbojnik pa je planil čez prag in izginil, še preden so prihiteli sosedje. Brž so dvignili gospo in jo prenesli v stanovanje njene hčere, ki stanuje v isti hiši, nato pa poklicali reševalce. Takoj so ranjenko pripeljali v Leonišče, kjer so zdravniki izvršili operacijo in gospo obvarovali najhujšega. Toda poškodbe so resne, močna udarca sta gospe Smerkoljevi prebila lobanjo.

Kaj je moglo Kariža neposredno pripraviti do tega strahotnega dejanja, se pač ne da reči. S sorodniki se nikoli ni dobro razumel, ker so mu zmerom priskrbeli kakšno zaposlitev, on pa je ljubil bolj lahko, brezposelno življenje. Gospa Smerkoljeva mu prav gotovo ni storila nobene, niti namišljene krivde, a on si jo je izbral za svojo žrtev po vsej priliki zato, da se na slepo maščuje nad kdo ve kom, najbrž nad življenjem samim, ki lahkomiselnosti res da ni čez mero naklonjeno.

Ge. Smerkoljevi, ki je komaj pred mesecem praznovala v krogu rodbine svoj 63. rojstni dan, želimo skorajšnjega in popolnega okrevanja!

Kariž se je javil sam

V mraku je prišel Kariž skesan na policijsko upravo. Javil se je službenemu uradniku, ki ga je takoj zaslišal. Kariž je v vseh podrobnostih opisal napad. Kot povod svojega zločinskega dejanja pa je navedel družinske razloge.

Sin umorjen — njegovi najožji v preiskavi

Krašnja, 17. novembra.

Kakor je »Jutro« poročalo, je bil v noči na 30. oktobra v Trnjavi pri Krašnji na zverinski način umorjen 35-letni France **Okorn,** edini sin posestnika Gašperja Okorna. Ljudski glas je domače osumil krvavega dejanja. Ko so orožniki zaslišali očeta in sestro žrtve, sta vsako zvezo s krvavim zločinom zanikala, a njune izpovedi so prihajale v sumljiva navzkrižja, da sta bila naposled aretirana in odpeljana v zapore sodišča na Brdu. Preiskava je privedla do presenetljivih rezultatov. V družini že od nekdaj ni bilo soglasja. Čeprav je bil France izredno priden, prijazen fant, da ga je ljubila in spoštovala vsa soseska, je bil pri domačih iz nepojmljivih razlogov sovražen. Njegova 5 let mlajša sestra Liza mu je zavidala prvenstvo in je na vse kriplje delala na tem, da bi sama dobila očetovo posest v roke. V tem pohlepu je šla tako daleč, da se je naposled odločila, spraviti brata s poti. Kakor kažejo vsa znamenja, je zasnovala umor skupno z nekim fantom, ki je večkrat zahajal v hišo in za katerim zdaj ni nobenega sledu. Policija išče tega neznanca, ki bo preiskavi dal bržkone ključ do končne razjasnitve tega skrajno žalostnega zločina.

Iz obupa pod vlak

Gornja Radgona, 17. novembra.

V ponedeljek zjutraj so ljudje, ki so šli v Gornjo Radgono na Leopoldov sejem, našli v bližini križišča železniške proge pri Potrni (Laafeld) pred obmejnim železniškim mostom moško truplo, glava pa je ležala odrezana na železniškem nasipu daleč stran od trupla. Obveščeno je bilo orožništvo iz avstrijske Radgone, ki je ugotovilo, da je pokojnik 35-letni čevljar Roman Vogroli iz Radgone. Nedavno mu je umrla žena, sam pa se je udal pijači ter prišel v zadnjem času ob ves kredit; prejšnje čase je bil trezen mož in dober čevljarski delavec. Ni zapustil nikakih poslovilnih pisem. Samomor je izvršil brez dvoma že v nedeljo zvečer pri vožnji zadnjega večernega vlaka, ki odpelje iz Gornje Radgone v avstrijsko Radgono okrog pol 21. Pokojnika, ki je zapustil starše in nepreskrbljenega otroka, so prepeljali na radgonsko mestno pokopališče.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

TUKAJ se pojavljajo prvi znaki!

Ali se morajo okoli ust, okoli oči in na sencih opaziti prvi znaki, ki pričajo da vene Vaša mladost?

Na ženi se ni treba nikoli videti koliko je stara, ako se pravočasno neguje in uporablja dobro kremo. Elida krema Ideal odstrani male gubice in nečistoto kože. Ona vsebuje hamamelis, kateri poživi in obnavlja kožo. Kdor redno uporablja to kremo, ostane mlad, ostane lep!

ELIDA KREMA IDEAL

Ljubljana v evropskih leksikonih

Po večini poznajo le še Laibach z izkrivljenimi podatki

Prav zanimivo je listati po tujih leksikonih in pregledovati, kako vidijo tujci ljubljansko mesto in kako sodijo o naših razmerah.

Da Nemci Ljubljano izključno nazivajo še danes s starim nemškim imenom Laibach, ni prav nič čudnega. Saj piše časopis za nemški jezik (Zeitschrift des deutschen Sprachvereins. 1936, št. 7/8) pod naslovom »Čuvajte nemška krajevna imena«: Na žalost je ta opomin vedno spet potreben. Vsaka nemška označba inozemskih mest je kos nemške posesti, in kdor to opušča, se pregreši nad lastnim narodom...

Pa poglejmo najprej, kaj pravijo nemške knjige o Ljubljani.

Ewald Banse's Lexikon der Geographie (Verlag Westermann, Braunschweig, 1923) je posvetil Ljubljani 26 vrst. Med drugim pravi: »glavno mesto Kranjske in jugoslovenske Slovenije. Hladno mesto (die nüchterne Stadt) je deželno tržišče. Po njegovi slabi zgodovinski zunanjosti ne bi bilo soditi, da je stala tu po stavbah na koleh na Ljubljanskem barju in po keltski naselbini že rimska Emona. Mesto je središče mlade slovenske kulture, toda njena industrija (lončarstvo, predilnice, livarna zvonov) je v nemških rokah.«

Meyerjev veliki konverzacijski leksikon (7. izdanje, 1927) prinaša sliko ljubljanskega grba in majhen, a za tujca dober načrt mesta. Če povem, da so na tej karti zaznamovani tudi Adlerberg, Kreishaus in Marstall, moram priznati, da kot star Ljubljančan, teh imen tudi pred svetovno vojno nisem nikoli čul in ne vem, kje je to v Ljubljani. Opis mesta je dober, le na Kongresnem trgu zdavnaj ne stoji več Radeckega spomenik, ki ga je bil napravil Fernkorn. Zgodovina mesta se konča z opombo, »da je bilo 31. oktobra 1918 od antante zasedeno.«

Sestavek v novem Herderjevem konverzacijskem leksikonu (1933) je sicer mnogo krajši, kar se pa točnosti tiče, je dober. Ima sliko Marijinega trga z Gradom, ki ga imenuje Schlossberg ali Inselberg. Tudi nam neznano ime.

Danski Salmonens Konversations Leksikon (Kodanj, 1923) pravi o Ljubljani med drugim, da ima 83% Slovencev in 15% Nemcev, da ljudstvo govori slovensko, višji krogi (hoejere Klasser) pa nemško in italijansko (!!) Ljubljana se deli v 5 okrajev in ima 8 predmestij. Priznati moram, da tega do danes nisem vedel.

V francoskem Larousseu (1923) stoji Ljubljana pod Laybach. Posvetili so ji 7 vrst, kar je umljivo, ker ima ta leksikon samo dva zvezka.

Prav prikupen je sestavek o Ljubljani v Britanski enciklopediji.

Eno in pol strani in dve sliki (kolodvorski okraj s Kamniškimi planinami in Kongresni trg z Gradom) je posvetila Ljubljani nova italijanska enciklopedija. K temeljitemu sestavku so prispevali Antonio Renati Toniolo, profesor univerze v Pisi (zemljepis), prerano preminuli naš rojak Alojzij Res (kultura, spomeniki), Piero Sticoti, ravnatelj tržaškega muzeja (zgodovina), Heinrich Kretschmayr, profesor na dunajski univerzi (zgodovina) in Walter Mauri, licejski profesor v Rimu (Ljubljanski kongres).

Dr. Pavel Brežnik

Dober Sokol, dober delavec

Ob zlatem jubileju Združenja brivcev in lasničarjev v Ljubljani je pri nagradnem tekmovanju v britju prejel prvo nagrado vajenec Marjan Žuran, uslužben pri brivskem mojstru Poljancu v Kopitarjevi ulici. Marjan je eden najvnetejših in najvztrajnejših članov Sokola I. na Taboru. Z enako vztrajnostjo, s kakršno si je priboril prvo nagrado, se odlikuje tudi med prvimi telovadečimi člani Sokola I. na Taboru.

Izlet ljubljanskih montanistov v ČSR

III. V Příbramu in Plzni

Še istega dne popoldne so odšli ekskurzionisti v spremstvu ministerialnega svetnika inž. Jenka v Příbram. Na postaji sta jih pričakovala predsednik lige v Příbramu visokošolski prof. dr. Čehura in ravnatelj vseh tamošnjih državnih podjetij inž. Kozak in jih odvedla v hotel Brožek, kjer so bili nastanjeni. V ponedeljek, 18. oktobra dopoldne, so si ogledali najglobljo jamo svinčene rude v Evropi Anensky dul na Brezovych Horach (1400 m) in njene najmodernejše urejene flotacijske naprave, a popoldne tovarno za okrogle in trakaste vrvi iz železnih in jeklenih žic, kakor tudi obsežne topilnice svinca istotam. Naslednji dan so bili montanisti na visoki šoli za rudarstvo sprejeti od rektorja dr. Stočesa, ki jih je v vznešenih besedah pozdravil kot drage goste na zgodovinskih tleh, na katerih se rudarstvo in fužinarstvo gojita kot obsežni vedi že skoro 100 let. Po kratki zakuski so bili nato pod vodstvom rektorja in predmetnih profesorjev razkazani instituti in vzgledne zbirke rudarskega in fužinarskega oddelka. Po svojih zbirkah se more visoka šola v Příbramu meriti z najboljšimi enakimi zavodi na svetu. Krasna in dragocena je tudi mineraloška in metalurška zbirka direkcije državnih podjetij v Příbramu. Žal je bil čas za pregled vseh laboratorijev in zbirk prekratko odmerjen, ker so morali člani ekskurzije po programu že ob dveh popoldne nastopiti pot v industrijsko središče Plzen.

Tudi v Příbramu so bili člani ekskurzije deležni od strani uprave državnih podjetij največje gostoljubnosti. Njim na čast sta bila v prijateljskem krogu zastopnikov državnih podjetij v Příbramu in profesorjev visoke rudarske šole, kakor tudi tamošnjih montanistov prirejena dva animirana večera, ki sta mnogo doprinesla k zbližanju med strokovnimi kolegi iz Čehoslovaške in Jugoslavije.

V Plzni, kamor je odprava dospela 19. oktobra ob 16., sta jo na postaji pozdravila ravnatelj Zapadnočeske rudniške delniške družbe (Zapadočeskeho banskeho akcioveho spolku) inž. Křiček in tajnik lige Ježek. Prihodnje dopoldne so si izletniki ogledali v Tyncu jamo 800 m globokega Masarykovega jubilejnega šahta, a popoldne obsežne dnevne naprave tega premogovnika. Premogovnik spada tako glede rešitve vprašanja transporta v jami in najprimernejše odkopne metode, kakor tudi glede razporeditve in popolnosti zunanjih naprav med najmodernejše premogovnike Čehoslovaške. Opoldne so bili na kosilu v restavraciji Zapadnočeske rudniške družbe. Po povratku s premogovnika v Plzen, so si člani ekskurzije ogledali mesto, zvečer pa so se sestali v Meščanski besedi na večerjo, katero so jim priredili Skodovi zavodi. Večer je potekel v družbi zastopnikov omenjenih zavodov in obilnega članstva lige v prisrčnem razpoloženju, ki je tudi tu poglobilo češkoslovaško-jugoslovansko prijateljstvo. Drugo dopoldne so si izletniki ogledali del po svoji razteznosti občudovanje vzbujajočih naprav v Škodovih zavodih in nato v kratkem času, ki jim je bil do odhoda še na razpolago, mestno pivovarno, kjer so bili pogoščeni s pristnim prazdrojem. V veselem razpoloženju so se težko ločili od gostoljubne Plzni in se odpeljali v Prago, kamor so dospeli 21. oktobra popoldne. Prihodnji dan je bil dan počitka, a zvečer so vstopili v brzovlak, ki jih je odpeljal nazaj v domovino. Na postaji sta se od njih še poslovila min. svetnik inž. Jenko in generalni tajnik inž. Smekal.

Mnogo so izletniki videli, mnogo so se naučili. Spored je bil bogat, a tudi pester. Naporni obhodi, združeni s pozornim opazovanjem, so se izmenjavali z odmori v prijazni družbi prijateljev. Pri ogledih nikjer nobenega zakrivanja — vsakdo je dobil informacije, ki jih je želel imeti, a pri sestankih v časih odmora povsod odprto srce in roke, ki hočejo izkazati pravo bratsko gostoljubje. Ves čas svojega bivanja so bili člani ekskurzije gostje Svaza majitelja dolu a chuty, ki je nudil gostom v odmerjenem času ekskurzije čim več strokovno zanimivega, a je hkrati poskrbel, da so se počutili kar najudobnejše. Po zaslugi Svaza, a poleg njega tudi po prizadevanju ČJ lige je strokovna ekskurzija uspela, kakor še malo katera. Da je bilo tako, se morajo izletniki zahvaliti skrbnim pripravam prof. inž. Gostiše in Kluba montanistov v Ljubljani, a predvsem odločujočim činiteljem v Češkoslovaški, kakor generalnemu ravnatelju dr. h. c. inž. Stauchu, generalnemu tajniku svaza inž. Smekalu, min. svetniku inž. Jenku, dr. Vlahu in drugim in slednjič v veliki meri tudi visokemu predsedniku čehoslovaško-jugoslovanske lige v Pragi, primatorju dr. Zenklu, staremu in odkritemu prijatelju naše Jugoslavije in njegovim sodelavcem na poprišču zbližanja v okviru omenjene lige v krajih, kamor je šla ekskurzija. Vsem gre javna zahvala.

I. P.

Oglasi v „Jutru" imajo vedno največji uspeh!

TAKO JE PRAV! Vsakomur naj bo omogočeno videti Zolajev film **VEST ČLOVEŠTVA**

Opozarjamo vse, da je vodstvo Elitnega kina Matice sklenilo, dati danes tri in jutri dve predstave po globoko znižanih pavšalnih cenah. — Po Din 3.50 in 5.50 bodo danes predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri. — Jutri pa ob 16. in 19.15 uri.

KINO MATICA — Telef. 21-24

Domače vesti

* **Jadransko slavje v Beogradu.** Beograjska Jadranska straža bo slavila danes krstno slavo v spomin na dan, ko je junaška srbska vojska leta 1912. ponesla srbske zastave na obalo Jadranskega morja. Slavje bo v dvorani Oficirskega doma. Pelo bo akademsko pevsko društvo »Obilić«, predaval pa bo upokojeni general Aleksander Pešić. Z Oplenca so prenesli v Beograd vojne zastave 5. in 6. pešpolka II. poziva, 10. takovskega polka I. poziva in drinske konjeniške divizije II. poziva. Ta vojska je prva prispela na Jadran, in to preko strahovitih albanskih planin. Dne 18. novembra 1912 so zastave zaplapolale pri Lješu v Medovanskem zalivu. Za krstno slavo JS se vršijo velike priprave. Svečanosti se bodo zlasti udeležili vsi stari bojevniki.

* **Praktični učiteljski izpiti na državnem učiteljišču v Ljubljani** se po zadnji odredbi ministrstva vrše po starem pravilniku pred dosedanjo izpraševalno komisijo. Kandidati, ki so vložili svoje prošnje za pripustitev k izpitu pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, naj se javijo k izpitu 25. t. m. ob pol 8. v ravnateljevi pisarni državnega učiteljišča v Ljubljani. Posebna obvestila se kandidatom ne bodo razpošiljala. Ravnateljstvo.

* **Sin španskega poslanika in poslaniški tajnik sta odpotovala na madridsko fronto.** V torek sta se poslovila od Beograda, sin španskega poslanika g. Carlosa Montilja 19 letni Anselmo in tajnik španskega poslaništva Diego de Meza. Odpotovala sta na madridsko fronto. Slovo je bilo prisrčno. Mlada vojščaka sta zatrjevala, da se rada odzivata klicu domovine. Svojci so bili zbrani k slovesu na kolodvoru, izostala je edino poslanikova soproga, mati mladega Anselma. Doma je jokala, ko so prijatelji stiskali odhajajočima desnico.

* **Odbor Slovenske matice sporoča,** da je na svoji seji dne 9. novembra t. l. pregledal in potrdil obračun glede postavitve Tavčarjevega kipa v Poljanah nad Škofjo Loko. Spomenik je sedaj last poljanske občine, ki ga lahko postavi tudi na drug prostor, ko se občani zedinijo glede tega.

* **Odškodnina za transfuzijo krvi.** Uprava obče državne bolnišnice v Ljubljani objavlja: Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu je za splošno bolnišnico v Ljubljani odobrilo cenik, po katerem se bodo odslej zaračunavale poleg običajnih oskrbnih stroškov tudi pristojbine za kri, ki jo bodo zdravniki med zdravljenjem ordinirali posameznim bolnikom. Oproščeni so teh pristojbin vsi državni, samoupravni in banovinski uslužbenci ter siromašni državljani. Zasebnikom z lastnim imetjem se bodo zaračunavale pristojbine po višini predpisanega jim letnega davka, upoštevajoč tudi dejstvo, kolikokrat je bila dotičnemu bolniku oddana kri v toku iste bolezni.

Pri ljudeh visoke starosti, ki trpe na nerednem **iztrebljanju,** nudi često naravna **Franz-Josefova** grenčica, užita redno 3—4 žlice dnevno skozi 8 dni, zaželjeno čiščenje in s tem trajno olajšanje. Zahtevajte povsod **Franz-Josefovo vodo!**

Ogl. reg. S. br. 15. 485/35

* **Pogrešan sin.** Mati Rozalija Dremeljeva iz Unajnarjev nas je naprosila, da objavimo: Izgubil se je moj sin. Odšel je zdoma, ko sem bila v Litiji na sodišču. Tisti dan se nisem mogla vrniti, ker sem morala naslednji dan še k zdravniku, nato pa v bolnišnico. Nekega dne avgusta je potem sin izginil z doma, natančnega dneva ne vem. Samo to sem zvedela o Vseh svetih, da je bil v Trojanah pri Konšku, od tam pa za njim ni več sledu. O vzroku njegovega pobega z doma sem zvedela, da ga je pretepaval neki 15-letni fant, nakar je moj otrok v samoti obupal. Pred ljudmi je jokal, kako ga je oni fant pretepal. Moj fant je star 12 let in je odšel bos z doma. Komurkoli je kaj znanega o njem, naj blagovoli to sporočiti na naslov: Rozalija Dremelj, Unajnarji št. 20. p. Spodnja Hrušica pri Ljubljani.

* **Novi grobovi.** V ljubljanski bolnišnici je umrla gospa Faneta **Vlachova,** soproga upokojenega ravnatelja Ljubljanske kreditne banke. Ugledno pokojnico, ki je bila skrbna soproga in vzorna mati sinu edincu, bodo jutri ob pol 16. spremili k večnemu počitku. — Nadalje je v Ljubljani umrla gdč. Franja Snojeva, zasebnica. Pogreb bo jutri ob 14. izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Obledele obleke** barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH. 1.

* **Orožnova koča pod Črno Prstjo** je urejena tudi za zimsko bivanje. V pritličju te postojanke je kurljivo skupno ležišče ter še dve sobi. Smuški tereni v okolici koče so izborni. Prostrani pašniki nudijo smučarju najlepši razmah. Za božične praznike naj se smučarji planinci odločijo za bivanje v tej koči. Oskrbnica je pripravljena oskrbovati Orožnovo kočo za božične praznike, ako se prijavi nekaj interesentov, ki morajo sporočiti svoj obvezni poset najkasneje do 10. decembra, pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

* **II. album planinskih slik** bo izdalo Slovensko planinsko društvo prve dni decembra. 50 izbranih posnetkov, ki so jih napravili naši najboljši fotoamaterji, bo objavljenih v tej zbirki, ki bo služila v okras vsaki planinski rodbini in ki bo razveselila slehernega ljubitelja naše planinske prirode. Slike bodo tiskane na prvovrstnem umetniškem papirju formata 21 x 96 cm ter bodo vezane v ličen album. Album planinskih slik, ki prikazuje lepoto naših gora v poletnem in zimskem času, je najprimernejše darilo planinskim prijateljem za Miklavža, Božič in Novo Leto. V subskripciji, ki traja le do 1. decembra, je cena nižja od kasnejše prodajne cene. Ljubitelji lepe planinske prirode hitite z naročilom albuma pri Slovenskem planinskem društvu, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

* **Razburljiv dogodek na sodišču.** V ponedeljek je bila pri sreskem sodišču v Gornji Radgoni razprava proti Martinu Pintariču, mesarju iz Št. Jurja ob Ščavnici. Zagovarjati se je moral med drugim zaradi bogokletstva in žaljenja organov javne varnosti. Za razpravo se je obtoženec dobro založil z žganjico, takoj po prihodu na sodišče je pričel z žalitvami in grožnjami nasproti sodniku in pričam. Zato je prejel poleg redne kazni 42 dni še disciplinsko kazen 7 dni zapora in 180 din globe. Ker pa tudi ta ostra obsodba ni zalegla ter je postal celo nasilen, je odredil sodnik takojšnjo aretacijo. Pa tudi, ko je prispela v sodno dvorano orožniška patrulja, se Pintarič ni dal z lepa ukrotiti in ga je moralo orožništvo ukleniti in odvesti v zapore sodišča v Ljutomeru.

* **Vlom v žago pri Motniku.** V eni zadnjih noči so tatovi vlomili v žago posestnika Gregorja Konška s Trojan v Zajasovniku pri Motniku. Odnesli so pet gonilnih jermenov, dolgih po 11, 9 in 6 metrov in še nekaj drugih predmetov, obenem pa so Konškovemu žagarju pobrali nekaj obleke, da znaša škoda okrog 3.500 din.

Iz Ljubljane

u— **Vsem društvom in organizacijam v Ljubljani.** Mestno poglavarstvo sklicuje sestanek glede proslave državnega praznika 1. decembra. Sestanek bo v **soboto 20. t. m. ob 17. uri** v veliki magistratni dvorani. Na sestanek se vabijo zastopniki vseh narodnih, prosvetnih, telesno-vzgojnih in gasilnih društev. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

u— **Naši planinarji v Franciji.** Predavanje SPD bo danes ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Predavali bodo nekateri udeleženci letošnje ekskurzije SPD v Francoske Alpe gg. Hvastja, dr. Mrak in dr. Potočnik. Izletniki so sami napravili številne posnetke s svojih tur ter bo okrog 100 diapozitivov pokazalo lepote Dauphineje in težkoče, ki so jih imeli slovenski plezalci v snegu in ledu. Vstopnice po običajni ceni so že na razpolago v društveni pisarni SPD, Aleksandrova c. 4/I. Za predavanje je mnogo zanimanja ter se priporoča vsem planincem, da si pravočasno vzamejo vstopnice.

MATURANTE — AKADEMIKE IN OSTALE PLESALCE opozarjamo na današnjo

PLESNO VAJO

slušateljev abit. tečaja — ki se vrši DANES ob 20. uri v Trgovskem domu.

Nagradna plesna igra.

Adamičev jazz Jenko

u— **Koroški, Korošice!** Umrl je naš dolgoletni član, koroški rojak g. Franc Žirovnik, hišni posestnik v Ljubljani. K večnemu počitku ga spremimo danes, v četrtek ob dveh popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice k Sv. Križu. — Klub koroških Slovencev v Ljubljani.

u— **Vodnikove knjige na Viču.** Poverjenik Vodnikove družbe za Vič—Glince bo delil knjige danes in jutri zvečer od 19. ure dalje v Sokolskem domu.

u— **»Kočevje v preteklosti in danes«** je snov predavanja, ki ga prirede združene ljubljanske CM podružnice dne 22. novembra (v ponedeljek) ob 20. uri v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kongresni trg). Predaval bo profesor g. Janko Kumer, ki bo pojasneval temo s pestrimi skioptičnimi slikami. Vstopnine ni. Ker mora zanimati to predavanje vsakega zavednega Slovenca, pričakujejo prirediteljice obilne udeležbe.

Ali veste kaj je NEGRO? NEGRO je dimnikar grla.

u— *Drugi nalet snega v letošnji jeseni* je včeraj pobelil zemljo. Rekordno gosta megla se je bila v torek večer visoko nagnetla v mesto, pred polnočjo se je pa pričela redčiti. Južno vreme je pritisnilo k nam in megleno morje je bilo včeraj zjutraj povsem izginilo. Nebo se je pooblačilo in pred poldnem je pričelo rahlo deževati. Ozračje je bilo preveč hladno in severni vetrovi so visoko v zraku pospešili spremembo dežja s posredovanjem južnih sap v sneg. Sprva redke snežinke so se na večer zgostile v gost metež srednje mokrega snega. Hladno jezero zraka, ki je po zadnjem snegu ostalo v našem predalpskem svetu drži vztrajno nizke temperature blizu ničle, ki so ob vsaki vlagi primerne za nastanek snežink. Tako se nam zimsko razpoloženje ponuja letos v pozni jeseni v obliki, ki obeta do nastopa pomladi dokaj dolg hladni letni čas.

SADJARJI! Čas zimskega zatiranja sadnih zajedavcev je tu. Uspeh Vam je zagotovljen, če uporabljate za mazanje in brizganje ARBORIN. — CHEMOTECHNA, Ljubljana, Mestni trg 10.

u— **Kdo je papa?** (Bichon), izvrstno veseloigro vprizore v Šentjakobskem gledališču desetič in zadnjič v nedeljo 21. t. m. in sicer ob 15. uri kot popoldansko predstavo, ob 20.15 pa kot večerno predstavo. To sta nepreklicno poslednji vprizoritvi te zabavne veseloigre. Kdor se hoče nasmejati, naj poseti predstavo. Preskrbite si vstopnice že v prodaji!

Za Miklavža

prinašamo **razne novosti** jesenskega Lipskega velesejma; kakor **otročje igrače z muziko, premikajoče figure, avto, ki vozi v vse smeri, lepa darila za odrasle,** kakor: **manicure, šivalne garniture, necesarje, brivske garniture itd.**

Oglejte si **našo miklavževo izložbo,** in v trgovini vse vrste daril, brezobvezno!

Se kar najvljudneje priporoča

Foto Tourist Lojze Šmuc

foto-galanterija in parfumerija

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 8.

u— **Brezdomci so se zatekli z dežele v mesto.** Včeraj je policijska uprava po daljšem presledku spravila ves svoj aparat na noge, da pretakne ulice, lokale in skrite kotičke in preiščе, kar je v mestu nezaželenih gostov. Ko sta pritisnila sneg in mraz, se je v toplo zavetje mestnih zidov zateklo na stotine brezdomcev in potepencev, ki so čez poletje iskali sreče na deželi, zimo pa že od nekdaj radi prihajajo prebijat v Ljubljano. Policijski organi so polovili dolgo vrsto postopačev, prošjakov, pustolovcev in tatov. Kakor zmerom, je bil tudi tokrat med aretiranimi največji odstotek tistin, ki jim je iz kakršnihkoli razlogov prepovedan povratek v mesto. Policiji pa je prišlo v roke tudi precejšnje število starih znancev, ki jih je zavoljo njihovih grehov že dolgo iskala zaman. Nekaj aretirancev bo policija odpravila v domovinske občine, nekaj pa jih bo izročila sodišču.

u— **Ponovno opozarjamo** na predavanje prof. Černejeve **Vzroki odtujevanja otrok in staršev.** Drevi ob 20. na šentjakobski šoli.

u— **Priznanja vreden čin.** V Ljubljani še nismo videli filma, ki bi bil tolikega vzgojnega pomena, kakor je film »Vest človeštva«, ki ga te dni predvaja Elitni kino Matica. Film si je ogledala prav vsa Ljubljana ter bližnja okolica, izvzemši one, ki si ne morejo od svojih skromnih zaslužkov kaj odtrgati za pouk in razvedrilo. Da bi ta film videli prav vsi, zlasti pa delavci in dijaštvo in da bi se jim vtisnil v spomin eden največjih borcev za človeške pravice, Emila Zola, je vodstvo kina Matica odredilo, da se bo film pri današnjih in jutrišnjih predstavah predvajal po globoko znižanih pavšalnih cenah, in sicer po 3.50 din in 5.50 din za sedež.

u— **Društvo »Tabor«.** Drevi ob 20.30 redni članski sestanek. Važne društvene zadeve.

KINO IDEAL

Olga Čehova, Willy Eichberger v velefilmu

CARIČIN LJUBIMEC

Danes ob 16., 19. in 21.15 uri

u— **Opozorilo vsem voznikom s konjsko vprego.** Do nadaljnjega je prepovedan ves vozovni tranzitni promet po Šubičevi ulici od Bleiweisove ceste do Levstikove ulice in po Levstikovi ulici od Šubičeve ulice do Erjavčeve ceste. Mestna občina je postavila na križišču Bleiweisove ceste in Šubičeve ulice in križišču Erjavčeve ceste in Levstikove ulice primerne značke z napisom »vozovni tranzitni promet prepovedan«.

u— *Karambol tramvaja in tovornega avtomobila.* Snoči tik pred 18. uro je nastal hud karambol med vozom električne cestne železnice, ki je malo poprej s plugom pripeljal iz tramvajske remize, in tovornim avtomobilom, ki mu je privozil nasproti. Treščila sta skupaj pred Hočevarjevo lekarno v Šiški in pri karambolu je 48-letnemu voznemu mojstru Ivanu Bitencu, doma iz Podgore pri Št. Vidu, zmečkalo levico. Na pomoč poklicani reševalci so ga takoj prepeljali v bolnišnico. Kdo je kriv nesreče, bo ugotovila preiskava, ki jo je uvedla policija. Pri karambolu se je tramvajski voz precej razbil, nekaj škode pa je tudi na avtomobilu.

PRENOVITE Vaše svetilke

z modernimi **PERGAMENTNIMI ali RHODOID SENČNIKI** od tvrdke

M. TIČAR — Ljubljana,

u— **Precej hud karambol** se je primeril snoči ob pol 18. v Vižmarjih in sicer na vogalu hiše št. 6. in 44. Mrakov transportni avto iz Loga nad Škofjo Loko in luksuzni avto g. Kreka, zastopnika mlevskih izdelkov, ministrovega brata, sta močno trčila. Zlasti Krekov avto je bil v sprednjem delu zelo poškodovan. Človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Mrakov tovorni avto so zvečer potegnili v Škofjo Loko, Krekovega pa v Ljubljano.

u— **Ženske z vitrihi** so začele nastopati po Ljubljani. To se pravi, da je to imenitno orodje že tako vsakdanje, da se lahko igra z njim že kar ženski spol. Moškim je te vrste orodje že manj vredno in se zato spuščajo v poskuse z drugimi modernejšimi in težkimi orodji. Včeraj popoldne v mraku je začul stanovalec v svoji sobi ako se nekaj nalahno giblje okoli ključavnice. Kar naenkrat se vrata odpro in pred seboj vidi nizko žensko postavo, kako se previdno pri vratih ogleduje. Ko je ta zapazila, da je stanovalec doma, se je hitro obrnila in iz tretjega nadstropja med silnim truščem skakala po lesenih stopnicah navzdol in bežala na ulico. Takšna je pač usoda vseh starih hiš s starinskimi ključavnicami, ki jih brez težav lahko odpre tatinska ženska roka.

u— **Še en »kolesar« prijet.** Včeraj zjutraj je policija na Tržaški cesti aretirala 22-letnega Franceta Korčeta, ki je po rodu iz Cerknice, a je že delj časa brez posla in stalnega bivališča. Policija ga je zadnji čas iskala zaradi nekih tatvin, ki jih je bil pred meseci izvršil v Medvodah in v okolici. Tako je v Medvodah odpeljal dve kolesi in pokradel nekaj obleke. Kolesi je na binkoštni ponedeljek prodal dvema kmetoma v Cerkljah pri Kranju, ki sta prišla do vozila po rekordno nizki ceni. Za eno je Korče zahteval 150, za drugo pa 100 din. Ko so ga na policiji preiskali, so našli pri njem tudi poselsko knjigo na ime Anton Dragar, ki jo je bil izmaknil hlapcu gostilničarja Bohinjca v Verju pri Medvodah. Tatvine je fant brez oklevanja priznal. Policija ga bo izročila sodišču.

u— **RIBJE OLJE** v drogeriji Ivan Kanc, Nebotičnik.

u— **Aretacija nevarne pustolovke.** Na glavnem kolodvoru so policijski organi prijeli staro znanko kriminala, Nežiko Morettijevo iz Ljubljane, ki se je nedavno nastanila pri neki stranki pod imenom Rafaele Marinkove. Izdajala se je za uradnico državnih železnic in je iskala priložnosti v greh. Dekle, ki je staro komaj 25 let, ima že dobršen tucat kazni za sabo.

KINO MATICA TEL. 21-24

Hočemo, da vidi vsa Ljubljana naš film »VEST ČLOVEŠTVA — EMILA ZOLA«

Zato danes predstave po znižanih cenah Din 3.50 in 5.50

SLOGA TEL. 27-30

Na splošno željo podaljšano, toda samo še danes

»RAMONA«

prekrasna ljubavna epopeja. Film v naravnih barvah!

Nemški dialog! Nemški dialog!

UNION TEL. 22-21

Prekrasni film francoske umetnosti

LA BANDERA

(Zastava)

V glavni vlogi Anna Bella

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

u— **Strupeno meso je bilo na prodaj.** Policija se ukvarja s kriminalno zadevo, kakršne so v večjih mestih pač precej neobičajne. Nekemu posestniku v moščanskem predmestju je obolela krava za vraničnim prisadom, ki spada med najbolj nevarne kužne bolezni med živino. Namesto da bi nesrečo prijavil pristojnemu oblastvu in žrtvoval živinče, je kravo dal na tihem zaklati in je meso po skromni ceni prodajal sosedom. Šele čez čas se je razvedelo, da je meso od goveda, ki se ga je bil lotil vraničnі prisad, da je torej strupeno in grozi resna nevarnost, da se bolezen razširi tudi pri ljudeh, ki so ga uživali. Ko sta bila o dogodku obveščena policijska uprava in mestni magistrat, sta obe instanci storili potrebne korake, da se nadaljnja prodaja okuženega mesa prepreči in da bodo krivci po zakonu kaznovani.

u— **Traverze je kradel.** Nenavadni časi, kakršne živimo, spravljajo na dan tudi nenavadne vrste kriminal. Nobena reč ni dovolj težka in dovolj čvrsto pritrjena, da se je ne bi spomnili prevejani zlikovci in jo odnesli, da jo za najbližjim oglom spravijo v denar. Odkar je železna industrija začela na debelo kupovati staro, zavrženo železje in se je tudi v Ljubljani odprla takšna nakupovalnica, so začeli brezdelci in izgubljenci segati po vsem, kar bi se dalo odnesti ali odpeljati. Nekakšni predhodniki te tatinske stroke so bili otroci, ki so pred leti začeli snemati medeninaste kljuke po vežah in stopniščih. Od tega drobnega blaga, ki je zdaj že delj časa iz mode, so tatovi počasi prijadrali do traverz. Tako je včeraj stražnik na Vilharjevi cesti naletel na trojico brezposelnih, ki so na cizi rinili pred sabo za kakšnih 500 kg traverz in drugega železja. Ko jih je stražnik prijel, mu je v rokah ostal samo 27-letni Ivan Zagradec iz Ljubljane, tovariša pa sta pobegnila. Kasneje so aretirali še enega izmed njiju. Fanta sta na policiji priznala, da sta traverze ukradla Stavbni družbi.

u— **S kolom ga je po glavi.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 30-letnega posestnikovega sina Antona Kisla. V nedeljo ponoči ga je pred neko hišo na vasi počakal ljubezniv tovariš in ga udaril s težkim kolom po glavi.

SOKOL

Sokolski gledališki oder na Viču pripravlja za soboto in nedeljo novo presenečenje vsem ljubiteljem dramske umetnosti. V režiji br. Justina bodo viški igralci in igralke vprizorili duhovito in velezabavno komedijo iz uradniškega življenja »Karijera kanclista Winziga«. Kdor se hoče nad dve uri do solz nasmejati in pozabiti vsakdanje tegobe, naj pride v sokolski dom na Vič. Pri predstavi bodo nastopili naši priznani igralci in igralke sestri Magdinova in Zorinčeva, bratje Lavrih, Demšar, Ambrož, Podlogar, Willenpart, Horvat P., in Tonkli. Novo sceneriјo je napravil brat Broni. Komedija bo vsakogar zadovoljila, zato pričakujemo, da bo dvorana obakrat zasedena do kraja.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v novembru po stoletnem koledarju

Dan je dolg od 9 ur 57 minut do 8 ur 41 minut in se do konca meseca skrči za 1 uro 16 minut.

Č. 18. Hilda Ščip ob 9.30 P. 19. Jelisava Elizabeta S. 20. Feliks sp.	večinoma oblačno, nekaj dežja
N. 21. Darovanje Marije Dev. P. 22. Cecilija	mrzlo, slana
T. 23. Milivoj Klemen S. 24. Janez Kr.	deževno lep jesenski dan
Č. 25. Katarina Z. krajec ob 1.4 P. 26. Konrad	podnevi lepo, ponoči dež podnevi lepo, ponoči dež
S. 27. Virgilij	podnevi lepo, ponoči dež
N. 28. Gregor III.	lepo, sončno
P. 29. Saturnin	lepo, sončno
T. 30. Hrabroslav Andrej ap.	vetrovno

Delo za naše rojake v Nemčiji

Krasno uspela proslava 15-letnice Jugoslovenske narodne centralne zveze, ki se je vršila avgusta v Marlu na Vestfalskem je upravičeno odjeknila širom nemške in jugoslovenske javnosti in opozorila na ugled, ki ga uživa ta naša izseljenska organizacija na Nemškem in v domovini. Spričo vse večje važnosti, ki jo tudi naša javnost in državna uprava poklanjata jugoslovenskemu izseljenskemu problemu, bo prav, da spregovorimo nekaj več o nacionalni, kulturno prosvetni, socialni in propagandni misiji, ki jo že dolga leta vrši jugoslovenska narodna centralna zveza v Nemčiji.

Prizadevanju zveznega predsednika g. Pavla Bolhe je uspelo, da v prvih povojnih letih zbere okrog sebe nacionalno čuteče rudarje Slovence ter z njihovo pomočjo zgradi na Vestfalskem močno jugoslovensko organizacijo, broječo danes 41 moških in 19 ženskih delavnih društvenih edinic. Ta organizacija ima največ zaslug, da je 40.000 naših vestfalskih rojakov ohranilo narodno samobitnost in ni utonilo v velikem nemškem morju. Zveza jugoslovenskih delavskih podpornih društev v Nemčiji je bila ustanovljena 3. septembra 1922 v Buerju na strogo narodni in socialni podlagi in se je potem, ko so se pričela pod vodstvom ge. Kurentove ustanavljati tudi ženska podporna društva zveze, preosnovala leta 1936 na Vidov dan v jugoslovensko narodno centralno zvezo s sedežem v Essenu.

Borba zveze je v prvih letih obstoja bila težavna predvsem zaradi močnih staroavstrijskih struj, ki so preko svojih udruženj »Oesterreichischer Volksbund« »Altösterreichische Interessengemeinschaft« »Verein der heimattreuen Krainer, Kärntner und Steirer« skušali naše rojake odtujiti jugoslovenski zemlji in jih pridobiti za velikoavstrijske ideje. Naši zvezi je uspelo, da se je vse to rovarjenje izjalovilo na trdnem braniku njegovih organizacij ter je potem nemška vlada ne najmanj zaradi osebnega vpliva predsednika zavrla pogubonosno delovanje iredentističnih organizacij.

Tudi svoječasni komunistični agitatorji, ki so skušali med našimi vestfalskimi rojaki sejati razdor in propagirati proti današnjemu ustroju jugoslovenske države, so našli v jugoslovenski narodni centralni zvezi odličnega nasprotnika in so bili razkrinkani, še preden jim je uspela njihova protidržavna akcija.

V naših vestfalskih delavskih krogih je zavel zopet čist jugoslovenski duh, ki ga je vodstvo pravilno in koristno usmerjalo v dobro kolonije. Narodna zavednost naših ljudi je vzbudila spoštovanje in zanimanje nemških krogov, pri katerih je umelo vodstvo s spretno propagando v besedi in pismu ustvariti pravo razpoloženje za jugoslovensko orientacijo. Preusmeritev zapadno nemškega časopisja, zanimanje nemških publicistov za lepote in posebnosti Jugoslavije, dotok zapadno nemških turistov v naše kraje, nemško slikarstvo z jugoslovenskimi motivi itd. so le del zaslug vodstva Zveze na področju jugoslovensko-nemškega zbližanja.

Nič manjše niso pridobitve na socialnem polju, od kar je začela delovati ta organizacija. Nemško-jugoslovenske socialne konvencije, ki jim je dal v parlamentu prvo pobudo pokojni dr. Gregor Žerjav, ter jih je v podrobnosti izvedel in podpisal bivši minister socialne politike dr. Gosar, so bile ustvarjene v precejšnjem delu na podlagi strokovnega socialno političnega gradiva, ki ga je zbral predsednik Zveze in izpopolnil s praktičnimi predlogi za dosego socialne enakopravnosti vestfalskih rojakov z nemškimi delavci. Točno poznavanje nemškega socialnega zakonodajstva je g. Bolhi omogočilo, da je preko svoje Zveze v podrobnem dnevnem delu pripomogel mnogim našim rudarjem do socialnih pravic in jim v času hudih nemških brezposelnih kriz zagotovil delo in zaslužek. Socialno delovanje Zveze je svojčas segalo celo preko nemških mej vse tja do belgijskih, nizozemskih in severno francoskih rudnikov, kjer je g. Bolha s pomočjo svojih zvez uspel zaposliti na stotine naših brezposelnih rudarjev tudi iz revirjev trboveljskih rudnikov. V vseh zadevah naših vestfalskih rojakov je bila Zveza vedno desna roka naših konzularnih in izseljenskih oblasti, ki so mnogo intervencij rešile ugodno le s pomočjo sodelovanja in nasvetov zveznega predsednika.

Socialnemu se pridružuje kulturno prosvetno delo, ki ga Zveza vrši preko knjižnic, pevskih in dramatskih odsekov. Prav na področju prosvetnega dela med našimi izseljenci se je do sedaj žalibog opažalo nerazumevanje naših prosvetnih oblasti, ki bi vestfalski jugoslovenski mladini morale poslati izseljenske učitelje s kvalifikacijo pravih prosvetiteljev in narodnih delavcev. Saj je v naših učiteljskih krogih cela vrsta mladih inteligentov, sposobnih za izseljensko učiteljsko službo in pripravljenih delovati brez slehernih političnih ciljev le za ljudskošolsko izobrazbo vestfalskih otrok. Jugoslovenska narodna centralna zveza in Zveza jugoslovenskih društev Sv. Barbare sta odkrito nastopili proti vsakemu škodljivemu postopanju in se soglasno izrekli za depolitizacijo izseljenske službe.

Svoje delo vrši s pomočjo svojih lastnih sredstev, ki so seveda dokaj skromna. Bilo bi želeti, da državna uprava, ki vedno poudarja važnost pravilnega rešenja izseljenskega problema, priskoči Vestfalcem na pomoč tudi z izdatnejšo trajno podporo. Jugoslovenska narodna centralna zveza zasluži za plodonosno delovanje pozornost državnih činilcev, ki bi morali vendar že spoznati, da dober del materialnega rešenja našega vestfalskega izseljenskega vprašanja ne more sloneti le na šibkih ramenih posameznih slovenskih združenj in slovenske javnosti, temveč zahteva tudi obsežnejše in trajno organizirane podpore naših centralnih oblasti, če se hoče, da se naša emigracija tudi v bodoče ohrani kot opornik jugoslovenske domovine. V.

Iz Celja

e— *Prisrčna počastitev Ivana Levarja.* V torek zvečer je bilo celjsko gledališče nabito. Ljubljančani so vprizorili Strindbergovo dramo »Gospodična Julija«. Salonski orkester, v katerem so sodelovali po večini člani Godbenega društva, je pod vodstvom g. Lenardona skladno in učinkovito zaigral koračnico iz Wagnerjevega »Tannhäuserja«. Ko se je dvignil zastor, je stopil na oder, ki je bil zelo okusno okrašen, jubilant g. Levar v spremstvu župana g. Mihelčiča ter predstavnikov Udruženja gledaliških igralcev ge. Marije Vere in g. Gregorina. Župan g. Mihelčič je orisal lik in plodonosno udejstvovanje umetnika v službi slovenske kulture ter je čestital jubilantu v imenu Celja k srebrnemu jubileju. Ko so se viharne ovacije polegle, se je g. Levar zahvalil za počastitev. Poudaril je veliko nalogo slovenskega gledališča in slovenskega igralca, da goji živo besedo slovenskega jezika in njegovo lepoto.. Apeliral je na občinstvo, naj spoštuje gledališče in odrsko umetnost. Na oder so prikorakali dečki in deklice v pestrih nošah. Na čelu je stopal mal harmonikar. Otroci so obdali jubilanta v krogu z dolgo srebrno lovorjevo kito. Mali harmonikar Zvonko Fazarinc in Vandica Sadarjeva sta se v ljubkem dialogu spomnila Levarjevega jubileja, nakar je Sadarjeva čestitala jubilantu in mu izročila lep šopek, ostali otroci pa so visoko dvignili srebrno lovorjevo pentljo. Gosp. Levar je poljubil deklico in ves ginjen spregovoril: »Kaj naj povem Vam dragi otroci? Ne morem se zahvaliti. Samo solze imam v očeh, samo solze!« Prizor je bil nepopisno lep. Občinstvo je priredilo g. Levarju ponovne viharne ovacije. Nato je orkester zaigral Griegovo Tiumfalno koračnico. Sledila je vprizoritev Strindbergove drame »Gospodična Julija«. Naturalistično delo, ki je staro ravno 50 let, v sedanjem času ne učinkuje več tako močno, kakor pred desetletji, je pa čista umetnina s trajnimi lepotami. Slugo Jeana je podal g. Levar s krepko naturnostjo in močnimi dramatskimi učinki. Umetniško dovršen lik je podala tudi ga. Severjeva v vlogi komtese Julije. V vlogi kuharice Kristine se je tudi gdč. Gabrijelčičeva polno uveljavila. Igra je bila podana vprav komorno. Celjanom bo ostal ta večer v neizbrisnem spominu. R. P.

e—*V ljubljanski bolnišnici je umrla* v torek po kratkem trpljenju v starosta 30 let ga. Miljena Kožuhova, roj. Pretnerjeva, soproga geometra g. Borisa Kožuha iz Celja. Pokojna je bila izredno blaga žena in srčno dobra mati. Zapušča soproga in eno leto starega sinčka. Pokojno bodo prepeljali v Celje. Pogreb bo jutri ob 16. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Pokojni bodi ohranjen lep spomin, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

e— *Sneg* je začel včeraj opoldne zopet naletavati in je do večera znova pobelil dolino. Na hribih se je snežna odeja močno zvišala. Smučarji se že pridno pripravljajo na nedeljske pohode v zimsko prirodo.

Iz Maribora

a— **Spominska knjiga o dr. Lj. Pivku.** Mariborska sokolska župa se bo po sklepu župnega prosvetnega odbora oddolžila spominu nepozabnega sokolskega staroste in carzanskega junaka na ta način, da bo za drugo obletnico dr. Pivkove smrti izdala spominsko knjigo o dr. L. Pivku.

a— **Ljudska univerza v Mariboru.** Jutri, v petek, bo predaval naš priznan fotoamater g. Franjo Pivka o sodobni domači fotografiji. Predavanje bodo pojasnjevale številne skioptične slike.

a— **Dr. Šnuderlove »Lopovščine« na mariborskem odru.** Ker po žiriji Umetniškega kluba izbranega dela, ki naj bi se vprizorilo v okviru Umetnostnega tedna, radi nepremagljivih ovir ni mogoče vprizoriti, in ker nobeno od ostalih Umetniškemu klubu predloženih del ne ustreza zahtevam, se je gledališka uprava odločila, da v okviru Umetnostnega tedna vprizori kot svojo predstavo ter izven konkurence za nagrado Umetniškega kluba dr. Šnuderlov ciklus treh enodejank pod naslovom »Lopovščine«. Nemožnost vprizoritve Potrčeve »Kreflove kmetije« se v kulturnih krogih zelo komentira.

a— **Mariborska opereta** pripravlja drugo Beneševo opereto »Pod to goro zeleno«, ki je še zabavnejša kakor »Sv. Anton vseh zaljubljenih patron«.

a— **Maribor v snežni belini.** V sredo popoldne je začel na gosto naletavati suh sneg, ki je do večera precej pobelil mariborske strehe in tudi manj prometne ulice in ceste. Mariborski smučarji si obetajo mnogo veselja in razvedrila.

a— **Razburljiv dogodek na Aleksandrovi cesti.** Blizu Korenove gostilne tik železniškega viadukta, so bili včeraj popoldne pasanti priča razburljivega dogodka, ki bi kmalu zahteval človeško življenje. Neki tukajšnji prevoznik vozi po tej cesti gramoz. Kakor vsak dan, je tudi včeraj pasiral Aleksandrovo cesto. Na vozu je sedel na gramozu 24-letni delavec Ivan Vamperger, ki se je na omenjenem mestu dvignil ter hotel skočiti z voza na cesto. Pri tem se mu je noga zapletla in je po nesreči treščil tik voza tako nesrečno, da je prišel pod zadnje kolo, ki ga je pregazilo. Z zdrobljeno levico, hudimi notranjimi poškodbami in odrgninami na obrazu je Vamperger obležal nezavesten in v mlaki krvi na cesti. Reševalci so nezavestnega prepeljali v bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da mu rešijo življenje, vendar je njegovo stanje zelo resno.

a— **Mladina beži od doma.** 13 letni učenec prvega razreda tukajšnje meščanske šole Herman Lorger iz Plinarniške ulice 13 je pred štirimi dnevi izginil od doma in ga odtlej ni bilo na spregled. Starši se bojijo, da se ni dečku kaj pripetilo.

a— **Ker je pospešil sosedovo smrt...** 38-letni viničar Anton Kovačič iz Murščaka je bil pred mariborskim malim kazenskim senatom obsojen na šest mesecev strogega zapora, ker je treščil svojega soseda Alojzija Videnška, ki mu je zabranil prehod preko vinograda, na tla, mu polomil nekaj reber, kar je pospešilo smrt Alojzija Videnška, ki je bolehen in slaboten, naslednjega dne podlegel poškodbam.

a— **Kriminal.** Zasebnici Mariji Ritterjevi so drzni zlikovci pri belem dnevu odnesli raznega perila v vrednosti okoli 2.000 din. Pekovskemu mojstru Martinu Auerju v Taborski ulici 16 so ukradli zalogo desk.

Iz Ptuja

j— **Nova premiera v gledališču.** Jutri, v petek, bo v Mestnem gledališču premiera duhovite komedije Valentina Katajeva »Kvadrature kroga«, ki riše zmede in zagate, ljubezenskega in družinskega življenja v sovjetski Rusiji. Režija je v rokah Jožeta Borka.

Gospodarstvo

Še o nevarnosti centralizacije zadružnega denarja

Glede na članek pod naslovom »Odpor proti centralizaciji zadružnega denarja«, ki je bil objavljen v »Jutru« 16. t. m., smo prejeli iz zadružnih vrst dopis, ki pravi med drugim naslednje:

Glas iz zadružnih vrst

V »Jutrovem« članku od 16. t. m. je poudarjeno pravilno načelno stališče, da se moramo zavzemati za decentralizacijo zadružnega denarja. Članek bi bil popolnoma na mestu, mnenja pa sem, da pogrešno tolmači zakon. Pisec »Jutrovega« članka zatrjuje, da zadružne zveze preko Glavne zadružne zveze forsirajo ustanovitev zadružne banke po zakonu o gospodarskih zadrugah, ker bodo na ta način lahko prisilile svoje kreditne zadruge, da bodo samo pri zvezah nalagale odvišni denar. Ta določba zakona naj bi pripravila decentralistično razpoložene zadružne zveze, da pristanejo na centralizacijo zadružnega denarja z ustanovitvijo centralne zadružne banke. Končno zatrjuje pisec, da si nasprotujejo v tem pogledu interesi zadrug in njihovih zvez in da bodo morale kreditne zadruge same varovati svoje interese proti drugačnim interesom zvez. Navedeni razlogi po mojem mnenju niso pravilni. Zakon o gospodarskih zadrugah določa v 8. točki § 1. naslednje:

»Kreditne zadruge smejo nalagati svoje denarne prebitke samo pri svojih poslovnih kreditnih zvezah, zveze pa pri državnih ali povlaščenih, ali pri samoupravnih denarnih ustanovah ali pri tistih, v katerih imajo same in njihove zadruge večino delnic, ali pri Zadružni banki, kadar se ustanovi, dotlej pa z dovolitvijo pristojne revizijske zveze tudi pri drugih denarnih ustanovah.«

Po besedilu citirane določbe zakona morajo kreditne zadruge v vsakem primeru nalagati svoje blagajniške previške samo pri svojih zvezah, torej ne glede na zadružno banko: šele zveze nalagajo svoj denar pri zadružni banki ali pri svoji banki ali pri drugih javnih denarnih zavodih. Nalaganje pri zadružni banki pa niti za zveze ni obvezno.

Nadalje govori o banki še **§ 109., in sicer** takole: »Zadružne ustanove smejo svoje denarne presežke nalagati tudi pri zadružni banki v smislu § 1. odstavka 8 in veljajo za njo ugodnosti, ki jih uživajo zadruge, če v svojih pravilih določi da ne bo izplačevala na deleže ali delnice večje dividende, kakor znaša najvišja eskomptna mera Narodne banke v tistem letu, in da bo po dotaciji rezervnega sklada in drugih skladov odkazovala ostanek letnega poslovnega prebitka skladu za podpiranje zadružništva.«

Tudi določba tega paragrafa je glede nalaganja denarnih presežkov pri zadružni banki samo pogojna, ker ne vsebuje določbe, da bi zveze morale nalagati denar v zadružni banki. Kakor je treba glede zadružne banke podčrtati razloge proti centralizaciji, tako je treba na drugi strani ugotoviti, da v tem pogledu ne more biti nasprotujočih si interesov med zvezami in kreditnimi zadrugami. Zvezam je uspelo rešiti korist kreditnih zadrug, kolikor se je dalo rešiti, namreč možnost, da imajo svoje lokalne banke namesto centralistične zadružne banke, edino fiskalnih ugodnosti za lokalne banke niso mogle izposlovati.

Kako je razumeti 8. točko, § 1. zadružnega zakona

Iz vsebine pravkar citiranega dopisa je razvidno, da se je v naših zadružnih vrstah živo zanimajo za vprašanje centralne zadružne banke, ki jo gotovo povsod odklanjajo. Kar pa se tiče citiranih določb zakona, moramo pripomniti naslednje: V resnici se na prvi pogled zdi, da velja samo za zveze ona določba 8. točke § 1., po katerem se smejo do ustanovitve zadružne banke nalagati denarni prebitki z dovoljenjem revizijske zveze tudi pri drugih denarnih ustanovah. Stilizacija navedene zakonske določbe ni posebno jasna. Če pretehtamo smisel citirane določbe zakona v zvezi z ostalimi določbami, pa moramo priti do drugega zaključka.

Znano je, da zakon loči **poslovne zveze** od **revizijskih** zvez, čeprav dopušča, da so poslovne zveze obenem tudi revizijske zveze. Nadalje določa zakon, da se mora vsaka zadruga včlaniti v eni revizijski zvezi, ni pa primorana se včlaniti v poslovni zvezi. Če bi tolmačili določbo 8. točke, § 1. tako, kakor pisec gornjega dopisa, tedaj bi prišle kreditne zadruge, ki niso včlanjene v nobeni poslovni zvezi, v nemogoč položaj. Točka 8. § 1. poudarja, da smejo kreditne zadruge nalagati svoje denarne prebitke samo pri svojih **poslovnih kreditnih zvezah;** če bi veljal dostavek glede nalaganja pri drugih denarnih ustanovah(dokler se ne ustanovi zadružna banka) samo za zveze, tedaj ne bi mogle kreditne zadruge, ki niso včlanjene v nobeni poslovni zvezi, prav nikjer nalagati svojih presežkov. Ker pa to ni mogel biti namen zakonodajalca, moramo točko 8. §. 1. tolmačiti le tako, da smejo **tako poslovne zveze kakor tudi kreditne zadruge** do ustanovitve zadružne banke nalagati z odobrenjem **revizijske** zveze svoje presežke tudi pri drugih denarnih ustanovah, po ustanovitvi zadružne banke pa samo pri poslovni zvezi ali pri zadružni banki. Značilno je, da tolmači v gornjem smislu citirani predpis zakona tudi Zadružna zveza v Ljubljani, ki je imela pri sestavi zakona svojo tehtno besedo. V svojem komentarju o zadružnem zakonu, objavljenem v zvezinem glasilu »Narodni gospodar« od 15. oktobra, ugotavlja namreč naslednje: »Če bi se osnovala zadružna banka, bi smele zadruge nalagati svoje prebitke tudi pri njej, do tedaj pa po odobrenju pristojne revizijske zveze tudi pri drugih denarnih zavodih.«

Zakaj bi bila centralna zadružna banka škodljiva za naše zadružništvo

Glede nadaljnje pripombe, da nalaganje pri zadružni banki ne bi bilo obvezno in da je zvezam na prosto dano, ali hočejo denar nalagati pri zadružni banki ali pri državnih in samoupravnih denarnih zavodih ali pa pri denarnih ustanovah, kjer imajo večino, moramo ponoviti ono, kar smo poudarili že v našem članku od 12. oktobra. Res je, da omogoča zakon zvezam nalaganje denarja tudi pri samoupravnih denarnih ustanovah in da si zveze in zadruge lahko ustanovijo pokrajinske zadružne banke, res je tudi, da zaenkrat pri naših zadružnih zvezah ni mogoče govoriti o kakih denarnih prebitkih, toda razmere se lahko v teku let bistveno spremene in lahko kaj kmalu nastopi situacija, ko bodo tudi zveze po sili razmer primorane nalagati svoje presežke v centralno zadružno banko. Glede na davčne ugodnosti in morda še druge ugodnosti, ki jih bo dobila, bo ta banka lahko nudila za naložbe višje obresti, kakor jih nudijo samoupravne hranilnice in državni denarni zavodi, saj je znano, kako težko je danes večje denarne zneske kratkoročno naložiti po primerni obrestni meri. Zveze, ki bodo hotele varovati svoj lastni interes in interes svojih članic, bodo v tem primeru primorane nalagati svoje prebitke pri centralni zadružni banki.

Na ta način pa bo slovenski zadružni denar pričel odtekati v Beograd. Po izkušnjah, ki smo jih imeli s Privilegirano agrarno banko, je jasno, da bo le malo tega denarja prišlo nazaj v obliki kreditov, ker bo, kakor vedno, obrestna mera za kredite od centralne zadružne banke za naše razmere previsoka. Znano je, da Privilegirana agrarna banka svojih sredstev v višini 700 milijonov Din v Sloveniji ni mogla prav nič plasirati, in sicer ravno zaradi tega, ker je ta banka zahtevala previsoke obresti. Nevarnost, da bo odtekal zadružni denar iz Slovenije, pa je najvažnejši razlog, da se borimo proti centralni zadružni banki in da se zavzemamo za pokrajinske zadružne denarne ustanove.

Nejasno stališče Zadružne zveze

Glede na našo ugotovitev (v »Jutru« od t. m.), da obstoja v pogledu zadružne banke nasprotje interesov med nekaterimi zadružnimi zvezami in kreditnimi zadrugami, moramo izrecno pripomniti, da se ta ugotovitev ne tiče Zveze slovenskih zadrugi, ki se po naših informacijah protivi ustanovitvi take centralne zadružne banke. Kakšno pa je stališče druge zveze, ki

bo po novem zakonu lahko obstojala kot revizijska zveza, namreč Zadružne zveze v Ljubljani, pa nam ni znano. Značilno je, da »Slovenec« doslej ni objavil niti besede o tem vprašanju, ki je brez dvoma življenjskega pomena za naše kreditno zadružništvo, čeprav čitamo drugače v »Slovencu« dan za dnem ostre napade proti centralizmu in vsem centralističnim ustanovam. Ravno ta molk pa je ono, kar povzroča vznemirjenje v naših zadružnih vrstah. To vznemirjenje je tem bolj utemeljeno, ker je znano, da se Zadružna zveza že desetletja bori za to, da bi včlanjene zadruge nalagale svoje denarne presežke izključno pri njej. Omenili smo že enkrat na tem mestu, da je Zadružna zveza pred nastopom krize glede nalaganja denarnih presežkov izvajala hud pritisk na včlanjene kreditne zadruge. V resnici ji je uspelo iztisniti od včlanjenih zadrug malo manj nego 200 milijonov Din. Pretežni del tega denarja je Zadružna zveza naložila pri svoji Zadružni gospodarski banki, ki je morala l. 1935 izvesti sanacijo in prenesti 40% teh vlog na specialni rezervni fond, za ostalih 60% pa je prisilno znižala obrestno mero na 2%. Zadružna zveza je morala vrhu tega utrpeti 90% odpis glavnice, s katero je bila udeležena pri banki, in na novo vpisati 18.8 milijona Din glavnice. Radi verjamemo, da je Zadružna zveza interesirana na tem, da se uveljavi prisilna določba, po kateri bi smele njene članice nalagati svoje presežke samo pri njej, kar pa je po citiranem komentarju, objavljenem v glasilu Zadružne zveze, mogoče le tedaj, če se ustanovi centralna zadružna banka. Iz vseh navedenih razlogov moramo sklepati, da se Zadružna zveza zavzema za ustanovitev centralne zadružne banke, čeprav se mora zavedati, da bo centralizacija zadružnega denarja prinesla škodo vsemu slovenskemu kreditnemu zadružništvu, ki je utrpelo že itak hud udarec zaradi centralizacije kmečkih dolgov pri Privilegirani agrarni banki. To je bil tudi razlog, da smo v zadnjem članku poudarili, da ne smejo pri vprašanju ustanovitve te banke odločati samo zveze, temveč v prvi vrsti kreditne zadruge, ki jih ustanovitev te banke v prvi vrsti zadene.

Nujna potreba korektur v novem zadružnem zakonu

Kakor zatrjujejo v zadružnih vrstah, bo do odločitve glede ustanovitve centralne zadružne banke prišlo že na prihodnji seji Glavne zadružne zveze. Prav zaradi tega morajo oni, ki jim je na srcu prospeh slovenskega kreditnega zadružništva, napeti vse sile, da se ta namera prepreči. Obenem je treba postaviti nujno zahtevo, da se nekatere važne določbe novega zadružnega zakona čim prej revidirajo. Ni samo potreben komentar k 8. točki § 1. zadružnega zakona, ki govori o nalaganju denarnih presežkov kreditnih zadrug, temveč je treba tudi dopolniti določbe, ki se tičejo samega poslovanja kreditnih zadrug, kajti zadružni zakon v važnih točkah brez potrebe omejuje poslovni delokrog kreditnih zadrug, in sicer ne samo pri nalaganju denarnih presežkov, temveč tudi v drugih panogah poslovanja. Kreditnim zadrugam zlasti po novem zakonu ni mogoče nalagati razpoložljivih sredstev v državne vrednostne papirje. Prav ta vrsta naložb je danes zelo važna, saj nudijo kratkoročni državni blagajniški zapiski denarnim zavodom pogosto edino možnost za plodonosne kratkoročne naložbe. Tudi marsikatere druge določbe so pomanjkljive. Poglavje o zvezah je pravi kaos. Predvsem pa je pomanjkljiv § 108, ki omogoča Glavni zadružni zvezi, da proti volji znatnega dela jugoslovenskega zadružništva ustanovi centralno zadružno banko.

•

Centralna zadružna banka pred ustanovitvijo

Beograjsko »Vreme« objavlja v včerajšnji številki na vidnem mestu članek, v katerem napoveduje ustanovitev zadružne banke. Med drugim pravi, da sta širši upravni in poslovni odbor Glavne zadružne zveze razpravljala o vprašanju ustanovitve zadružne banke v smislu novega zadružnega zakona in da sta sklenila v najkrajšem času pristopiti k akciji za ustanovitev te banke. Zakon ne določa, iz kakšnih sredstev naj se osnuje zadružna banka. Določa le to, da bo del fonda za pomoč zadružništvu uporabljen za okrepitev rezervnega fonda zadružne banke. Zadružne organizacije pa morajo same banko ustanoviti iz svojih sredstev. Nadalje zatrjuje »Vreme«, da bo zadružna banka kreditna centrala za vse naše zadružništvo in da bo z lahkoto dobila potrebna denarna sredstva. V njej se bodo stekali denarni presežki zadružnih organizacij, banka pa bo lahko po ugodnih pogojih tudi najemala posojila, predvsem pri Narodni banki, ki lahko po statutih plasira eno četrtino odobrenih kreditov v kmetijstvu. Doslej Narodna banka tega ni mogla storiti iz formalnih razlogov. Zadružna banka pa se bo lahko poslužila cenenega kredita naše novčanične banke. Zadružna banka naj bi tudi vršila vse bančne in devizne posle za zadružne organizacije. Če ne bodo dane možnosti za večje vpise od strani zadružnih organizacij, se bo banka ustanovila v začetku z relativno majhnim kapitalom, ki ga bo pozneje povečala. V vsakem primeru, tako zaključuje »Vreme«, je treba z ustanovitvijo zadružne banke računati v najbližji bodočnosti.

Gospodarske vesti

= **Nove investicije v Zenici in v Varešu.** Že pred dograditvijo nove velike valjarne so v zeniški železarni pričeli postavljati novo veliko Siemens-Martinovo peč za proizvajanje jekla, ki bo imela kapaciteto 30 ton surovega jekla. Ta nova peč je postala potrebna, ker se je zaradi nove valjarne povečala potreba po surovem jeklu. Nova peč bo pričela obratovati v februarju. Po informacijah »Jugoslovenskega kurirja« namerava zeniška železarna v prihodnjem letu izvršiti nove velike investicije v vrednosti preko 50 milijonov Din. Poročali smo tudi že o razširjenju kapacitete visokih peči na topljenje železne rude v Varešu. Dela so sedaj v polnem teku. Peči bodo modernizirane in povečane do aprila prihodnjega leta, nakar bodo v Varešu lahko na leto pridobivali 75.000 ton surovega železa, medtem ko je znašala dosedanja kapaciteta 35.000 do 40.000 ton.

= **Angleži nameravajo zgraditi tvornico celuloze v Bosni.** Iz Beograda poročajo, da je mednarodni koncern za celulozo Kellner & Partington v Londonu, ki ima že dve tvornici celuloze na Švedskem, eno v Avstriji in eno v Angliji, predložil na merodajnih mestih v Beogradu predlog, da odkupi tvornico celuloze v Drvaru, ki jo je lani, kakor znano, naša država odkupila od Švicarjev. Za primer, da naša država ne bi bila pripravljena prodati tvornico, stavlja dodatni predlog glede gradnje nove tvornice celuloze v Bosni, ki bi imela letno kapaciteto 200.000 m³ celuloznega lesa. Ponudbo angleškega koncerna proučujejo sedaj na merodajnih mestih. V gospodarskih krogih bo gotovo izzvala veliko zanimanje, ker smo imeli letos več inozemskih ponudb za odkup znatnih količin celuloznega lesa, ki pa so bile odklonjene. Tvornica, ki si jo zamišlja angleški koncern, bi bila še enkrat večja nego ona v Drvaru in bi prav tako proizvajala celulozo predvsem za izvoz. Po beograjskih informacijah obstoja tudi v Sloveniji načrt za gradnjo tvornice za celulozo in za razširjenje že obstoječe tvornice. V tej zvezi prinaša beograjski »Jugoslovenski kurir« informacijo, ki pravi, da ni izključeno, da bo naša država prepovedala izvoz celuloznega lesa.

= **Priključek elektrarne Vinko Majdič v Kranju na omrežje KDE.** Elektrarna Vinko Majdič v Kranju je zaprosila za odobritev gradnje elektrovoda visoke napetosti 20.000 voltov od elektrarne v Kranju do transformatorske postaje Kranjskih deželn elektrarn na Polici ter gradnjo transformatorske postaje pri hidrocentrali. Načrti nameravane naprave so razpoloženi pri sreskem načelstvu v Kranju in pri kr. banski upravi v Ljubljani do dneva komisijske obravnave, ki bo 24. novembra ob 13.30 pri elektrarni v Kranju.

= **Najvišje pokroviteljstvo ljubljanskega velesejma.** Tudi prihodnje prireditve ljubljanskega velesejma, ki bodo od 4. do 13. junija in od 1. do 12. septembra 1938., bodo pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II, kakor je predsedstvo velesejma obvestila pisarna Nj. Vel. kralja.

= **Termini lipskega pomladnega velesejma 1938.** Pomladni sejem 1938. v Lipskem bo otvorjen v nedeljo 6. marca in bo trajal vključno do ponedeljka 14. marca. Sejem vzorcev se bo zaključil v petek 11. marca, tekstilni sejem pa v četrtek 10. marca. Veliki tehnični in gradbeni sejem bo trajal do ponedeljka 14. marca.

= **Ogromni dobički angleške industrije za gradnjo letal.** Angleška družba Armstromd Siddeley Development Comp. je v letu 1936/37 zabeležila čisti dobiček v višini 583.000 funtov (127 milijonov Din). Ker je dobiček večji nego je vsa glavnica, bo družba plačala samo za eno leto 150% dividende (v prejšnjim letu je dividenda znašala 107%).

= **Konkurz** je razglašen o imovini zapuščine pok. Jožefa Ranfla, sedlarja in posestnika v Budini pri Ptuju (upravnik mase dr. Ivan Fermevc, odv. v Ptuju; prvi zbor upnikov 18. nov. ob 11., prijavni rok do 4. dec., ugotovitveni narok 16. dec.).

Borze

17. novembra

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali nespremenjeno po 8.72; za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.71 (v Beograd po 8.6983) in v grških bonih po 29.145. Nemški klirinški čeki stanejo v **Ljubljani, Beogradu in Zagrebu** 14.00, za **konec novembra** pa v **Zagrebu** 13.99, za konec januarja 13.79 in za konec februarja 13.76.

Na zagrebškem efektnem tržišču je **Vojna škoda** pri mirni tendenci notirala 418 — 419 (v Beogradu je bil promet po 419.50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov. Do prometa pa je prišlo v delnicah Dubrovačke po 410.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2388.66—2401.26, Berlin 1738.02 — 1751.90, Bruselj 733.20 — 738.27, Curih 996.45 — 1003.52, London 214.73 — 216.78, Newyork 4266 — 4302.32, Pariz 145.56 — 147.09, Praga 151.33 — 152.43, Trst 225.69 — 228.78.

Curih. Beograd 10, Pariz 14.67, London 21.63, Newyork 431, Bruselj 73.6250, Milan 22.7250, Amsterdam 239.45, Berlin 174.50, Dunaj 79.45, Stockholm 111.50, Oslo 108.70, Köbenhavn 96.55, Praga 15.19 Varšava 82, Budimpešta 86.25, Atene 3.95,

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 418 — 419, 4% agrarne 54 — 55, 4% severne agrarne 53.50 den., 6% begluške 78 den., 6% dalm. agrarne 76.50 den., 7% invest. 97 den., 7% stabiliz. 87 den., 7% Drž. hip. banka 100 — 100.75, 7% Blair 85.12 — 86, 8% Blair 94 — 95.50; delnice: Narodna banka 7500 den., PAB 210 — 213, Gutmann 45.50 — 50, Šećerana Osijek 170 — 185, Dubrovačka 406 — 420, Oceania 275 den., Jadranska 400 — 420, Danica 60 den.

Beograd. Vojna škoda 419 — 419.50 (419.50), za jan. 418.25 den., 4% agrarne 54.50 — 55, 4% severne agrarne 54 den., 6% begluške 78.50 — 79.50, 6% dalm. agrarne 76.50 — 76.75, 7% invest. 98 bl., 7% Drž. hip. banka 100.50 den., 7% Blair 85 — 85.50 (85.25), 8% Blair 94.25 — 94.50, Narodna banka 7550—7580 (7550), PAB 214 — 215 (214 — 214.50).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 17. novembra. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 92, za maj 92.75, za julij 86.25; **koruza:** za dec. 54.50, za maj 57.625, za julij 58.75.

+ **Novosadska blagovna borza** (17. t. m.). Tendenca nespremejena. **Pšenica** (78/79 kg): baška 168 — 169, banatska 163 — 170, baška ladja Tisa 170 — 172, ladja Begej 169 — 170, sremska 77/78 kg 167 — 168, slavonska 77/78 kg 169 — 170. **Koruza:** baška in sremska 105 — 106, banatska 101 — 102, baška nova, sušena 95 — 96. **Oves:** baški, sremski in slavonski 122 — 124. **Rž:** baška 166 — 168. **Ječmen:** baški in sremski 63/64 kg 130 — 132.50. **Moka:** baška in sremska »0g« in »0gg« 262.50 — 272.50; »2« 242.50 — 252.50, »5« 222.50 — 232.50, »7« 162.50 — 172.50; »8« 125 — 130. **Otrobi:** baški, sremski in banatski v vrečah 94 — 97. **Fižol:** baški beli, brez vreč 204 — 206.

BOMBAŽ

+ **Liverpool, 16. novembra.** Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za dec. 4.11 (prejšnji dan 4.47), za maj 4.55 (4.61).

+ **Newyork,** 16. novembra. Tendenca stalna. **Koruza:** za maj 12.63 — 12.64.

»Nikdar ne bi občutili teže svojih let, da ni REVME, ISCHIASA, LUMBAGE itd. Da se osvobodite bolezni, poskusite TOGAL tablete.«

Ogl. reg. S. br. 25827 dr. Stevanović i Pyk, Beograd

Popravite neprehodne ceste!

Št. Jernej, 17. novembra.

V letošnjem deževnem vremenu posebno hudo občutimo neprestane poplave Krke in njenih pritokov, ki so hudourniškega značaja. Saj so napravile ogromno škodo travniškim in poljedelskim pridelkom. Ljudje zahtevajo upravičeno, da se jim odpišejo davki ali da se odloži izterjevanje vsaj najbolj prizadetim. Namesto tega gre tudi v našem kraju akcija za poplavljence. Bolj kakor na to pa hočemo pokazati na drugo zlo, ki prizadene vso našo dolino ob vsakem dolgotrajnejšem dežju.

Če Krka nekoliko narase, že preplavi banovinski cesti Št. Jernej—Škocijan in Št. Jernej—Zameško. Promet je potem na teh cestah zelo ogrožen ali pa docela ustavljen. Mostova ostaneta sicer suha, le cesta je na obeh straneh tako nizka, da je ob deževju hitro pod vodo. Martinov sneg je promet na obeh cestah za nekaj dni čisto ustavil. Da je prav ta odsek Krke ob narasli vodi najbolj nevaren, je čisto razumljivo. Više gori ima Krka večji padec, na naših poljih pa je strmec tako majhen, da vodo le s težavo odvaja. Zato je ob dežju kmalu vse pod vodo.

Prometa na omenjenih cestah ne bo težko zavarovati, če bodo pristojne instance pokazale za to kaj dobre volje. Na prenizkih mestih je treba v ogroženem odseku cesti toliko zvišati, da bo cestišče samo tudi ob narasli vodi nad gladino. Pod samim cestiščem pa se naj narede skozi nasip propusti za odtok vode. Stroški za to prepotrebno delo ne bodo veliki, saj prizadeti odseki cest niso dolgi.

Razume se, da je vse vprašanje popolnoma rešljivo le z regulacijo Krke, ki bo poleg prometnih vprašanj rešila tudi vprašanje neprestanih poplav travnikov in polj. Prej ali slej bomo morali tudi na to resno misliti, v sedanjih skrajno neugodnih razmerah pa bi si to vprašanje komaj upali načeniati. Saj je treba dandanes za vsako malenkost neskončno mnogo vplivnih intervencij, da bi našo dobo lahko imenovali dobo intervencij. Namesto regulacije Krke želimo zato zaenkrat, da se uredi zadovoljivo samo vprašanje prometa na način, kakor smo povedali.

Nesreča angleškega opazovalnega balona v Franciji

Pri Signevilleu blizu Chaumonta se je te dni ponesrečil angleški opazovalni balon, ki ga je bil veter prignal na francosko ozemlje. Pri padcu na zemljo je pretrgal električno žico visoke napetosti, da se je vsa pokrajina odela v temo

Kdo je lord Halifax?

Bivši podkralj Indije in uspešen pisatelj, pa tudi zelo moder državnik

Lord Halifax se je po nalogu londonske vlade odpeljal v Berlin, da prouči na sestanku z odgovornimi državniki Nemčije Hitlerjeve zahteve

Lord Halifax, čigar obisk v Berlinu pomeni evropsko politično senzacijo prvega reda, se piše s pravim imenom Edvard Wood ter je podedoval naslov lorda po svojem očetu, enem najimovitejših posestnikov na Angleškem, šele pred štirimi leti. Študiral je v Etonu in Oxfordu ter je bil v svojih mladih letih izvoljen za poslanca, v svetovni vojni pa je bil vojak ter je kot major poveljeval oddelku dragoncev. Po vojni se je vrnil v politično življenje, postal je najprej državni podtajnik za kolonije, nato je prevzel prosvetno ministrstvo, pozneje ministrstvo za narodno obrambo.

Veliko pozornost je zbudilo l. 1925. imenovanje Edvarda Wooda za podkralja Indije. To je najvišja služba, ki jo oddaja londonska vlada. Kot lord Irwin of Kirby je zasedel Edvard Wood položaj podkralja Indije, kjer je bil prav tedaj v razmahu radikalni pokret mahatme Gandhija. Gandhi je propovedoval odpor proti angleški nadvladi v deželi. Lordu Irwinu je bila zastavljena naloga, to revolucijo onemogočiti. Izvršil je poslanstvo z uspehom. Navezal je stike z Gandhijem, kateremu je pisal prijazna pisma, sprejel je apostola Indijcev v vladni palači in se razgovarjal z njim cele ure. Proti Gandhijevim upornikom je nastopal tudi z veliko ostrino, voditelja gibanja pa je izvzel, ker je bil naziranja, da se ne sme napraviti Gandhija za mučenika. Ta politika je bila kronana s popolnim uspehom in konferenca, ki je sledila, je pokazala, da je ravnal tedanji podkralj Indije povsem pravilno. V aprilu 1930. se je lord Irwin vrnil na Angleško, kjer je postal v juliju 1932. minister za prosveto v vladi MacDonalda, pozneje pa je prevzel vojno ministrstvo.

Lord Halifax je zdaj v 56. letu. Od mladih let ne ljubi pompa in slave in ne išče moči. Politično slavohlepje mu je tuje. V kočljivih položajih se je vedno izkazal za državnika velikega formata. Angleška vlada mu je ponovno poverila važne politične misije in mu je izkazala svoje zaupanje tudi s tem, da ga je poslala v lordsko zbornico večkrat kot zagovornika svojih interesov. Lord Halifax se udejstvuje tudi kot pisatelj. Lani je napisal knjigo spominov na svojega očeta, ki je zbudila širom Anglije velikansko pozornost in pred kratkim je izšlo nadaljevanje te knjige v veliki nakladi.

Zaprta nevesta

V Rusiji so zaprli vdovo pokojnega komisarja Lunačarskega. Dama je bila nevesta znanega polarnega raziskovalca prof. Šmita, ki jo je baje ovadil zaradi vohunstva...

Kuga v živalskem vrtu

Živalski vrt v Baslu so morali zapreti, ker se je med prebivalci zooja pojavila slinavka in kuga na parkljih. Med živalmi, ki so za to boleznijo obolele, so morali deset jakov in šest bizontov takoj ubiti. Vse osebje z ravnateljem vred pa so izolirali.

Boje se, da bo kuga razsajala tudi med ostalimi sesalci tega živalskega vrsta, ki jih je 420 in ki so med njimi zelo redki in dragi eksemplarji. Posebna nevarnost grozi prežvekovalcem in parkljarjem. Tuseverni jeleni in sloni niso imuni za to bolezen. V ostalem manjkajo glede te nevarnosti strokovnjakom še vse izkušnje. Veterinarske oblasti so odredile, naj se zapre tudi živalski vrt v Ženevi, kjer bi se utegnila bolezen pojaviti, med tem ko je curiški živalski vrt še odprt.

Lepo perilo

res lepo in čisto oprano, dosežete z uporabo dobrega pralnega praška. — Tak je

PERION

kvalitetni izdelek slovenske industrije. — Kupujte in uporablajte ga!

Enajst žrtev letalske katastrofe

Tragična usoda članov rodbine vojvode Hessenskega

Pri Ostendeju se je zgodila velika letalska katastrofa, pri kateri je izgubilo življenje 11 oseb. Med žrtvami so skoraj vsi člani družine bivšega velikega vojvode Hessenskega. Življenje je izgubila tudi posadka, ki je sestojala iz pilota Lambotta, radiotelegrafista Courtoisa in mehanika Lansmansa. Letalo je bilo last belgijske družbe, ki vzdržuje zračni promet na progi London—Bruselj—Monakovo.

Letalo je hotelo zavoljo neugodnih vremenskih razmer pristati pri Steeneju, ostendeškem predmestju in je zadelo v višini 20 m v dimnik neke tovarne. Sila udarca je bila tolikšna, da se je eno krilo odtrgalo, trup letala pa je vrglo 60 m daleč na dvorišče. Nastala je silna eksplozija. Delavci so pritekli od vseh strani na pomoč, pa zavoljo silovitega ognja niso mogli blizu. Ko so gasilci pogasili požar, so našli sredi razbitin samo še zogljenele ostanke vseh potnikov in članov posadke.

Posebna nesreča zasleduje družino Hessenskih vojvod. Komaj nekoliko tednov je minulo, odkar je umrl zadnji vladajoči vojvoda, sedaj je pri tej katastrofi izgubil življenje še njegov sin prestolonaslednik, prestolonaslednikova žena, obe njiju hčeri, prestolonaslednikov brat, vojvodinja vdova in še en princ. Življenje sta izgubila tudi komornik in komornica, ki sta spremljala družino.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Tragedija z rubinom

Neki rumunski draguljar, ki se je s poljskim parnikom »Batoryjem« vozil v Ameriko in je imel pri sebi pendant k znamenitemu Hopeovemu diamantu, izredno velik in dragocen rubin, je v Oeresundu izvršil samomor. V neopaženem trenutku je skočil v morje in utonil. V nekaj vrsticah, ki jih je zapustil, se je pojasnil motiv tega samomora, in sicer pravijo te vrstice, da so moža »lepe roke«, ki bi morale ta rubin nositi, odklonile. V samomorilčevi kabini so našli pisma na neki ameriški naslov, iz katerega sklepajo, da je ženska, zavoljo katere se je ločil od življenja, Američanka.

Belgijski kralj v Londonu

Belgijski kralj Leopold III. je odpotoval v London na uradne razgovore o kolonialni posesti njegove države. Gre zlasti za garancijo za Belgijski Kongo

Bolgarski kralj in kraljica na pariški razstavi

Za svojega bivanja v Parizu sta bolgarski kralj Boris in kraljica Ivana obiskala tudi paviljon Bolgarije na razstavišču ob Seini

Morski volkovi na brodolomce

Strašen doživljaj ponesrečencev grške ladje v ameriških vodah

Poveljstvo neke obalne postaje v Virginiji poroča o strašnem doživljaju, ki so ga imeli brodolomci grškega parnika »Kralj Temihandros«. Parnik se je med nekim viharjem prekucnil in se je postavil pokonci ter plaval v tem položaju po morju. Del posadke, pet mož, se je oddaljil z edinim rešilnim čolnom, ki je še ostal od parnika, in je dosegel obalo, kjer so rešenci stvar sporočili obalni postaji. Od tu so tako odposlali letalca, ki naj bi ugotovil, kako je s parnikom.

Pilot je prevrnjeno ladjo kmalu našel, bil je pa tudi priča strašne drame. Tolpa kakšnih 25 morskih volkov vseh velikosti je oblegala brod in zverine so skakale iz vode ter poskušale potegniti s seboj može, ki so se obupno držali ladijskega kljuna. Brodolomci, skupaj jih je bilo 16, so se branili, kolikor so mogli, s palicami in noži. Obalna stražna ladja je prihitela takoj na pomoč in je lahko rešila še 12 mož, ki so bili vsi ranjeni, posebno na nogah od zob morskih zverin. Dva izmed nesrečnežev sta zblaznela, osem mož pa je izginilo in so gotovo postali žrtve morskih pošasti.

Lepa židovka in bogati knez

Knez Radziwill se bo poročil navzlic odporu sorodnikov

Poročali smo že, da se namerava najstarejši izmed knezov Radziwillov navzlic nasprotstvu svojih sorodnikov poročiti z židinjo, ločeno ženo lastnika rudnikov Suchestovo. Sedaj poročajo, da se bo poroka izvršila v začetku prihodnjega tedna in da je ga. Suchestova pred nekoliko dnevi prestopila v katoliško vero.

Lepa ženska je hči nekega kantorja iz Borysława, ki je po svojem očetu podedovala krasen glas in se je na Dunaju izšolala za operno pevko. Potem se se je poročila s svojim bratrancem, od katerega se je pozneje ločila. Pred nekoliko dnevi je s knezom Radziwillom pred notarjem v Krakovu podpisala poročno pogodbo, po kateri dobi poldrug milijon zlotov. Sina iz njenega prvega zakona bo knez baje posinovil. Vsi ukrepi knezove rodbine, da bi to poroko preprečili, so bili doslej zaman.

Borba na stopnišču

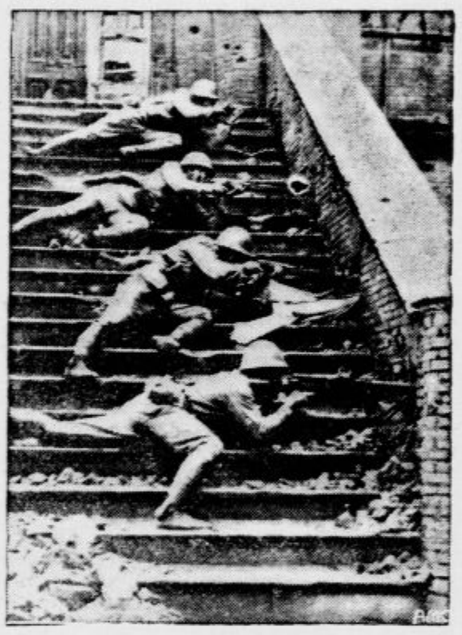

Japonsko vojaštvo si je moralo priboriti posest Šanghaja ped za pedjo. Ta slika prikazuje, da je bila borba kruta tudi tam, kjer je šlo za okupacijo posameznih poslopij

Ribič z otoka Capri

Mož, ki so ga največkrat fotografirali

Na Capriju je umrl v starosti 81 let »caprijski ribič«, slikoviti Antonio Spadaro, ki je veljal za moža, ki so ga med vsemi možmi na svetu največ fotografirali. V dobi dveh generacij je spadal tako rekoč med invetar lepega otoka pri Napoliju in v svoji pestri ribiški noši je veljal tujcem za reprezentanta caprijskih prebivalcev.

Pristajališča si brez starega pomorščaka ni bilo mogoče misliti. Ni bilo turista, ki svojega aparata ne bi nameril najprvo nanj. Tujcem se je v svoji romantični obleki in pozi tudi rad nastavljal, pa ne zastonj. Ribaril mož ni prav za prav nič ali vsaj že dolgo ne, svojim potomcem pa je zapustil precej znatno imetje, ki si ga je bil prištedil od samih bakšišev. Njegova podoba je razširjena v mnogo sto tisoč izvodih, marsikateri dan v potovalni sezoni so ga slikali nešteti turisti. Smatral se je za pospeševalca tujskega prometa na svojem otoku, pri tem pa se je vendarle norčeval iz tujcev.

Italijanski finančnik v Angliji

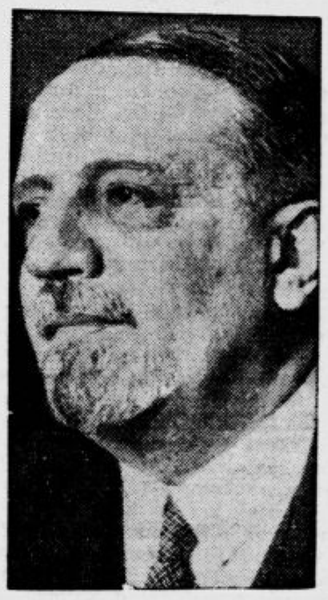

Grof Volpi, bivši italijanski minister za finance, je obiskal angleško prestolnico, kjer se je sestal z mnogimi uglednimi bankirji

Kadar se razpoči bomba...

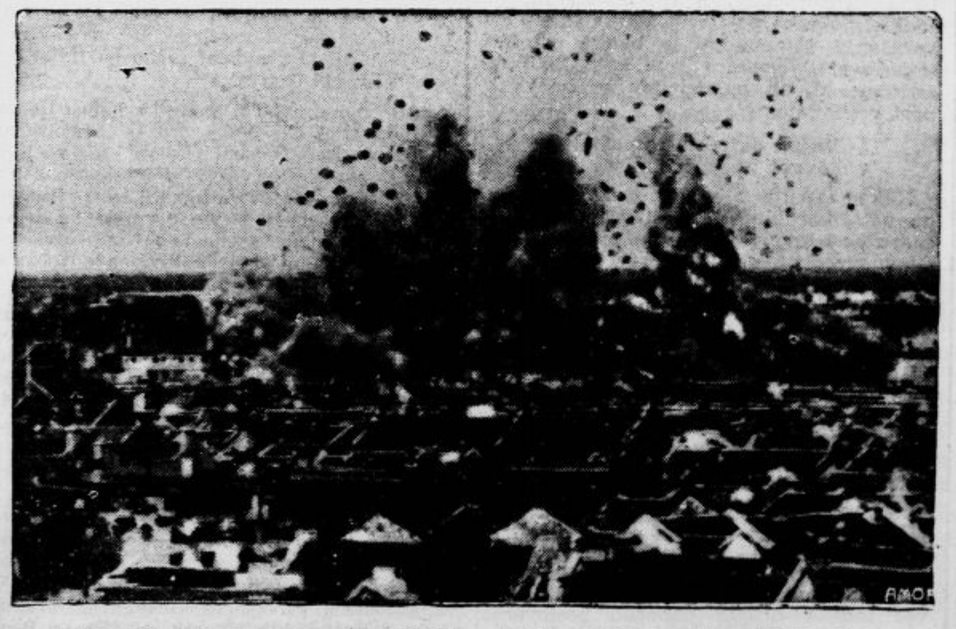

Posnetek, ki ga je napravil neki fotograf ob zavzetju Čapeja po Japoncih

Konec svetovne vojne

Spomini francoskega rezervnega častnika, ki je sprejel Erzbergerja na bojišču

Te dni, ko so sto tisoči ljudi v Parizu romali k grobu neznanega vojaka, da bi proslavili obletnico miru, je pisatelj Maurice Coriem opisal, kako je pred devetnajstimi leti kot poročnik francoske vojske prvi mogel slišati in sporočiti svojim tovarišem besedo miru.

Devetnajst let je tega, pripoveduje Coriem, ko sem ležal v strelskem jarku na zapadni fronti. Bilo je ponoči. Topovi so molčali, velik mir je ležal nad širnimi polji. Od daleč smo opazili neko gibanje čet pri nasprotniku, toda nihče ni vedel, da-li naj to pomeni poostritev vojne ali začetek miru...

Bilo je devetega novembra na cesti v Trelon. Moj polk je bil na straži. Nenadno se je začela edinstvena parada. Častniki glavnega stana so prijezdili in z druge strani je pridrdralo dvajset avtomobilov s častniki nemške vojske. Bili so parlamentarci, ki so se prvič sestali z našimi vojskovodji. Nismo še vedeli, kako je pri teh pogajanjih, nismo vedeli, kako se bodo iztekla. Hipoma je prišel neki polkovnik in dejal: »Čemu je ta stotnija še v položaju borbe?« Čemu res, ko se že pogajajo? Toda štiri leta službe na fronti so nam ta položaj spremenila v običaj...

Desetega novembra. Stotnik mi je dejal: »Poročnik, postavite straže na cesto.« Nič drugega. Nihče med nami ni vedel, kaj to pomeni. V globoki noči smo ležali na straži in potem so prišli dogodki, ki so se za vselej vtisnili v moj spomin.

Na cesti se je pojavil nenadno žaromet in videl sem, kako se nam bliža velika, bela zastava. Možje so planili iz nekega avtomobila. Skupina je tekla proti nam, med možmi je bil tudi civilist in neki nemški častnik je zaklical v francoskem jeziku »Parlamentarci smo!«

Prihajali so iz Nemčije, njih avto je bil od dolge vožnje ves od blata. Slutili smo, da gre za odločitev, nismo pa vedeli še ničesar. Po navodilih smo obkolili skupino. Pokazali so nam listine. Nemški častniki so se sukali okrog civilista in jaz sem čul vedno znova besedo »Erzberger«.

Hipoma pravi neki glas: »Prosim vas, gospod poročnik, skrajšajte formalnosti. Pričakujejo nas, mudi se nam...! Bil je Erzberger, civilist, ki mi je zaklical te besede.

Sedaj sem vedel, da drži ta mož v črni obleki usodo sveta v svojih rokah.

Od razburjenja trepetajoč, sem zavpil: »Prinašate mir?« Dobil pa sem samo odgovor: »Prosim, gospodje, ne zadržujte nas.« V tem trenutku so prijezdili častniki našega glavnega stana. In sedaj sem slišal vprašanje: »Mir?«

In odgovor moža v črni obleki: »Da... da.. da...« Trikrat se je glasil ta »da« iz zadušenega glasu. Bil je »da«, ki je v svitu žarometa v zimski noči končal svetovno vojno...

ANEKDOTA

Winston Churchill je srečal MacDonalda potem, ko so tega imenovali za ministrskega predsednika. Churchili je dejal tedanjemu vodji delavske stranke: »Nikoli ne boste mogli držati svojih obljub!«

»To je mogoče — a vsekako bomo držali vaše,« je odvrnil MacDonald na to.

VSAK DAN ENA

»Vidite, jaz sem velik prijatelj nevarnosti življenja...«

»Aha — zdaj razumem, čemu nosite jed z nožem v usta!«

(»Politiken«)

Kulturni pregled

Prof. dr. Luigi Salvini v Ljubljani

V Ljubljano je prispel mladi italijanski slavist prof. dr. Luigi Salvini, ki pravkar prihaja za daljšo dobo v Jugoslavijo, da deluje za kulturno zbližanje med Italijani in Jugosloveni. Naša država temu uglednemu kulturnemu delavcu ni neznana, saj je že pred dvema letoma obiskal Beograd in Zagreb, da naveže stike z našimi znanstvenimi institucijami in vodilnimi intelektualci. V Ljubljani se je to pot ustavil prvikrat in ostane med nami nekaj dni, ker se hoče na licu mesta seznaniti z našimi kulturnimi razmerami, ki ga tembolj zanimajo, ker je že v Neaplju, kjer je deloval zadnja leta, segal po slovenskih knjigah in si prisvojil prvo pasivno znanje našega jezika.

Prof. dr. Luigi Salvini je še zelo mlad (roj. l. 1911 v Milanu), vzlic temu si je s svojim fenomenalnim jezikovnim talentom pridobil že ugledno mesto v italijanski filološki znanosti. Študiral je v Rimu pravo in slavistiko. Zadnje dve leti je predaval na Orientalskem institutu (visoki šoli) v Neaplju, kjer je bil direktor balkanskega, slovenskega, baltskega in ugrofinskega oddelka. Prepotoval je v kulturne svrhe Finsko, Madžarsko, Rumunijo, Češkoslovaško in Poljsko, govori perfektno bolgarski jezik in celo vrsto drugih jezikov, zlasti baltske in ugrofinske. Spisal je prvo italijansko zgodovino bolgarske literature, ki je izšla l. 1936. in objavil v raznih italijanskih obzornikih kritične eseje o poljski, češki in bolgarski literaturi. Prevajal je med drugim eseje F. X. Šalde, novele Jovkova, Vazova in drugih, pisal članke, v katerih se zavzema za italijansko-jugoslov. kulturno zbližanje.

S tem mladim, simpatičnim italijanskim intelektualcem sva se seznanila letos spomladi v Neaplju na odličnem sprejemu, ki ga je priredil na svojem zavodu rektor »R. Istituto Superiore Orientale« g. grof. Bernadino Barbiellini Amidei. Tu se je takoj razvil majhen slavistični krog: poleg g. prof. Salvinija sta me ljubeznivo obdala gg. prof. dr. Missoni in Čeh prof. dr. Hojer. Pri ogledu slovanske knjižnice na tem institutu sem ugotovil, da so slovenica zastopana od sile pomanjkljivo. Razveseljivo je, da so nekatere naše kulturne institucije, zlasti Slov. Matica, razumele pomen tega instituta in mu poslale izbranih knjig, ki so sedaj na razpolago profesorjem in slušateljem slovanskih jezikov. G. prof. dr. Salvini se je v zadnjem času, kakor že omenjeno, zainteresiral za slovensko literaturo, prebral Slodnjakov Pregled, zvezek Župančičeve lirike in Cronievo študijo o Župančiču in nekatere druge naše knjige. Njegov prihod v Ljubljano bo samo utrdil in poglobil simpatično zanimanje, ki ga kaže do naše in srbskohrvatske literature. Nedvomno je napredek in poglobitev slavističnih študij in stikov ena izmed zanesljivih poti k utrditvi dobrih odnosov med obema sosedoma, kajti tudi v tem primeru poteka mnogo težkoč in motenj iz preprostega dejstva, da se duhovno ne poznamo in da so pogledi često zastrti z mreno predsodkov.

G. prof. Salvini mi je izjavil, da namerava svoje bivanje v Jugoslaviji, ki je določeno na daljšo dobo, izrabiti ne le za to, da razširi italijanske kulturne stike, marveč tudi za to, da razširi v Italiji zanimanje za našo kulturo in zlasti še književnost. Posebej ima na programu izdajo italijanske antologije srbskohrvatske proze in v samostojni knjigi še slovenske proze. Ena njegovih prvih poti v Ljubljani ga je vodila v knjigarno, da si je kupil nekatere slovenske knjige, ki mu po svoji opremi vzbujajo občudovanje. Prav tako ugoden vtis je napravila nanj Ljubljana, v kateri je takoj opazil kot nje značilno potezo, da je zrasla organično iz svoje preteklosti in da ima značaj kulturnega centra.

Mladi, odlični italijanski intelektualec obišče te dni razne naše kulturne institucije, posebej še univerzo in njen slovanski seminar. —o.

Dr. M. Murko, Razprave s področja slovanske filologije

Kot četrti zvezek zbirke »Práce Slovanského ústavu v Praze« je izšla obsežna knjiga predsednika tega instituta, našega slavnega rojaka prof. dr. Matije Murka »Razpravy z oboru slovanské filologie« (Praha 1937, 620 str.). S posebnim spoštovanjem jemljemo v roke knjigo, ki jo je uredil Murkov mlajši tovariš s Karlove univerze prof. dr. Jiří Horák in ki predstavlja ne le dragocen dokument o življenjskem delu našega rojaka, marveč tudi pomembno novost med standardnimi deli slavistike. Iz raznih časopisov, zbornikov in listov je urednik zbral 24 razprav, člankov in predavanj, spisanih v treh jezikih (slovenskem, češkem in nemškem), jih strnil v pregledno in zmiselno urejeno celoto ter opremil z uvodom. Hči prof. Murka in obenem njegova učenka ga. Jelka Arnerijeva-Murkova je sestavila za to izdajo bibliografijo literarne delavnosti prof. Murka. Če omenimo, da ima knjiga osebni register in na posebni prilogi avtorjev portret, ter da je natisnjena s tisto skrbjo in lično opremo, ki sploh odlikuje izdaje Slovanskega instituta, je nje vnanja karakteristika prilično izčrpana. Knjiga bi bila morala iziti že za sedemdesetletnico prof. Murka, vendar so jo razne okolnosti zavlekle preko avtorjeve 75 letnice. Trdno upamo in iskreno želimo, da bi prof. Murko prav tako čil in delaven učakal še drugo samostojno knjigo, ki bo združila predvsem njegove narodopisne razprave in posebej še študije o problemih srbskohrvatske narodne epike.

Prof. Matija Murko je izšel kot jezikoslovec iz šole svojega slovečega rojaka Frana Miklošiča in kot literarni zgodovinar iz šole Schererjevih učencev Heinzla in Schmidta. Svoje obsežno znanje si je mladi znanstvenik razširjal še v Rusiji, kjer se je še bolj ogrel za pozitivistično literarno-zgodovinsko metodo A. N. Pypina in Veselovskega. Na pobudo slednjega je izdelal obsežno monografijo »Die Geschichte von der sieben Weisen bei den Slaven«, ki je izšla leta 1890 pri dunajski Akademiji in je mlademu Slovencu takoj zagotovila vidno mesto v razveseljivo napredujoči slavistiki. Že kot 22-letni študent se je Matija Murko v »Slov. Narodu« (l. 1883) odločno zavzel za svojega učitelja Miklošiča in pobijal napade, ki so prihajali s hrvatske strani; l. 1884 je pisal o Miklošičevih častilcih v LZ, dve leti pozneje je v istem obzorniku obširneje obravnaval njegova najnovejša dela. Poslej bibliografija Murkovih spisov narašča od leta do leta ne le po številu in obsegu spisov, marveč tudi po njih raznovrstnosti. Poleg čisto filoloških vprašanj s področja slovanskega jezikoslovja ga zanimajo literarno zgodovinska, narodopisna in občekulturna. Njegov pomen raste vzporedno z literarno in univerzitetno dejavnostjo in vodi na višek njegove kariere, ko postane izza profesure na univerzah v Gradcu in v Lipskem profesor Karlove univerze v osvobojeni Pragi, organizator njenih slovanskih študij, spiritus movens onega gibanja, ki je naposled ustvarilo iz Prage današnje središče slavističnih ved.

Globoko segajoče vezi spajajo prof. Murka z njegovim velikim učiteljem Fr. Miklošičem. Osebnost ljutomerskega rojaka, ki je doraščal še pod vplivom ilirizma in ki je pozneje svoje mladostno navdušenje naložil v ogromni kapital slavistične znanosti in postal najslavnejši slovanski jezikoslovec svoje dobe, je imela na mladega Murka, tudi rojaka iz Slov. goric, velik vpliv. Zato se vedno znova vrača k temu vzorniku. V tej knjigi sta objavljeni dve razpravi iz njegovih »miklošičianc«: daljši spis »Miklošičeva mladost in njegova študijska leta«, ki je izšel l. 1898 v »Forschungen zur neueren Litteraturgeschichte« in nekrolog, ki ga je objavil leta 1891 v Letopisu Matice Slovenske. Druga dva slavista, ki jima je v tej knjigi Murkovih razprav odmerjen večji prostor, sta Vatroslav Jagić in dr. Vatroslav Oblak. Tako je v študiji »Vatroslav Jagić« (iz »Neue Oesterreichische Biographie« 1927) podal zaokroženo biografsko sliko Miklošičevega vrednega naslednika na dunajski stolici ter obenem s preglednostjo, temeljitostjo in znanstveno sigurnostjo, ki so lastne prof. Murku v vsem njegovem delu, orisal Jagićevo znanstveno delo. Članek «Grob Vatroslava Jagića« (Prager Presse 1923) opisuje njegov drugi pogreb v rojstnem mestu Varaždinu, pri čemer pove pisec mnogo lepega in biografsko tehtnega ne le o samem Jagiću, marveč tudi o Varaždinu. Zgodaj umrlemu nadarjenemu slavistu dr. Vatroslavu Oblaku je posvetil prof. Murko obsežno monografijo, ki je tu v celoti prevedena iz Knezove knjižnice (1899) in ki predstavlja trajen spomenik možu, o katerem prof. Murko upravičeno sodi, da bi bil lahko postal dostojen naslednik Kopitarja in Miklošiča. Nadaljnje študije je posvetil prof. Murko J. K. Jirečku, Milivoju Šreplu in Karlu Štreklju. Vse te študije so spisane ne le z biografsko in bibliografsko temeljitostjo, ne le na podlagi vešče strokovne analize, v kateri je pisec mojster, marveč tudi s širokega vidika slavistične znanosti, tako da imamo vedno pred očmi celoten obraz obravnavane osebnosti in vemo, v čem so njeni trajni doneski v zakladnico znanosti.

Izmed razprav, študij in člankov, ki so tu ponatisnjeni v prvem delu Razprav, bodo čitatelja s slavističnim zanimanjem posebno mikale razprave: »Kopitar in Vuk Karadžić«, govor nad grobom Vuka Karadžića 10. oktobra 1897 na Dunaju« in »Govor pri položitvi ostankov Jerneja Kopitarja v domačo zemljo 12. oktobra 1897«. Ti trije sestavki so trenutno zopet aktualni, saj je 150 letnica smrti Vuka Karadžića obudila novo zanimanje za prekoristni odnos med slovenskim jezikoslovcem in srbskim jezikovnim reformatorjem. Izmed ostalih razprav in člankov naj v okviru tega referata opozorimo samo na nekatere: Razprava »Kollarjeva slovanska vzajemnost« kaže, da se je njen pisec že l. 1893 znanstveno zanimal za teoretične in praktične probleme slovanske vzajemnosti ter je posvetil apostolu slovanskega sodelovanja proučevanja, ki segajo k jedru njegove ideologije. Filološko zanimiva je razprava o prvih primerjalnih sanskrta s slovanskimi jeziki, vzpodbudna in informativno važna so izvajanja o nemški slavistiki, mnoge zanimive misli in poglede vsebujeta članek o novem seminarju za slovansko filologijo na Karlovi univerzi in otvoritven govor na prvem kongresu slovanskih filologov v Pragi.

Drugi del obsega iz LZ. prevedeno razpravo »Začetki ruskega romana«, ki je bila Murkovo habilitacijsko predavanje na dunajski univerzi. V tem delu knjige prevladujejo jugoslavica, saj imamo tu daljšo filološko razpravo »Ime Jugoslavija«, daije razpravo »Misel jugoslovanskega zedinjenja v preteklosti«, članek »Čehoslovaki in Jugoslovani in tehtno prešernoslovsko študijo »Misli k Prešernovemu življenjepisu« (iz LZ 1901).

Nedvomno je značilno za visoko stanje slavistike pri Čehoslovakih, da so zbrane razprave prof. Murka dobile svojo končno podobo v češki izdaji in da se tako v češkem jeziku uvrščajo med standardna dela svetovne slavistične vede. Kajti ni dvoma, da bodo po zbranih razpravah največjega slovenskega slavista po Miklošiču segali ne le slavisti ostalih slovanskih narodov, marveč tudi tuji proučevalci slovanskega jezikoslovja in literarne zgodovine. Tako se je dosedanjim znanstvenim knjigam prof. Murka pridružila tudi ta zbirka, s katero je pisec preko svojega tovariša zbral »raztresene udc«, pač v korist in slavo svoje znanosti —o.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Četrtek, 18.: Julij Cezar. Red Četrtek.
Petek, 19.: ob 15. Pesem s ceste. Ljudska predstava po globoko znižanih cenah od 14 din navzdol.
Sobota, 20.: Firma. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 18.: Linda di Chamounix. B.
Petek, 19.: Zaprto. (generalka).
Sobota, 20.: Gorenjski slavček. Slavnostna predstava v proslavo 100letnice rojstva skladatelja Antona Foersterja. Izven.

Nenavadno zanimiva muzikalna proslava o priliki 100-letnice rojstva skladatelja A. Foersterja se nam obeta v soboto 20. t. m. v operi. Vprizoritev te opere, ki jo je na podlagi Foersterjevih motivov popolnoma na novo predelal ravnatelj Polič, in za katero je napravil novo besedilo dramaturg g. Vidmar, bo imela tudi reprezentativen zunanji okvir, h kateremu bodo pripomogle nova režija prof. Šesta, nova inscenacija ing. Franza in originalne narodne noše.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 18.: Pesem s ceste. A.
Petek, 19.: Zaprto.

Iz Julijske krajine

Pravde in zločini na Goriškem

Kakor drugod po državi se prične te dni tudi na Goriškem novo sodno leto. Listi so glede na to objavili daljša poročila o sodstvu in sodnih poslih v poslednjih mesecih, v katerih obravnavajo delovanje sodišč v goriški pokrajini na področju ljudskega gibanja, civilno-pravnih poravnav, mladinskega skrbstva in civilnega ter kazenskega sodstva vobče. Tako med drugim navajajo, da je število pravd v prvi polovici t. l. nasproti podatkom za lanskih prvih 6 mesecev padlo za celo petino na 344. Sodišča so razsodila tudi v 25 delovnih sporih.

Kazenskih razprav je bilo letos v omenjenem razdobju 2007, malone za 100 več kakor lani. Zločini in prestopki proti imovini so se v splošnem pomnožili, vendar to ne velja za nasilna dejanja. Med njimi so v pretežni večini manjše tatvine in tihotapski prestopki, ki se po svojih materielnih učinkih prav tako omejujejo na nezmatne zadevice.

Posebej opozarjajo listi na pijančevanje, ki se v Italiji dokaj strogo kaznuje zaradi degenerirujočih in demoralizirajočih vplivov alkohola. Tako je bilo v goriški pokrajini l. 1933 prijavljenih sodiščem 384 pijancev, naslednje leto 406, predlanskim 414, lani pa 435. Listi o vzrokih naraščajočega malega kriminala podrobno ne razpravljajo, nego prepuščajo razlago teh pojavov poklicanim sodniškim činiteljem.

Drobne novice

Novi grobovi. V poslednjih tednih sta v Trstu umrla Karlo Košuta in vseučiliški profesor dr. Ferdinand Trost. Pokojni Košuta, star 48 let, je bil iz znane družine pri Sv. Križu. Prva leta po vojni je bil poštni uslužbenec. Šele 34 let stari prof. Trost je bil v tržaških znanstvenih krogih zelo čislan. Na univerzi je predaval o blagoznanstvu. Pri vseh študentih je bil zelo priljubljen. Obema bodi ohranjen blag spomin!

Odlikovanje. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je na predlog ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića odlikoval z redom sv. Save I. stopnje tržaškega prefekta Rebuo in poveljnika tržaške armije generala Scalo. Nadalje so bili odlikovani šef prefektovega kabineta Battisti, dosedanji policijski upravnik Peruzzi, pristaniški poveljnik polkovnik Ascoli ter postojnski policijski komisar Trezza. Že prej so bili odlikovani direktor tržaškega »Piccola« Alessi, ki se je med italijanskimi novinarji najbolj zavzel za sporazum med obema državama, njegov sotrudnik Nordio, ki je bil kot gost tiskovnega urada pri beograjskem ministrskem predsedstvu tudi na daljšem potovanju po Jugoslaviji, ter še nekateri drugi.

Plebiscit za vladarja. Organizacije invalidov, bojevnikov in svojcev v vojni padlih vojakov so priredile na področju tržaške pokrajine veliko manifestacijo za vladarja. Povsod so prodajali posebne razglednice po pol lire, ki so jih ljudje pošiljali na dvor. Akcija, ki je imela značaj plebiscita, se je živahno razvijala. Trajala je več dni. Po prvih podatkih, ki so jih objavili tržaški listi, je dosegla uspeh. Tako so v Tržiču prodali 500 razglednic.

Ministrstvo za kolonije je te dni razpisalo natečaj za 2250 kolonijskih policijskih stražnikov in podčastnikov. Prejemali bodo enako plačo, kakor jo imajo karabinerji in njihovi podčastniki v kolonijah.

Ker se ni prijavil k naboru je bil 24letni France Lipužič iz Idrije pred goriškim sodiščem obsojen na 6 mesecev zapora in plačilo vseh sodnih stroškov. Iz enakega razloga so karabinerji prijavili goriškemu sodišču Andreja Štruklja iz Kanala.

Premestitev. Tržaški policijski upravnik Peruzzi je bil premeščen v notranje ministrstvo. V Trstu je služboval 4 leta. Za njegovega naslednika je bil imenovan beneški kvestor dr. Anton Gorgoni, ki pa je že pred leti služboval v obmejni deželi. V letih 1927 do 1930 je bil policijski upravnik v Gorici.

RADIO

Četrtek, 18. novembra

Ljubljana 12: Ruske pesmi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Vreme, borza. — 18: O palčkih in škrateljčkih (igra Radijski orkester). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. — 19.50: 10 minut zabave. — 20: Akademski pevski kvintet poje vesele pesmi. — 20.45: G. Charpentier: Vtisi iz Italije (orkesterplošče). — 21: Rondo (g. Srečko Koporc predava, ga. Osterc-Valjalova igra na klavirju). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Iz domačih logov (Radijski orkester).

Petek, 19. novembra

Ljubljana 11: Šolska ura: Slovenska Kočevska in Kaštel v pripovedkah (g. Marjan Tratar). — 12: Iz naših logov in gajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Orkester balalajk. — 14: Vreme. borza. — 18: Ženska ura: Kaj slišijo vse starši o šoli (ga. Ivanka Velikonja). — 18.20: Francoske pevke (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Čas. vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Beograjski astronomski observatorij (prof V. Mišković). — 19.50: Zanimivosti. — 20: Koncert Radijskega orkestra. — 21: Operni spevi (plošče). — 21.10: Komorni trio. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Beograd 16.45: Narodna glasba in plošče. — 20: Prenos iz Zagreba. — 21: Pevski in klavirski koncert. — 22.20: Plošče. — 17.15: Lahka godba. — 20: Madrigalisti. — 21.30: Violinske skladbe. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.15: Lahka glasba. — 20: Radijski epos »Marco Polo«. — 21.30: Poljske pesmi — 22.35: Plošče. — **Varšava** 20.05: Prenos opere »Štirje grobjani«. — 22.40: Lahka glasba. — **Dunaj** 10.50: Koncertna ura. — 12: Orkester. — 15.15: Jugoslovenske pesmi. — 16.05: Plošče. — 17.30: Jesenske pesmi. — 19.25: Vedra muzika. — 20.05: Zvočna igra. — 22.20: Lahka in plesna muzika — **Berlin** 19.10: Godalni kvintet. — 20.15: Koncert orkestra in solistov. — 21.15: Iz operet in zvočnih filmov. — 22.30: Ples. — **München** 19.10: Operni odlomki s plošč — 20: Pester program. — **Stuttgart** 19.15: Koncert malega orkestra in solistov.

EN SAM GUMB

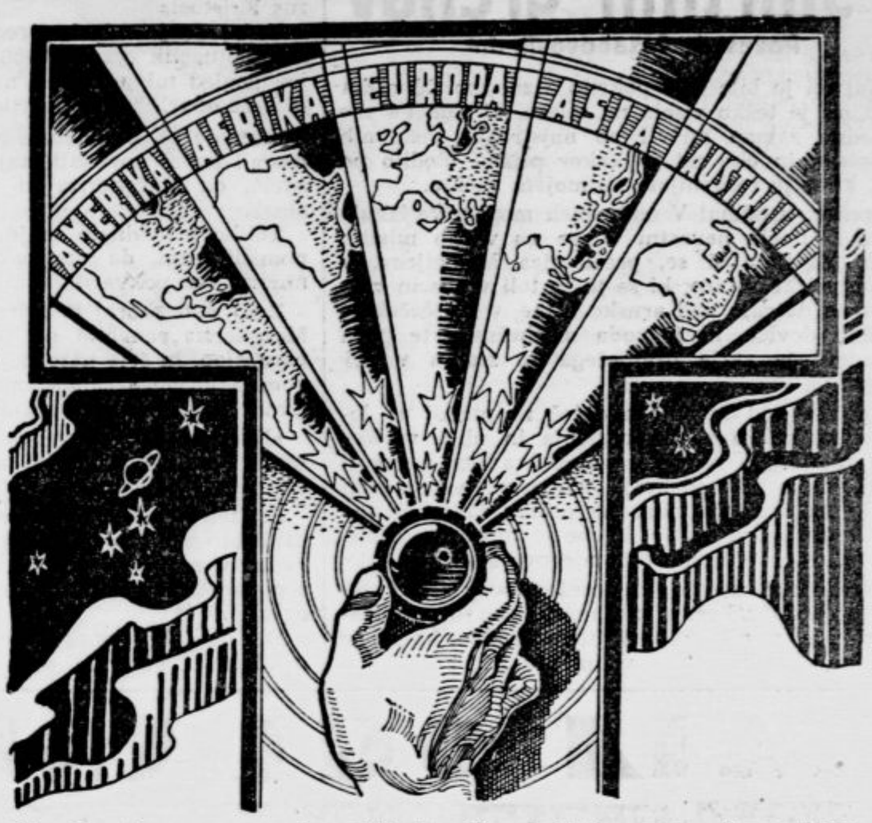

Treba je samo obrniti in že dobite vse, kar Vas zanima iz vseh krajev sveta. — Neverjetno nizka cena, minimalna poraba toka, izredna reprodukcija, to so vrline najnovejšega petelektronskega Supera.

ORION RADIO tipa 100

RADIO r. z. z o. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6.
RADIOVAL — Ljubljana, Dalmatinova ul. 13
JOSIP WIPPLINGER — Maribor, Jurčičeva 6.

SPORT

Državno prvenstvo v table-tenisu

Novi državni prvak je Ljubljančan Weissbacher, član zagrebškega Haška

V nedeljo je bilo v Zagrebu tekmovanje za državno prvenstvo v table-tenisu, ki so se ga udeležili številni tekmovalci iz vse države. Sodelovali so tudi vsi državni reprezentanti Hexner, Weissbacher, Lazar, Stein, Heršković in Maksimović razen drž. prvaka Marinka (ki služi kadrovski rok) in Senekoviča (ki je zadržan zaradi študija). Tekmovanje se je vršilo v telovadnici v Begovičevi ulici, ki pa nikakor ne ustreza temu namenu. Turnir se je vršil od 8. zjutraj do polnoči in je bil proti pričakovanju prvič po letih, zelo dobro obiskan.

Single gospodov

Že takoj v prvem kolu je mladi Merksamer (Makabi) pripravil vsem gledalcem največje iznenadenje, ko je gladko s 3:0 premagal našega najboljšega in najpopularnejšega reprezentantovca Hexnerja, ki je trenutno v zelo slabi formi. Drugo presenečenje je bil poraz Steina (ZKD) po Ratkoviću (Uranija).

Ostali važnejši rezultati so bili: Lazar (Hermes) : Blaži (Uranija) 3:0; Kosmina (Hermes) : Merhsamer (Makabi) 3:2 (zelo težka in srečno izvojevana zmaga rutiniranega Hermežana, saj je bil nasprotnik z 2:0 in 20:17 v vodstvu) Lazar (Hermes) : Dernovšek (Hašk) 3:2; tudi trdo priborjena zmaga, ker je Dernovšek imel že dva seta naskoka.

Semifinale: Weisbacher (Hašk) : Lazar (Hermes) 3:1; Kosmina : Ratković 3:1; gladka zmaga Kosmine. Weissbacherju se sploh ne pozna enoletno pavziranje, dočim se vsem drugim ljubljanskim igralcem pozna, da niso v treningu. Edini ljubljanski klub Hermes je pač brez lokala, pa so šli vsi igralci na tekmovanje brez treninga.

Finale: Weisbacher (Hašk) : Kosmina (Hermes je prinesel prepričevalno 3:0 zmago prvemu. Naslov državnega prvaka je spet — že tretje leto — v Ljubljani, čeprav je prvak član zagrebškega Haška.

Single dam

V finalu sta se sestali Florjanova (ZKD) in Steinova (Pančevo); rutinirana Zagrebčanka je gladko zmagala. Hermežanki Bačičevi se je poznalo obsolutno pomanjkanje treninga in je izpadla v semifinalu proti Steinovi.

Double gospodov

V finale sta prišla para Weiss - Hexner (Hašk) : Kosmina - Lazar (Hermes) in je prvemu paru zaradi odlične Weissbacherjeve igre pripadlo prvo mesto.

Mixed double

1. Florijan - Heršković. Ta konkurenca je bila zelo slabo zastopana, ker so se vodilni igralci čuvali za borbe v singlu in niso hoteli nastopiti v tej točki.

Single juniorjev

1. Harangoso (Subotica), ki je premagal v finalu mladega Strojnika (Planina) po dolgi borbi z 3:2.

Na tem državnem prvenstvu so po dolgem nastopili tudi bivši člani Ilirije, ki so pristopili deloma v novo osnovano in bogato financirano sekcijo zagrebškega Haška (Weissbacher, Dernovšek), deloma pa (kar je tudi pametneje in s sportnega vidika pravilneje) v ljubljanski. Hermes (Lazar), tako da se sedaj udejstvujejo v tem sportu zopet vsi nekdanji igralci, čeprav so druge barve kakor doslej. Table-tenis bo imel od tega samo koristi!

S. K. Ljubljana. — Starešinski odbor. — Danes občni zbor vseh starešin ob 20. v posebni sobi hotela »Štrukelj« z naslednjim dnevnim redom: — Komemoracija za pok. Wolfom. — Volitev novega predsednika starešinskega odbora. — Slučajnosti. Vljudno vabimo vse starešine, da se gornjega sestanka zanesljivo udeležite, ker je treba poiskati naslednika, da bo naša starešinska akcija tudi v bodoče napredovala v procvit kluba in ugled vsega slovenskega nogometnega sporta. Dobrodošli novi starešinski člani! Upravni odbor S. K. Ljubljane.

SK Ljubljana. Danes ob 15. obvezen trening ligine in rezervne skupine. Igra se ob vsakem vremenu. Vsi in točno.

S. K. Ilirija — Smučarska sekcija. Obveščamo članstvo, da bo drevi ob 18. redni sestanek v klubovem tajništvu v Šelenburgovi ulici. Navzočnost obvezna za vse tekmovalce.

Smučarski klub Ljubljana. Vse dame, ki obiskujejo kondicijski trening v telovadnici, obveščamo, da je zanje rezerviran četrtek namesto petka. Tekmovalci pa bodo imeli odslej treninge: v ponedeljek, sredo in petek v telovadnici, v nedeljo pa v naravi.

LZSP (službeno). Seja upravnega odbora bo drevi ob 18.30 v posebni sobi kavarne »Uniona«. Udeležba obvezna.

Iz življenja na deželi

VELENJE. V soboto 13. t. m. je izročil sreski načelnik g. dr. Hrašovec iz Slovenjgradca dekret o pismeni pohvali uprave Kraljevega fonda tuk. Sokolskemu društvu in g. Antonu Kurniku, šefu računovodstva pri državnemu rudniku v Velenju. Svečanosti so se udeležili zastopniki občinske uprave, državnega rudnika, šolskega odbora in narodnih društev. Pridružujemo se prisrčnim čestitkam g. sreskega načelnika, predsednika občine g. Lempla in direktorja rudnika g. inž. Kende z željo, da bodi odlikovanje vzpodbuda za nadaljno uspešno delo društva in požrtvovalnega narodno-kulturnega delavca v našem okraju. Zdravo!

ZAHVALA

Ob smrti našega ljubega moža, očeta in brata, gospoda

JOSIPA RAJŠTER

izrekamo prisrčno zahvalo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Društvu gluhonemih ter vodstvu in osobju Delavske pekarne za častno spremstvo in darovane vence. Prav posebno pa se čutimo dolžne zahvaliti se gospodu Sitarju, tiskarnarju v Ljubljani za njegovo brezprimerno požrtvovalno pomoč, ki jo je izkazoval blagopokojnemu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja v soboto, dne 20. t. m. ob 7. uri zjutraj.

Žalujoče rodbine:
RAJŠTER, MRAVLJAK, KURNIK, ZALAR.

Felice Natale: 15

7 smrtnih grehov

Povest iz Casanovovih dni

Zdaj mi je bilo čelo pokrito z znojem. Meniška halja mi je težko visela na telesu, ki sem ga vse te tedne zaman mrtvil po najstrožjih redovnih predpisih, in oko mi je kakor pijano blodilo po sliki, ki se je razgrinjala ob mojem znožju.

Firenze, ti edina! V onih dneh moje prve izkušnjave si imela nevestni venec na večno mladih laseh. Zavijala si se, prestolnica Medicijcev, v tisto aprilsko solnce, ki se je že toli vroče in vsemogočno dvigalo nad arnske hribe, v bleščečebelo oblačilo device, ki ji pada na nežne črte prva rožnatordeča zarja dramečega se sramu v uri spoznanja.

Globoko pod menoj in daleč za menoj so ležala tako dobro znana poslopja in ulice vzvišenega mesta. Še samostan dominikancev na skali je bil veliko niže od kraja, kamor se je bila zdaj vzpela moja iščoča noga na poti v Margheritino hišo... in obilje cvetja, ki me je tu pozdravljalo, je s te višine obsipalo tudi njegovo sivo kamenje!

S trdnim namenom, da dosežem svoj cilj in stopim pred Margherito kot neizprosen oznanjevalec pokore, sem krenil pod trtno brajdo, ko mi je bila Mafalda odklenila vrtna vrata, ter zagledal zgoraj pod tremi senčnimi pinijevci gospodarico dvorca, lagodno počivajočo na beli marmornati klopi.

Pozdravil sem jo z besedami: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

Tedaj se je odprla pred menoj dvojica črnih, mandeljnastih oči, in večno nepozaben, da, begajoč pogled mi je blisnil naproti, ko so se ustnice te žene odprle in odgovorile: »Na vekomaj, amen!«

Mafalda ali Constanza, morda tudi obe, sta bili morali nekaj povedati, kajti odločno se mi je zazdelo, da Margherita ni nepripravljena na moj obisk.

Toliko previdneje se je bilo treba lotiti posla; pomislil sem, da utegne najmanjša zmotna domneva vse pokvariti.

Zato sem skoraj v zadregi čakal, dokler me ni Margherita povabila, naj sedem k nji na marmornato klop, in šele nato dejal: »Pošilja me prednik dominikanskega samostana, markiza, pater Geronimo, ki mislim, da vam ni povsem neznan.«

»Nikakor ne, padre; bil je zaupnik markiza, mojega rajnkega moža; ako mu morem s čim ustreči ali pomagati — ?«

Pri teh besedah se je pokazal na Margheritinih ustnicah zapeljiv smehljaj, in premolk, ki je zdaj nastal v najinem razgovoru, mi je dal priliko, da sem si Constanzino mater prvikrat natančneje ogledal.

Bila je, ako danes z vrhunca svoje starosti in izkušenosti govorim o takšnih rečeh, pač tisto, kar je za mladeniča najnevarnejše v pogledu ženske izkušnjave: prezreli sad, iz čigar odprte lupine se razliva vsa sladkost, ki jo je v notranjosti nakopičil žar poletnih dni.

Že v prvi minuti sem se kakor po navdahnjenju zavedel razlike med njo in Constanzo. Margherita je bila ustvarjena za vladanje, in danes, s svojimi sedemintridesetimi leti, se je zdela moji neizkušeni mladosti kakor rojena vodnica po blodnjakih srca, kazalka poti po izprepletenih rovih, ki si jih koplje čutna sla v možganih meniškega trpina, izmučenih od vzdržnosti.

Kakor da bi vse to natanko čutila in bolje od mene vedela in presojala, takisto je ravnala z menoj.

Sedel sem zraven nje na klopi iz belega marmorja pod pinijevci, pripravljaje se, da bi jel siliti vanjo in izvabiti njenim prsim tajnosti, ki jih je očividno skrbno skrivala pred menoj.

Toda ni mi bilo namenjeno, da bi vodil razgovor, ki se je zdaj pričel; ta, ki sem jo imel pred seboj, ni bila Constanza, in vsa moja diplomatska prekanjenost se je že v prvem trenutku klavrno izjalovila.

Zakaj Margherita me je pravilno presodila.

Duhovniška halja in sutana nista mogli zakriti njenim očem globlje nature petindvajsetletnega mladega človeka, ki mu je za senci utripala vroča kri divje terjajočega in v odpoved obsojenega moštva, in ko je zdaj Margherita segla v srebrno skledo, ki je stala pred njo na mizici ter mi podala sladki sad zrele pomaranče, rekoč: »Jejte, padre, zakaj vaša mlada usta koprne po krepčilu...« je mahoma vstala pred menoj slika iz prvih Mojzesovih vrstic, in notranji glas me je posvaril:

»Kdor pa užije sad z drevesa spoznanja, ki stoji sredi vrta...«

Jedel sem, in v tem, ko sem deval med zobe sladke krhlje agrume, ki ji je bilo solnce pričaralo med drobno žilje rdeče kaplje krvi, se je Margherita polastila vloge, ki sem jo bil namenil sebi, in rekla: »Ako prihajate od patra Geronima, velečastiti, tedaj ste gotovo že slišali o tem, kar se je zgodilo v Sieni med menoj in mojo hčerko? Jelite da?«

»Kaj hočete reči?« sem previdno dejal.

Margherita je molčala.

Morda je menila, da je zdaj na meni, da ji razložim vzrok in namen svojega prihoda. Ko pa v tem oziru še vedno nisem našel pravega začetka, je pustila predmet in vstala, in jaz sem krenil za njo po vrtu, ovenčanem s cvetno krasoto pomladi, ki se je bila na perutih ljubezni vrnila v dolino Arna.

Kakor očaran sem stopal vštric Margherite in slika, ki sem jo zrl, mi je še danes živo v pred očmi.

Geronimo in moje poslanstvo, markizova oporoka in namen, da spravim Constanzo v samostan, vse to je bilo mahoma pozabljeno; videl sem samo še neskončno bogastvo mladosti in cvetja in upanja, in po tem raju, ki se mi je bil odprl, je stopala... zrela žena v svoji bujni zrelosti!

MALI OGLASI

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Avtomatični bufet »Rio«
toči ožujsko pivo vrček Din 5, sladki mošt liter Din 12 in prvovrstno črno kavo Din 1.50, čaj z limono Din 2, vino kubano Din 2. 29747-18

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Biro »Central«
Kolarčeva 10 I. Beograd tel. 26—228. — namešča vsak dan kuharice, sobarice, dekleta, vsako vrstno žensko služinčad v Beogradu in notranjosti. 28858-1

Izurjeno stenografinjo
in strojepisko, sprejmem. — Ponudbe s podatki na ogl. odd. Jutra pod »Advokatska pisarna«. 29762-1

Tri čevljarske pomočnike
sprejme takoj — A. Ješe, Tržič. 29764-1

Krojaškega pomočnika
vajenega vsega dela, sprejmem takoj. Zbontar Ivan, Jesenice, Gorenjsko. 29765-1

Pisarniška dela
naslove in prepise damo na dom. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Naslovi«. 29775-1

Kontoristko
ki popolnoma obvlada slovenski in nemški jezik v govoru in pisavi, izurjeno v strojepisju in stenografiji, išče neko podjetje v Celju. za takojšen nastop. Ponudbe je poslati na podružnico Jutra v Celju pod značko »Kontoristinja«. 29789-4

Dobro eksistenco
si takoj ustvari oseba, ki prevzame za 4.000 Din še neuvedeni kulturni predmet. Zaslužek do 100.000 Din v nekaj mesecih. — Posel se proda radi pomanjkanja časa. Sprejme se tudi zlatnina. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Business«. 29792-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Boljše dekle
vajeno kuhe, — želi dobiti službo v boljši hiši. Naslov: D. J. »Kotlarka«, Kolodvorska ulica 23, Ljubljana. 29769-2

Šivilja
z večletno prakso ter krojno šolo, se priporoča cenj. damam na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29778-2

Hotelska kuharica
dobra in poštena natakarica, iščeta službe za takoj. Sonja Dobjš, Ljubljana, Jurčičev trg 3/III. 29783-2

Trgovska pomočnica
začetnica, stara 20 let želi zaposlitve v kakršnikoli trgovini. Pomagala bi tudi v gospodinjstvu. Dopise na naslov: Dara Šubic, Žiri nad Škofjo Loko. 29770-2

Postrežnica
pridna in čista, želi dela za popoldanske ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29634-2

Mlada natakarica
poštena, lepe zunanjosti govori nemški, išče službe takoj. L. P. Gračner, Log. Hrastnik. 29763-2

Potniki

Beseda 1 Din davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Potnika za špirituoze
dobro uvedenega v tej branži, — išče prvovrstna tvornica likerjev. Potovanje spočetka proti proviziji v Sloveniji in Gorski Kotar. dokazani uspeh: Sigurno zaposlenje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29784-5

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovski vajenec
z enoletno učno dobo, išče mesta v trgovini zaradi nadaljnjega učenja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29781-44

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Inštruktorico
iščem za dijakinjo drž. dvorazredne trgovske šole. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Instruktor«. 29721-4

Kapital

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilno knjižico
na ca. 50.000 dinarjev od Kmetske posojilnice ljubljanske okolice, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam v gotovem«. 29711-16

Naslove malih oglasov pošiljamo samo onim, ki pošljejo znamke za 3 din.

Prodam

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Velika železna blagajna
fabrikat Polzer, Wien, velikosti 167.94.50 cm, zelo primerna za občine notarje, advokate, naprodaj. — Na ogled pri skladiščniku, Maribor, Meljska c. 29. 29790-6

Bančno kom. zavod
Maribor, Aleksandrova 40 kupuje
HRANILNE KNJIŽICE vseh den. zavodov
VREDNOSTNE PAPIRJE vseh vrst
VALUTE vseh držav
po najvišji dnevni ceni. 237-16

Najboljši trboveljski
PREMOG
brez prahu,
koks, suha drva
I. Pogačnik,
BOHORIČEVA 5,
Telef. 20-59

Les

Beseda 1 Din davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

50 m³ bukovih drv
prodam in jih dostavim na dom. Urbanc, Sostro pošta Dobrunje. 29774-16

Stroji

Kupim lokomobilo
za cca 50 HP, rabljeno, toda v dobrem stanju, po možnosti stopničasta rešetka proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lokomobila«. 29693-29

Šivalni stroj
pogrezljiv, nemški izdelek, ki tudi štika poceni naprodaj v NOVI TRGOVINI na Tyrševi 36. 29667-29

Pridelki

Fižol, lečo, luščeni grah
mak, orehova jederca in krompir, — nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 29720-33

Namočeno polenovko
za Miklavževo pecivo, kuhinjsko čokolado, oblate, mleti kokos, mleti mak, jederca, rozine Ceres oskrbijo vse gospodinje pri Kovačiču Miklošičeva c. 32. 29786-33

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE - juvelir
Ljubljana, Wolfova ul. 1

Lokali

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bufet s trafiko
najprometnejša ulica zagrebškega središča, dobro idoč, z močnim prometom alkoholnih pijač, naprodaj zaradi nujnega odpotovanja iz Zagreba s celokupnim inventarjem za Din 10.000. Prvovrstna prilika. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 29772-19

Trgovine, trafike, industrije
bufete, hotele, gostilne, kavarne, restavracije, vinarne, branjarije, hiše, posestva, prodajamo in posredujemo nakup vestno in uspešno: Poslovnica Pavleković Zagreb, Ilica 144. 29771-10

Trgovino z meš. blagom
s trafiko in krčmo, najprometnejši zagrebški periferijski ogel, dobro idočo, brez konkurence, prodamo s celetnim inventarjem in blagom, stanovanjem in nizko najemnino za 24.000 Din. Poslovnica Pavleković, Zagreb Ilica 144. 29773-19

V najem

Gostilno
na prometnem kraju, oddam za 4 leta v najem. — Kavcija potrebna. Ponudbe pod »Turistovski kraj« na ogl. odd. Jutra. 29685-17

Posest

Beseda 1 Din davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večje število parcel
kompleksov posestev go tdov trgovskih in stanovanjskih hiš ter vil ima naprodaj gradben strokovno izobražen posredovalec
KUNAVER LUDVIK
Cesta 29. oktobra 6. Telefon 37 33. Pooblaščeni graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago. 69-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno stanovanje
s kopalnico, oddam. Strelišk ul. 22. 29780-21

S 1. decembrom oddam
lepo stanovanje v I. nadstropju: 2 sobi, kabinet, kopalnica, 2 balkona, ves komfort; poleg Produkta ob Tyrševi cesti. Poizve se: Figar Vošnjakova 6. 29782-21

3-sobno stanovanje
lepo, novo, s kopalnico in pritiklinami, — oddam po ugodni ceni na Cesti 29. oktobra (Rimski) št. 28. 29777-21

Stanovanje
sobe, kuhinje in sobe s štedilnikom posamezno ali ločeno, takoj oddam. Celovška cesta 56. 29793-21

Sobo odda

Prazno sobo
veliko, solnčno, z uporabo kopalnice, oddam takoj. — Igriška ul. 14/IV., levo. 29405-23

Razno

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sveže najfinejše norveško
ribje olje
iz lekarne
dr. G. PICCOLIJA
v Ljubljani
se priporoča bledim in slabotnim osebam

Klišeje eno- in večbarvne JUGOGRAFIKA Sv. Petra nasip 23

Klavirji

pianini, harmoniji: **Steinway, Bösendorfer, Förster, Hölzl, Manborg** — so nesporno najboljši fabrikati na svetu.
Dobite jih le pri tvrdki
ALFONZ BREZNIK
LJUBLJANA,
Aleksandrova 7.
Majhni obroki, nizka izposojnina. — Tudi preigrani klavirji na zalogi.
Istotam velika izbira vseh glasbil, muzikalij in strun! 8232

INSERIRAJ V „JUTRU“!

S. br. 17274/37

Cauche — fotelje — in vse drugo priznano solidno delo dobavi **SEVER — Marijin trg 2.**

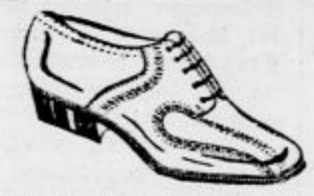

Zanesljivo Najboljša obutev pri
JARA Ljubljana, Sv. Petra c. 20.

ZASTOPNIK TVORNIC v Beogradu

mlajši, dobro vpeljan v vseh strokah, z dobrimi zvezami, IŠČE zastopstvo **tekstilne, kemične, usnjarske, steklarske, kovinske** in druge industrije za Beograd in Srbijo. Zastopa firme na vseh licitacijah v Beogradu in drugih mestih.

Prvorazredne reference.

Ponudbe na **Propaganda a. d. predje Jug. Rudolf Mosse a. d., Beograd,** poštni pret. 409 pod »BL 834«.

Eno največjih podjetij Jugoslavije išče za prodajo svojih predmetov na odplačevanje, poštene, vestne

PRODAJALCE

proti maksimalni proviziji. — Stalen in siguren zaslužek. Mala kolekcija za delo. — Obrnite se na adreso IVAN BROZ, Zagreb, Ilica br. 89/II od 14. do 16. ure.

Trgovska hiša v Ptuju

sredi mesta, najlepša lega, zaradi delitve dediščine iz proste roke naprodaj. — Vprašati TOGNIO JUL., PTUJ.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK
HOHNER
NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
GENERALNO ZASTOPSTVO
F. SCHNEIDER
ZAGREB NIKOLIĆEVA 10

INŽENJER-POTNIK,

mlajša, agilna moč z visoko ali srednješolsko izobrazbo, ki bi bil pripravljen vršiti potniško službo in ki je spreten v predvajanju na stružnicah, naj se pismeno javi za stalno nameščenje na **Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9** pod šifro »REVAN«.

TRGOVSKEGA POTNIKA

za vse vrste Koton-nogavic **išče** velika tovarna nogavic. V poštev pridejo le oni potniki, ki so dobro vpeljani pri galanterijskih in manufakturnih trgovcih v predvojni Srbiji. Ponudbe z referencami poslati na ogl. odd. »Jutra« pod »Koton-čarape«.

BOMBAŽNA PREDILNICA išče izurjenega

višjega mojstra kot **vodjo predilnice**

ki je zmožen voditi ves predilniški obrat, dalje

predilniškega mojstra

za pripravo in krožne predilniške stroje (Ringspinnmaschinen). Ponudbe z natančnim opisom dosedanjega zaposlenja pod šifro: »Gewissenhafte Kräfte 56540« na oglasni oddelek »Jutra«.

Naročniki ‚Jutra' so zavarovani za 10.000 Din.

G. Th. Rotman:

Gospod Kozamurnik postane umetni jahač

50

Prvi je bil prometni redar, ki je hkratu prinesel klobuk gospoda Kozamurnika; drugi je bil gospod Bolha, tretji pa voznik tovornega avtomobila, ki je hotel prijaviti belca kot najdeno blago, ta čas ga je bil pa privezal zunaj pred stražnico. Nadzornik, še ves s črnilom polit, jih je zaslišal, in Kozamurnikova nedolžnost se je izkazala jasno kakor beli dan.

Naša ljubljena žena, mamica, hčerka, sestra itd., gospa

MILJENA KOŽUHOVA

se je včeraj 16. t. m. v Ljubljani za vedno poslovila.

Truplo drage pokojnice bo prepeljano v Celje, kjer bo v petek, dne 19. t. m. ob 4. uri popoldne pogreb izpred mrtvašnice na mestnem pokopališču.

LJUBLJANA, CELJE, dne 17. novembra 1937.

Žalujoči:

BORIS, soprog; **MIRKO**, sinček; **MARIJA**, mati; **JOŽICA, ROZI, NELKA, IVO**, sestre in brat — ter ostalo sorodstvo.

Danes zjutraj je po težki bolezni umrla naša draga soproga in skrbna mamica, gospa

Faneta Vlachova

soproga ravnatelja ljubljanske kreditne banke v pokoju

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 19. novembra 1937, ob pol 4. uri popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv Križu.

LJUBLJANA, dne 17. novembra 1937.

JOSIP — soprog; JOSIP — sin;
MARIJANA GRASELLI in MILICA PROSENC — sestri.

Umrla nam je naša ljuba, predraga, dobra sestra, teta in svakinja, gospodična

FRANJA SNOJ

Pogreb naše predrage nepozabne pokojnice bo v petek, dne 19. novembra ob 2. uri, iz Vidovdanske ceste, zavetišče sv. Jožefa k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 17. novembra 1937.

Globoko žalujoči ostali

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.